

PRVIH 2002 - 2017.
15 GODINA

**PROMOCIJE ODRŽIVOG
POSLOVNOG OKRUŽENJA**



**SAVET STRANIH
INVESTITORA U SRBIJI**

- Brojni popusti na putovanja, u zlatarama, prestižnim radnjama i restoranima
- Besplatno putno zdravstveno osiguranje

MasterCard® Gold kartica

www.voban.rs

☎ 0800 23 23 22



VOJVODANSKA BANKA
NBG GROUP

POSEBNA KAO I VI

MasterCard® Gold kartica
Vojvođanske banke
je više od sredstva plaćanja,
ona je stil života



ONO ŠTO JE BITNO



The International
School of Belgrade
Since 1948



THE INTERNATIONAL SCHOOL OF BELGRADE - SERBIA -
BELGRADE - TEMISVARSKA 19 - +381-11-2069999 - www.isb.rs - isb@isb.rs



The International School of Belgrade

QUALITY INTERNATIONAL EDUCATION FOR LEADERS OF TOMORROW

330 students representing over 40 nationalities
Experienced international faculty, state of the art learning technology





UREDNIK
Tanja Jakobi

DIZAJN
Branislav Ninković

FOTOGRAF
Zoran Petrović

PREVOD
Halifax Translation Services
office@halifax-translation.com

LEKTURA
Bojana Đurić

MENADŽER PUBLIKACIJE
Neda Lukić, n.lukic@aim.rs

POSEBNA ZAHVALNOST

Ani Firtel, izvršnoj direktorki Saveta stranih investitora
Milici Đorđević, direktorki komunikacija Saveta stranih investitora
Bogdanu Terziću, administrativnom saradniku

MENADŽERI PROJEKTA

Bijana Dević, b.devic@aim.rs
Nevena Đurković, n.djurkovic@aim.rs
Vesna Vukajlović, v.vukajlovi@aim.rs
Nataša Trifunović, n.trifunovic@aim.rs

POSLOVNI SEKRETAR

Svetlana Petrović, s.petrovic@aim.rs

FINANSIJE

Dragana Skrobonja, d.skrobonja@aim.rs

IZVRŠNI DIREKTOR

Maja Vidaković, m.vidakovic@aim.rs

GENERALNI DIREKTOR

Ivan Novčić, i.novcic@cma.rs

ŠTAMPA

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72, Subotica

SAVET STRANIH INVESTITORA U SRBIJI
- PRVIH 15 GODINA

IZDAVAČ

alliance international media u saradnji sa
Savetom stranih investitora Srbije

Makenzijeva 67, 11000 Beograd, Srbija
Tel: +(381 11) 2450 508
Fax: +(381 11) 2450 122
E-mail: office@aim.rs
www.allianceinternationalmedia.com
ISSN no: 1451-7833
sva prava zadržava
alliance international media 2016.



12 ŽELIMO USPEŠNIJU, EFIKASNIJU I BOGATIJU SRBIJU



ANA BRNABIĆ, predsednica
Vlade Republike Srbije

16 VERNI SVOJIM PRINCIPIMA I MISLIJI



JANA MIHAJLOVA,
predsednica Saveta stranih
investitora i regionalna
direktorka Nestlé Adriatic

20 NAPRAVILI SMO VELIKE KORAKE U IZGRADNJI INFRASTRUKTURE



PROF. DR ZORANA
MIHAJLOVIĆ,
potpredsednica Vlade Srbije
i ministarka građevinarstva,
saobraćaja i infrastrukture

24 NASTAVIĆEMO REFORMSKIM PUTEM



GORAN KNEŽEVIĆ,
ministar privrede Vlade Srbije

28 NASTAVIĆEMO DA VODIMO ODGOVORNU MONETARNU POLITIKU



JORGOVANKA TABAKOVIĆ,
guverner NBS

32 ŽELIMO DA VIDIMO SRBIJU U EVROPSKOJ UNIJI



HENOVEVA RUIS KALAVERA,
direktorka za Zapadni Balkan
u Generalnom direktoratu
Evropske komisije za evropsku
susedsku politiku i pregovore o
proširenju

36 SRBIJA MORA DA SE POZABAVI TRANZICIONIM JAZOM



DANIJEL BERG,
direktor kancelarije Evropske
banke za obnovu i razvoj (EBRD)
za Srbiju

40 PODRŽAVAMO VLADU U KLJUČNIM REFORMAMA



TOMAS LUBEK,
regionalni menadžer IFC za
Zapadni Balkan i Centralnu
Evropu

44 TEŠKO OSTVARENE REZULTATE TREBALO BI PAŽLJIVO BRANITI



SEBASTIJAN SOSA,
stalni predstavnik MMF-a
u Srbiji

50 POSVEĆENI SMO TRŽIŠTU SRBIJE



IGOR SEMENIČEV,
generalni direktor LUKOIL
SRBIJA AD, rukovodilac
Balkanske regionalne
organizacije LUKOIL

52 JEDINSTVO JE NAŠA SNAGA



INGEBORG OFSTHUS,
potpredsednica Saveta
stranih investitora i generalna
direktorka Telenora Srbija

54 BALL NASTAVLJA DA ULAŽE U SRBIJU



BRANISLAV SAVIĆ,
direktor fabrike Ball Pakovanja
Evropa Beograd
(Ball Packaging Europe
Belgrade)

56 OD VLADE OČEKUJEMO NASTAVAK REFORMI



DIMITRIJE KNJEGINJIĆ,
potpredsednik Saveta stranih
investitora i generalni direktor
Lafarž Srbija

58 REZULTATI POTVRĐUJU KVALITET POSLOVNOG MODELA



MARIJANA VASILEVSKA,
predsednica Izvršnog odbora
Sberbank Srbija

60 SRBIJA TEK TREBA DA OSTVARI SVOJE POTENCIJALE



ERNST BODE,
izvršni direktor Messer
Tehnogasa AD

61 ŽELIMO DA BUDEMO JEDAN OD KLJUČNIH IGRAČA U REGIONU



JELENA GALIĆ,
predsednica Izvršnog odbora
AIK Banka

INTESA MAGNIFICA
PREPOZNAJEMO SE PO USPEŠNOSTI



Najprestižniji servisni model Banca Intesa.
Personalizovana usluga najvišeg standarda.
Jedinstveno iskustvo u poslovanju sa bankom.
Više od onoga što očekujete.

SVET MOGUĆEG.

magnifica

 **BANCA INTESA**

62 OČUVALI SMO JEDINSTVO I NEZAVISNOST



ANA FIRTEL,
izvršna direktorka Saveta stranih investitora

64 FOKUS

68 ZAJEDNIČKIM ANGAŽOVANJEM DO JOŠ BOLJIH REZULTATA



GORAN PEKEZ,
predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (JT International a.d. Senta)

70 NOVE TEHNOLOGIJE OTVORIĆE NOVE BIZNIS MODELE U SRBIJI



JASMINA VIGNJEVIĆ,
predsednica Odbora za elektronsko poslovanje Saveta stranih investitora (Telenor d.o.o.)

71 OSTVAREN ZNAČAJAN NAPREDAK



MILICA STEFANOVIĆ,
predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora (The Coca-Cola Company-Barlan S&M d.o.o.)

72 OLAKŠATI PRISTUP INVESTITORA DOMAĆEM TRŽIŠTU



DR NEMANJA ALEKSIĆ I
IVANA MARAS,
Aleksić and Associates Joint Law Office Novi Sad

74 VEĆ 15 GODINA PROMVIŠEMO ODRŽIVO POSLOVNO OKRUŽENJE Savet stranih investitora

80 RASTEMO UPOREDO SA PRIVREDOM



DEJAN VUKOTIĆ,
direktor Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije

81 OBRAZOVANJE JE KLJUČ ZA ATRAKTIVNU RADNU SNAGU



DEJAN JEČMENICA,
predsednik Odbora za ljudske resurse (Wiener Städtische osiguranje a.d.o. Beograd)

82 POTREBNA BOLJA PRIMENA ZAKONA



VLATKO SEKULOVIĆ,
Sekulović Law Office

83 AMBICIOZNI CILJEVI NOVOG ODBORA



ĐORĐE POPOVIĆ,
predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petričić and Partneri a.o.d. in cooperation with CMS Reich-Rohrwig Hainz)

84 SRBIJI TREBA EFIKASAN NAČIN SKLADIŠTENJA OPASNIH MATERIJA



IVAN LAZAREVIĆ,
direktor Ecolab Hygiene doo

86 NOVIM ZAKONSKIM REŠENJIMA DO BOLJE REGULACIJE TRŽIŠTA



DUŠAN LALIĆ,
predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora (Generali Osiguranje Srbija a.d.o.)

87 BORIMO SE ZA SVOJE STAVOVE SNAGOM ARGUMENTA



MIHAЈLO ŽIVKOVIĆ,
predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija)

88 POTREBNA POBOLJŠANJA ZAKONA I PRAKSI



IVAN GAZDJIĆ,
predsednik Odbora za nekretnine i izgradnju Saveta stranih investitora (Bojović & Partners a.o.d. Beograd)

89 DIJALOGOM DO BOLJE PORESKE POLITIKE



DRAGAN DRAČA,
predsednik Poreskog odbora Saveta stranih investitora (PricewaterhouseCoopers d.o.o.)

90 POTENCIJALE INDUSTRIJE TEK TREBA ISKORISTITI



MARKO JOVIĆ,
predsednik Odbora za telekomunikacije i IT Saveta stranih investitora (Vip Mobile)

91 KANCELARIJA SA UVEK OTVORENIM VRATIMA U poseti Izvršnoj kancelariji Saveta stranih investitora

DIGITALNO IZDANJE

FOREIGN INVESTORS COUNCIL - FIRST 15 YEARS na engleskom jeziku možete pročitati na www.fic.org.rs i www.cordmagazine.com



SKYLINE BELGRADE

TIME TO TAKE OFF!

The time has come to announce the beginning of a journey of the lifetime – a journey to the high standard life among the clouds, and the best city views. The new high-rise iconic downtown residential-commercial complex **SKYLINE BELGRADE** is launching soon!

We are celebrating the commencement of the construction with the **gala opening on 14th September!**

Join the journey!

Developed by:

WAFI EUROPE

Exclusive sales representative:

CBRE | Serbia

PART OF THE CBRE AFFILIATE NETWORK
REG.#040 CBS INTERNATIONAL DOO

prodaja@belgradeskyline.rs

www.belgradeskyline.rs

Vrednosti javno-privatnog dijaloga

U trenutku kada se Vlada Srbije okreće kratkoročnim merama za ubrzanje privrednog rasta, ne treba iz vida ispustiti dve važne lekcije naučene u poslednje tri godine. Jedna je da strpljiv rad na reformama daje opipljive ekonomske rezultate, a druga da je konstruktivan dijalog Vlade i poslovne zajednice Srbiju učinio boljim mestom za investiranje i poslovanje

Srbija je u prva dva kvartala ove godine zabeležila značajno usporavanje rasta društvenog proizvoda. Posle nekoliko godina u kojima je BDP rastao iznad očekivanja ovakav zaokret navodi na razmišljanje da li je ovde reč o nesrećnom spletu više nezavisnih faktora – lošoj godini za elektroprivredu, jednom dugotrajnom štrajku u kompaniji koja je vodeći izvoznik i suši – ili loši rezultati ukazuju na to da se rast privrede Srbije suočava s ozbiljnim sistemskim preprekama.

Pažnja Vlade usmerena je u ovom trenutku na kratkoročne mere za podsticanje rasta BDP, a pre svega na ubrzanje kapitalnih investicija, kao potencijalno najjačeg i najkvalitetnijeg zamajca privredne aktivnosti. Na dugi rok privredni rast mora biti oslonjen pre svega na rast i razvoj privatnog sektora privrede.

Razlozi za usporavanje rasta BDP-a upućuju na važne karakteristike srpske privrede koji se mogu adresirati samo posvećenim radom. Jedna od tih karakteristika je nezavršeni proces reformi u javnim preduzećima, druga je struktura izvoza u kojoj nekoliko velikih preduzeća i dalje određuje ukupne izvozne performanse i treća – velika ranjivost privrede na atmosferske prilike odnosno njena mala otpornost na eksterne šokove.

Brojne srpske vlade od početka procesa tranzicije do danas pokušavale su, manje ili više, uspešno da odgovore na uočene strukturne slabosti privrede. U poslednje tri godine ostvareni su ohrabrujući pomaci u sređivanju stanja u javnim preduzećima, između ostalog i zbog toga što je Vlada odlučila da se osloni na stručnu i finansijsku pomoć brojnih međunarodnih finansijskih institucija. Posao, međutim, nije završen i nesumnjivo je da bi morao da bude adresiran bilo da se Srbija odluči da sklopi nov aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom ili ne.

Izvozne performanse srpske privrede popravljene su pre

svega zahvaljujući proaktivnom odnosu prema stranim investitorima koji su u Srbiju doneli izvozno orijentisanu proizvodnju i doprineli unapređenju poslovne klime, što je, sudeći po ostvarenim rezultatima, pogodovalo svim preduzećima, kako domaćim, tako i stranim.

Solidan napredak na ovom polju rezultat je u velikoj meri drugačijeg odnosa Vlade i privatnog sektora. Iako se i danas događa da neki od propisa budu izmenjeni bez konsultacija sa sektorom privrede, takvi slučajevi su znatno ređi nego ranije. Otvoren i konstruktivan dijalog s poslovnim sektorom, oslanjanje na ekspertske kapacitete koje su donele kompanije koje ovde posluju i organizovanje kvalitetnih rasprava i sučeljavanja argu-

menata doprinelo je da se neke od dugogodišnjih prepreka otklone.

Jedan od pionira u stvaranju prostora za ovaj dijalog javnog i privatnog sektora je Savet stranih investitora, koji ove godine obeležava 15 godina postojanja i 14 godina izdavanja Bele knjige, svojevrsnog svedočanstva tranzicionog hoda srpske privrede.

Početkom godine na inicijativu Vlade, odnosno njenog tadašnjeg premijera, formirana je radna grupa Vlade i Saveta stranih investitora, koja kroz šest podgrupa tematski precizno targetira uočene probleme u domenu poreske politike, radnog zakonodavstva, inspekcija i bezbednost hrane, nekretnina i izgradnje, elektronskog poslovanja, stečaja i deviznog poslovanja.

Cilj koji je postavljen je da se godišnje usvoji 50% preporuka iz *Bele knjige*. Čak i ako ovaj cilj ne bude ispunjen u prvoj godini rada, volja da se na ovim pitanjima radi daje nadu da će problemi koji usporavaju brži rast srpske privrede biti adresirani na najširem reformskom frontu i na terenu gde zapravo nastaje željeni rast BDP-a. ■

Izvozne performanse srpske privrede popravljene su pre svega zahvaljujući proaktivnom odnosu prema stranim investitorima koji su u Srbiju doneli izvozno orijentisanu proizvodnju i doprineli unapređenju poslovne klime

ZA ONE KOJI PIŠU SVOJE PRIČE O USPEHU...



Za Vas koji prepoznajete vrednosti oko sebe, naša banka je pripremila AVANTAGE ponudu sa pogodnostima dnevnog bankarstva i posebnim finansijskim rešenjima:

- Otklonite finansijske nedoumice uz savet vašeg ličnog bankara, menadžera ekspoziture
- Upravljajte finansijama uspešnije, koristite online plaćanje bez provizije i menjajte novac po srednjem kursu Narodne banke Srbije
- Uživajte u svom slobodnom vremenu uz usluge naše online ekspoziture koja vam je dostupna 24/7
- Obezbedite besplatno putno zdravstveno osiguranje za sebe i svoju porodicu u okviru paketa Prestiž
- Uz SoGe SVET iskoristite popuste kod naših partnera

Želimo uspješniju, efikasniju i bogatiju Srbiju

ANA BRNABIĆ

predsednica Vlade Republike Srbije

Ova Vlada nastavlja da gradi na temeljima koje joj je ostavila prethodna i kroz proces digitalizacije otvara nova vrata privrednog rasta. To je ključni uslov koji će omogućiti brži rast konkurentnosti privrede i više inovacija, drugačiji odnos države i njenih građana

kurs dinara. Unapređen je i kreditni rejting Srbije.

Krajem juna imali smo suficit na nivou opšte države od 44,1 milijarde dinara, iako je bio projektovan deficit od 36 milijardi. Takođe, javni dug pada brže od očekivanog i na kraju juna bio je na nivou od 65,7 odsto.

U narednom periodu fokusiraćemo se na bolje izvršenje kapitalnih investicija, a s obzirom na dobro stanje u budžetu, razmotrićemo i koje kapitalne projekte možemo da pokrenemo ove godine, iako nisu bili u planu. U mandatu ove Vlade nastojaćemo da nezaposlenost, koja je već smanjena, spustimo na nivo Evropske unije.

Sve to govori da danas imamo zdrave javne finansije, stabilan i predvidiv makroekonomski ambijent. Za nas i za investitore posebno je važno da su ovi pozitivni trendovi održivi i da ova Vlada nastavlja da gradi na temeljima koje joj je ostavila prethodna, kao i da krenemo u traženje rasta u nekim netradicionalnim oblastima kako bi za Srbiju i sve njene građane otvorili još neke perspektive.

► **Šta smatrate najvećim sistemskim preprekama za dalje jačanje privredne aktivnosti, domaćih i stranih investicija i izvoza i kako će ih Vlada adresirati u narednom periodu?**

– Vodimo se načelom da država treba da bude partner privrede i svesni smo da nejasne, neretko komplikovane i spore procedure odvrćaju brojne investitore, bilo domaće, bilo strane, i otežavaju ljudima s odličnim poslovnim idejama da pokrenu biznis.

Efikasna državna uprava i pojednostavljenje procedura ključni su za uklanjanje prepreka s kojima se privreda suočava kada komunicira sa državnom administracijom, a u tom procesu digitalizacija mora da odigra važnu ulogu. Ona će omogućiti privrednicima



S premijerkom Anom Brnabić razgovarali smo o narednim koracima Vlade, posebno o digitalizaciji, dijalogu s poslovnom zajednicom i reformi obrazovanja.

► **Kako ocenjujete ukupan makroekonomski ambijent u zemlji? Kojim merama Vlada namerava da utiče na ubrzanje privrednog rasta?**

– Zahvaljujući reformama i merama fiskalne konsolidacije koje su sprovedene tokom mandata prethodne Vlade, Srbija je nakon deset godina dobila premijera čiji mandat počinje dobrim stanjem državne kase. Postignute su makroekonomska i fiskalna stabilnost, uslovi poslovanja značajno su unapređeni, o čemu govori i napredak Srbije na *Duing biznis listi* Svetske banke za čak 32 mesta koji smo ostvarili prošle godine. Unapređenju investicione klime doprinela je i inflacija u predviđenim okvirima i stabilan

KONTINUITET

Za nas i za investitore važno je to što su pozitivni trendovi koje beležimo održivi i što ova Vlada nastavlja reforme koje je započela prethodna.

DIGITALIZACIJA

Digitalizacija će omogućiti privrednicima da mnoge poslove s državom završe brzo, efikasno i koristeći elektronske usluge koje razvijamo.

DIJALOG

Dijalog s investitorima i poslovnom zajednicom ostaće jedan od prioriteta Vlade na čijem sam ja čelu kako bismo lakše ispunili zajednički cilj – uspešna, efikasna i bogatija Srbija.

ma da mnoge poslove s državom završe brzo, efikasno i koristeći elektronske usluge koje razvijamo. Primera radi, već su započeti mnogi projekti koji se odnose na poboljšanje uslova poslovanja, počeo je s radom sistem e-porezi, uskoro završavamo elektronsku overu zdravstvenih knjižica, Vlada je usvojila predlog Zakona o elektronskom poslovanju i uputila ga Skupštini, ovo je osnova za konačno uvođenje elektronskih arhiva, izjednačavanje papirnog i elektronskog dokumenta i mnogo drugih stvari koje će umnogome olakšati administraciju i smanjiti troškove poslovanja.

Jedna stvar koju moramo brže da promovišemo i na kojoj moramo više svi zajedno da radimo jeste jačanje vladavine prava i efikasnije sudstvo. Ovo je neophodno kako bismo obezbedili veću pravnu sigurnost za poslovanje u Srbiji. To je svakako i nešto što je važna stavka u našim evropskim integracijama i Vlada će nastaviti na tome predano da radi.

► **Kako sada, s uvidima koje ste stekli u državnoj upravi i na mestu premijera, gledate na mogućnosti države da izađe u susret zahtevima privrede za manjim poreskim opterećenjima, manje administrativnih procedura i smanjenje nivoa korupcije?**

– Dobri fiskalni rezultati koje smo ostvarili prošle i ove godine, a koji su unapredili naš ekonomski ambijent, stvorili su nam prostor da možemo da razmišljamo i o smanjenju poreskih opterećenja za privredu. Srbija je još u aranžmanu sa MMF-om i očuvanje fiskalne stabilnosti i smanjivanje javnog duga naš je prioritet, ali istovremeno smo fokusirani i na one stvari koje bi mogle da generišu jači privredni rast naredne i 2019. godine.

Radimo na analizama kako možemo da smanjimo poreze na zarade i neke druge poreze, kako da unapredimo i stimulišemo bezgotovinsko plaćanje, važno je da Ministarstvo finansija završi rad na Zakonu o naknadama. Sve to će doprineti u borbi protiv sive ekonomije, kao i manjim generalnim nametima na privredu.

Kao što sam već rekla, digitalizacija, u okviru koje uvek mislim i na uvođenje elektronske uprave, jeste ključna poluga za nastavak ekonomskog rasta i zato smo već počeli da pojednostavljujemo procedure i da smanjujemo administrativne barijere i privredi olakšavamo ispunjavanja obaveza prema državi.

► **Šta Srbija može i namerava da učini kako bi unapredila poslovno okruženje i privukla investicije sa većom dodatnom vrednošću?**

– Vlada Srbije je u prethodnom periodu ozbiljno pristupila analizi mera za kreiranje boljeg poslovnog ambijenta uzimajući u obzir najbolje prakse iz regiona i sveta. I pored ostvarenog pomeranja na *Duing biznis listi*, svesni smo da postoji još prostora za napredak, jer je naš cilj da Srbija bude prepoznata kao ze-

mlja koja je privlačna za investiranje.

Stimulativna poreska politika veoma je važan faktor podrške inovacionom ekosistemu, kroz poreske podsticaje inovacijama, razvoju, izvozu i razvoju preduzetništva i jačanju preduzetničke kulture, zbog čega će Vlada razmotriti podsticajne mere za novooznovana preduzeća, inovacione kompanije, kao i set olakšica za IT preduzeća koja direktno ulažu u obrazovanje.

Kada je reč o stranim investicijama, već radimo na razvoju putne i železničke infrastrukture, stvaranju efikasne državne uprave pojednostavljenjem procedura, što su, uz veoma dobru i visoko-kvalifikovanu radnu snagu koju već posedujemo, glavni preduslovi za privlačenje novih investicija i podsticaj postojećim investitorima da dodatno ulažu u našu zemlju.



Jedna stvar koju moramo brže da promovišemo i na kojoj moramo više svi zajedno da radimo jeste jačanje vladavine prava i efikasnije sudstvo

Ušli smo i u reformu obrazovnog sistema kako bismo napravili prosvetu koja je adekvatna za 21. vek. Uvodimo dualno obrazovanje, IT kao obavezni predmet u osnovnim školama, podižemo kapacitete fakulteta. Ovo vidim kao neophodnu stavku koja će našoj zemlji obezbediti dugoročno održivi dinamičan razvoj.

► **Izjavili ste da je digitalizacija u svim privrednim segmentima jedan od prioriteta nove Vlade. U kojim sektorima vidite prostor za najbrži rast digitalizacije?**

– Digitalizacija mora da bude kontinualan i sveobuhvatan proces koji će obuhvatiti različite sfere društva. Ona će promeniti naše živote iz korena. Moj cilj je da građani i privreda budu u centru ►►

elektronske uprave, da više ne budu kuriri države, već da ona postane njihov servis. To je ključni uslov koji će omogućiti brži rast konkurentnosti naše privrede i više inovacija, drugačiji odnos države i njenih građana.

U tom smislu Vlada Srbije formirala je Kancelariju za informacione tehnologije i elektronsku upravu, jačamo informatičke programe i kapacitete u školama, kojim pripremamo najmlađe generacije za budućnost, a proširili smo i kvote za studije informacionih tehnologija za više od 700 mesta.

Podržavamo razvoj digitalne ekonomije, stvaramo uslove za digitalizaciju čitavog društva, a planirana su i ulaganja više desetina miliona evra u infrastrukturu.

Na taj način ćemo promeniti način razmišljanja koji sputava kreativnost i mlade ćemo učiti da ne odustaju kada naiđu na prepreke, već da veruju u sebe i idu u susret svojim ambicijama. Da se bore i traže rešenja, umesto da vide samo prepreke. To je dugačak put i ja sam odlučna u tome da ga zajedno pređemo.

► **Da li su postojeći obrazovni sistem i digitalna pismenost već zaposlenih spremni da odgovore izazovima e-uprave i m-uprave?**

– Stvaranje novih stručnjaka jedan je od prioriteta ove Vlade, a za to je ključno kvalitetno obrazovanje koje podstiče inovacije, kritičko razmišljanje i mladima obezbeđuje veštine koje lako mogu da primene.

Profesori su već prošli odgovarajuće internet obuke za pripremu nastave informatike, koja u petom razredu postaje obavezna. Ta obuka će se nastaviti i dogodine za nastavnike koji predaju u osnovnoj školi, dok će sve škole do septembra biti povezane na akademsku širokopojasnu mrežu Srbije.

Važno je da povratimo poverenje u obrazovni sistem i zato mu u svakom smislu pružamo podršku kako bi zaposleni u njemu bili spremni za nove e-izazove.

Ovom prilikom bih zahvalila svim kompanijama i organizacijama civilnog društva koja su Vladi i Ministarstvu prosvete pomogli da se ovaj važan posao završi. Bez partnerstva s privredom i civilnim sektorom mnoge od novina koje počinju u obrazovanju u Srbiji u smislu digitalizacije ne bi bile moguće.

► **Koje konkretne korake Vlada namerava da preduzme u oblasti digitalizacije kako bi obezbedila povoljan ambijent za efikasan razvoj digitalizacije u Srbiji?**

– Kao društvo moramo da idemo u susret promenama koje će ubrzati naše pridruživanje razvijenim ekonomijama, a veliki potencijal za njen brži razvoj leži u digitalizaciji. Vlada je već preduzela određene korake tako što je Ministarski savet za inovaciono preduzetništvo i informacionu tehnologiju podigla na viši nivo, nivo premijera.

Formirana je Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu kao centralna funkcije u Vladi, nameravamo da oformimo i Koordinaciono telo za IT i e-upravu u kojem bi, pored mene kao predsednice Vlade, bili i direktor Kancelarije za IT, direktori IT sektora svih državnih organa, predstavnici univerziteta, privrede i nevladinih organizacija. Dakle, uključićemo sve segmente društva, jer je digitalizacija inkluzivan i sveobuhvatan proces.

Od početka ove godine 6,7 miliona dokumenata postalo je dostupno u elektronskom obliku, čime će građani uštedeti šest miliona sati čekanja na šalterima i, za razne takse, platiti čak 245 miliona dinara manje godišnje. Ulažemo u IT obrazovanje, radimo

na zakonskoj regulativi koja će omogućiti lakše pokretanje privatnog IT biznisa, radimo i na unapređenju sistema za povezivanje institucija i razmenu informacija, kao i na uspostavljanju centra za sajber bezbednost.

Procesom digitalizacije državna uprava postaje istinski servis građana i privrede, a investicijama u IT želimo da pokažemo da taj sektor ima veliki značaj i ogromnu ulogu za razvoj naše zemlje. Sa šalterima i pečatima ne možemo da budemo konkurentni u 21. veku.

► **Kakav je, po vašem mišljenju, kvalitet javno-privatnog dijaloga? Kako u tom kontekstu ocenjujete petnaestogodišnji doprinos Saveta stranih investitora tom dijalogu?**

– Uslovi poslovanja u Srbiji su poslednje tri godine dosta poboljšani, javne finansije su pod kontrolom, a makroekonomski ambijent je stabilan i predvidiv, što je važno za privrednike i povećanje investicija.

Dijalog između poslovne zajednice i Vlade Srbije je veoma važan i na takve pozive uvek treba odgovoriti pozitivno, jer je to jedan od načina da se nastavi s rešavanjem problema koje privreda ima u svakodnevnom poslovanju. Za mene je dijalog ključan, jer čak i kada

se ne slažemo, treba da razgovaramo. Verujem da konstruktivan dijalog i sučeljavanje stavova uvek iznedri najbolje rešenje.

Savet stranih investitora je sve ove godine bio značajan partner Vladi Srbije, umeo je da prepozna i podrži ekonomsku politiku, a istovremeno nam je svojim mišljenjem i rezultatima istraživanja pomagao da uočimo šta sve opterećuje poslovni svet i kako zajedno možemo da radimo na poboljšanju poslovnog ambijenta.

Dijalog sa investitorima i poslovnom zajednicom ostaće jedan od prioriteta Vlade na čijem sam ja čelu kako bismo lakše ispunili zajednički cilj – uspešna, efikasna i bogatija Srbija.

Želim da zahvalim svim članovima Saveta stranih investitora na razumevanju da reforme često idu sporo, ali i na prepoznavanju da Vlada ima iskrenu nameru i da predano svakodnevno radi na njihovoj implementaciji i menjanju Srbije nabolje. Hvala na uvek konstruktivnim kritikama koje su nam pomogle da napredujemo brže i menjamo sve segmente našeg društva. Jedino zajedno možemo da budemo uspešni. ■



Dobri fiskalni rezultati koje smo ostvarili prošle i ove godine stvorili su prostor da možemo da razmišljamo o smanjenju poreskih opterećenja za privredu

MAXI NA KLIK DO VAS!



- ✓ Online kupovina
- ✓ Zakažite isporuke i do 7 dana unapred!
- ✓ Cene kao u Maxi supermarketima
- ✓ Dostupno na mobilnim aplikacijama



www.maxi.rs



Uvek sveže. Uvek blizu. Uvek MAXI.

Verni svojim principima i misiji



JANA MIHAJLOVA

predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka Nestlé Adriatic

Od svog osnivanja 2002. godine Savet stranih investitora bio je veran svojim principima -- transparentnosti, jednakosti i predvidljivosti. Danas, kao i u prošlosti, Savet promoviše predvidljivo i jasno poslovno okruženje, koje pruža jednake mogućnosti za sve i dobru poslovnu etiku

Razgovarali smo sa Janom Mihajlovom, predsednicom Saveta stranih investitora i regionalnom direktorkom Nestlé Adriatic, povodom 15. godišnjice FIC-a.

► **Savet stranih investitora ove godine proslavlja svoju 15. godišnjicu. Kako je to izgledalo na početku, a kako izgleda danas?**

– Petnaestogodišnjica je izvanredno postignuće za Savet stranih investitora. FIC je osnovan s važnom svrhom da unapredi poslovno okruženje u Srbiji i pomogne kompanijama članicama FIC-a da rastu, da naša organizacija raste i da postane partner Srbije za rast. Savet je 2002. godine osnovalo 14 najvećih stranih investitora koji su u to vreme bili prisutni u Srbiji, uz podršku regionalnog programa OECD-a za Jugoistočnu Evropu *Investment Compact SEE*. Danas on okuplja preko 130 kompa-

nija, sa više od 28,7 milijardi evra investicija. Naš udeo u BDP-u iznosi 21,7%, a u izvozu Srbije 22,2%. Ako znamo koliko je važno da Srbija bude konkurentna i fleksibilna, ovaj izvozni rezultat je veoma važan. Kompanije članice FIC-a uplaćuju 18% od ukupnog prihoda od poreza na dobit u Srbiji, a direktno zapošljavaju više od 94.000 ljudi. Ako me pitate zašto FIC tako uspešno raste i razvija se, to je zato što ima jake osnivačke principe – transparentnost, jednakost, predvidljivost i jasan cilj. Dozvolite mi da navedem još neke podatke o razvoju FIC-a. U proteklih godinu dana investicije su porasle za 5,2 milijarde evra, dok je direktan udeo u BDP-u u poslednje dve godine porastao za 3,7%, po osnovu daljeg rasta i priliva novih članova. Ovaj rast govori o kapacitetu FIC-a. Takođe, potkrepljuje poruku FIC-a da strani investitori, članice FIC-a, koje razvijaju poslovanje u Srbiji, imaju dugoročne interese u zemlji. Doslednost i dugoročni programi razvoja kompanija članova Saveta pomažu razvoju srpske privrede i povećanju njene konkurentnosti.

► **Šta je obeležilo rad FIC-a u prethodnom periodu?**

– Imamo mnogo tekućih aktivnosti, ali vredno je napomenuti da je 31. januara formirana zajednička radna grupa FIC-a i Vla-

PRINCIPI

Glavni principi Saveta stranih investitora su transparentnost, jednakost i predvidljivost. Naša snaga leži u tome što smo verni ovim principima.

SNAGA

Prvo, FIC je nezavisno udruženje koje ima pouzdanu ekspertizu i isključivo promoviše jedinstven glas više od sto kompanija, čije poslovanje zavisi od razvoja i rasta čitavog srpskog tržišta.

RAST

Naš ključni cilj je nastavak rasta, kako u našim kompanijama, tako i u okviru FIC-a u celini. Smatramo da će to koristiti srpskoj privredi i njenim građanima i društvu u celini.

de Srbije. Ova inicijativa je pokrenuta odmah nakon predstavljanja *Bele knjige* tokom razgovora sa vladinim zvaničnicima i odlazećim premijerom Aleksandrom Vučićem, sada predsednikom. Cilj ove radne grupe je da definiše konkretne mere i sprovede preporuke iz *Bele knjige* i prati primenu tih mera. Konkretnije, cilj radne grupe je da poboljša sprovođenje preporuka *Bele knjige* FIC-a i postigne napredak od 50% na godišnjem nivou, umesto prethodnog proseka 35–45%.

► Kako ova radna grupa operativno funkcioniše?

– Radnu grupu sa vladine strane vodi potpredsednica Vlade Zorana Mihajlović i predstavnici šest relevantnih ministarstava, članovi FIC-a, Upravni odbor FIC-a i izvršna direktorka FIC-a. Radna grupa ima šest stručnih podgrupa koje čine predsedavajući odbora FIC-a i predstavnici državne uprave i bavi se prioritetima FIC-a kao što su porezi, rad, inspekcije i bezbednost hrane, nekretnine, e-trgovina i e-uprava, stečaj i devizno poslovanje (Foreks). Rezultat ovog rada mora imati pozitivan uticaj na poslovno okruženje, čineći ga jasnijim ili kompaktnijim.

► Koje ciljeve je radna grupa sebi postavila u prvoj godini rada i kako će se oni meriti?

– Savet je pripremio predlog radnog plana koji se koncentriše na šest ključnih oblasti i predlaže aktivnosti koje se mogu brzo sprovesti, pre svega promenom mišljenja ministarstava ili odluka Vlade. Naše sledeće izdanje *Bele knjige*, koje će biti objavljeno u novembru ove godine, pratiće stopu uspešnosti ovog zajedničkog poduhvata. Ukoliko se pokaže da to funkcioniše, ima smisla nastaviti nešto što daje dobre rezultate.

► Koji su ključni principi na koje su se aktivnosti FIC-a bazirale u početku i na koje se oslanjaju i danas?

– Glavni principi Saveta stranih investitora su transparentnost, jednakost i predvidljivost. Snaga i kredibilitet FIC-a je u tome da smo verni ovim načelima. Savet promoviše predvidivo i jasno poslovno okruženje, koje pruža jednake mogućnosti za sve i poštuje ove principe u svom radu. On promoviše principe dobre poslovne etike, dajući primer stabilnog upravljanja direktno putem aktivnosti FIC-a i posredno kroz delovanje svojih članova.

► Kako se FIC razlikuje od drugih udruženja investitora?

– Prvo, FIC je nezavisno udruženje koje ima pouzdanu ekspertizu i isključivo promoviše jedinstven glas više od sto kompanija, čije poslovanje zavisi od razvoja i rasta čitavog srpskog tržišta. To je jedinstven stav svih kompanija članica. Takođe,

želim da naglasim da je FIC jedna od retkih organizacija čija su mišljenja i predlozi javni i lako dostupni svima, naročito putem projekta *Bele knjige*.



U proteklih godinu dana investicije članova FIC-a porasle su za 5,2 milijarde evra, dok je direktan udeo u BDP-u u poslednje dve godine porastao za 3,7%, po osnovu daljeg rasta i priliva novih članova

► Da li se i kako Savet menjao u skladu s promenama u ekonomskom miljeu Srbije?

– Tokom ovih 15 godina kapaciteti i sposobnost FIC-a su stalno rasli. Broj odbora značajno je porastao i tokom 2016. godine FIC je odlučio da proširi broj radnih odbora sa osam na deset i poveća broj zaposlenih na šest. Ovaj pravac je odmah dao rezultate, jer je broj aktivnosti odbora porastao za 32% na 111 aktivnosti, u poređenju sa 84 u 2015. godini. ►►

► Šta je ključni doprinos Saveta reformama u Srbiji?

– Savet podržava tranziciju Srbije dajući Vladi konkretne predloge zasnovane na zajedničkim iskustvima kompanija članica. Sudeći po povratnim informacijama članova i zainteresovanih strana, FIC je jedna od ključnih referentnih tačaka u stvaranju boljeg poslovnog okruženja. FIC ima sopstveni barometar uspeha – *Belu knjigu* koja pokazuje da su mnoge početne preporuke FIC-a (iz 2003/04) ispunjene. Važno je napomenuti da su slične reforme promovisale i druge zainteresovane strane, tako da FIC ne može da preuzme sve zasluge za njihovo sprovođenje. Mi poštujemo sve napore svih aktera, javnih i privatnih, koji žele da doprinesu istom cilju, a to je da Srbiju učine boljim mestom za poslovanje.

Ključna razlika kod FIC-a je da opšte stavove prate opipljivi i zajednički predlozi članova FIC-a o tome kako prevazići konkretna pitanja u vezi sa poslovnom klimom.

► Šta vi vidite kao ključne izazove srpske privrede danas gde FIC može značajno doprineti svojom ekspertizom?

– FIC ima tri glavna očekivanja. Prvo, da se ubrzaju važne strukturne reforme, naročito privatizacija i korporatizacija državnih preduzeća. Kao što uvek ističemo, važno je da se poslovno okruženje ujednači. Drugo je sprovođenje propisa. Očekujemo da se formiraju institucije koje nedostaju i da se uspostave jasne procedure i smernice. Smanjenje nepotrebne birokratije je takođe važno. Mislim da već postoji veliki interes Vlade da se kreće u tom pravcu putem e-uprave i m-vlade. To će sigurno smanjiti ogromnu birokratiju, modernizovati institucije i stvoriti nove kompetencije. Ljudi koji rade u administraciji će biti efikasniji kada prođu dovoljno obuka da bi se prilagodili promenljivom kontekstu. Fokus

treba da bude na onima koji su odgovorni za tržišni nadzor, kao što su Poreska uprava i inspekcije. Takođe očekujemo od Srbije da nastavi sa efikasnim usklađivanjem domaćih zakona sa pravnim tekovinama EU.

► Da li će promene koje zagovarate takođe koristiti domaćim investitorima i lokalnoj poslovnoj zajednici?

– Nema mnogo razlike između stranih i domaćih investitora, osim u poreklu kapitala. Sve kompanije ovde posluju kao srpska pravna lica. FIC se već godinama zalaže za jednake uslove poslovanja za sve investitore, bez obzira na to da li su domaći ili strani. Želimo ambijent koji je pogodan za investicije. Mislim da je ovo

relevantno za bilo kog investitora. Takođe zagovaramo predvidljivost poslovne klime koja je preduslov za pravnu sigurnost i korišće ne samo velikim već i srednjim i malim investitorima.

► S obzirom na dosadašnje iskustvo, kako vidite budućnost javno-privatnog dijaloga?

– Posle više od jedne decenije od osnivanja, možemo reći da su sve vlade Srbije bile prijemčive i otvorene da čuju stavove stranih investitora o poslovnoj klimi. Savet pozdravlja sve do sada pružene mogućnosti da bude deo konsultacija o izradi

važnih izmena propisa. To je velika stvar jer sposobnost da se ovaj dijalog odvija zahteva stručnost i zrelost sa obe strane, i javnih institucija i privatnog sektora, privrede i vlade. Nivo našeg dijaloga je značajno porastao. Dakle, možemo razgovarati, možemo saslušati jedni druge, možemo se složiti ili ne – ali ta volja za dijalogom je vrlo, vrlo dobra. Važno je biti uporan u promenama i osigurati da ove promene budu dobro vođene i sprovedene. Međutim, taj deo promena je obično složeniji. To možda nije nužno zbog nedostatka volje, već zbog složenosti tranzicije i izazova izgradnje institucionalnih kapaciteta za sprovođenje novog pravnog okvira.

► U ovom kontekstu, kako vidite budućnost FIC-a i njegovu ulogu u procesu reformi?

– Nastavićemo da promovišemo održivo poslovno okruženje kroz otvoreni dijalog sa vlastima i drugim zainteresovanim stranama. Osim toga, FIC će i dalje biti kontakt tačka za privatni sektor u pregovaračkom procesu sa EU, jer imamo jedinstvenu sposobnost da podržimo proces integracije u EU, pošto više od 75% članova FIC-a dolazi iz EU, a ostali članovi imaju uporište na tržištu EU. Šta god budemo radili, radićemo to kako bi srpska privreda postala fleksibilnija, konkurentnija, otvorenija za investicije, u korist kompanija koje rade ovde, ali pre svega u korist svih ljudi koji žive u ovoj zemlji i za srpsko društvo u celini.

► Koje vrste zadataka se postavljaju pred vođstvo Saveta i vaše članove?

– Prioriteti i program FIC-a moraju uvek ostati relevantni. Cilj nam je da imamo više članova koji su voljni da se pridruže FIC-u i koji su zainteresovani da doprinesu aktivnim radom u odborima Saveta kako bi Srbija postala bolje mesto za poslovanje. Nastavak rasta u našim kompanijama i u okviru FIC-a u celini je naš ključni cilj. Smatramo da će to koristiti srpskoj privredi i njenim građanima i društvu u celini. Spremni smo da i dalje doprinosimo rastu srpske privrede, kao što smo to činili u velikoj meri do sada – cifre o FIC-u koje sam pomenula govore same za sebe. ■



Cilj Radne grupe je da poboljša sprovođenje preporuka *Bele knjige* FIC-a i postigne napredak od 50% na godišnjem nivou, umesto prethodnog proseka 35–45%

Is your bank following the demands of your business?

Flexibility

Expertise

Investments



Devoted to
your business
plans

We have a full support solution.

Get connected with one of the largest financial groups in Central and Eastern Europe and use all the opportunities and long-term benefits offered by a devoted and flexible partner. Our expertise will deliver the tailor-made solutions for your business.

Napravili smo velike korake u izgradnji infrastrukture

PROF. DR ZORANA MIHAJLOVIĆ

potpredsednica Vlade Srbije i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Pokazali smo da smo spremni da se uhvatimo ukoštac s najizazovnijim pitanjima kao što su reforma javnih preduzeća, izgradnja puteva i unapređenje rada železnice. Saradnja s privatnim sektorom omogućava nam da u praksi proverimo ispravnost naših odluka



Sa prof. dr Zoranom Mihajlović, potpredsednicom Vlade Srbije i ministarkom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, razgovarali smo o aktuelnim reformskim zadacima u radu Vlade i ministarstva.

► **Hoće li nova Vlada imati snage da sprovede najteži deo reformi koji će i posle okončanja aranžmana sa MMF-om ostati nezavršen – pre svega restrukturiranje javnih preduzeća?**

– Reforma javnih preduzeća ili, tačnije, profesionalizacija javnih preduzeća najvažniji je deo sveobuhvatnih ekonomskih reformi u koje smo krenuli 2014. godine kada je za premijera izabran Aleksandar Vučić. Nije pitanje imamo li snage, jer ovaj posao moramo da uradimo, već je pitanje koliko nam vremena treba da ih reformišemo. Vlada će na tome nastaviti predano da radi.

► **Koliko se u ovom poslu u vašem resoru napredovalo u prethodnom periodu?**

– Kada bih počela da nabrajam sve što smo uradili, bojim se to ne bi stalo u publikaciju. Ali da pomenem najvažnije. Pokrenuli smo sveobuhvatnu reformu srpskih železnica, što je posao koji je prethodnim vladama bio nezamisliv.

Nije pitanje imamo li snage da sprovedemo reformu javnih preduzeća, već koliko nam vremena treba da ih reformišemo

Izdvojili smo tri preduzeća i potpuno razdvojili delatnosti, tako da danas imamo *Infrastrukturu železnice* koja se bavi održavanjem pruga, Srbija kargo i Srbija voz koje se bave prevozom robe, odnosno putnika. Drastično su smanjena davanja iz budžeta, reši-

li smo višedecenijske dugove za električnu energiju, prvi put smo otvorili železničko tržište i već imamo jednog privatnog operatera.

Najbolja ocena je stigla od MMF-a kad je navedeno da Srbija može da bude primer za druge zemlje po brzini i kvalitetu reforme železnica.

Mnogo ulažemo u povezivanje Srbije i regiona i Evrope: završavamo Koridor 10 prema Bugarskoj i Makedoniji, ozbiljno

IZAZOV

Pokrenuli smo sveobuhvatnu reformu srpskih železnica, što je posao koji je prethodnim vladama bio nezamisliv.

PRIORITET

Reforma katastra je apsolutni prioritet i ona je ključna za dalje napredovanje Srbije na *Duing biznis listi* Svetske banke.

PODUHVAT

Očekujem da ćemo krenuti u gradnju Auto-puta mira od Niša do Prištine, što će posle mnogo godina biti prvi projekat na kojem će zajedno raditi Srbi i Albanci.

smo angažovani na auto-putu do Crne Gore, odnosno Koridoru 11 na kome radimo s kineskim kompanijama, završavamo Žeželjev most u Novom Sadu, nov most preko Drine kod Bratunca, radimo na Ipsilon kraku kod Subotice, a očekuje nas i početak radova na modernizaciji pruge od Beograda do Budimpešte kojom će se voziti brzinom do 200 km na sat.

Ipak, moram da navedem još nešto što nema veze s infrastrukturom, a na šta sam izuzetno ponosna. Kao predsednica Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost, posle više od dve godine rada na samom smo pragu usvajanja nacrta Zakona o rodnoj ravnopravnosti. To je izuzetno važan zakon koji se tiče svake građanke i svakog građanina i treba da donese veću ravnopravnost polova nego što je imamo.

► Koliko je sektor železnica danas spreman da iznese velike promene, pre svega u modernizaciji pruga i uvođenju konkurencije u sektoru kargo saobraćaja?

– Železnica je kadrovska, organizaciona i operativno spremna, a mi smo tu da obezbedimo novac za modernizaciju pruga. Modernizaciju pruga radimo s Ruskom železnicom i iz ruskog kredita, a izuzetno je važno da se svi radovi izvode po evropskim standardima jer Srbija, kao buduća članica EU, jeste deo evropske transportne mreže. Do sada smo rekonstruisali 127 km pruga, u toku su radovi na 85 km, a otpočecemo ih na još 155 km ove godine.

Na rekonstruisanim prugama unapređeni su pouzdanost, bezbednost i brzina vozova na prosečnih 100–120 km/h.

► Šta je realno očekivati u 2017. i 2018. kada da govorimo o velikim infrastrukturnim projektima u vašem resoru?

– To je svakako završetak oba pravca Koridora 10, prema Makedoniji i prema Bugarskoj, najvažnije saobraćajnice u Srbiji. Ostao je deo kroz Grdeličku i Sićevačku klisuru, a uskoro ćemo otvoriti i novih 30 kilometra auto-puta od Pirota do Dimitrovgrada. Koliko je važan Koridor 10, ne samo nama već i Evropi, najbolje govori podatak da ćemo ove godine imati 13 miliona vozila više na ovom auto-putu nego pre tri godine. Završavamo i deo auto-puta ka Crnoj Gori od Obrenovca do Ljiga, tako da ćemo sa već otvorenim auto-putom od Ljiga do Preljine, odnosno Čačka imati više od 100 kilometara auto-puta kroz Šumadiju. Tu je i završetak izuzetno važne obilaznice oko Beograda koja treba da spoji Koridore 10 i 11. Očekujem da ćemo sa EU pronaći najpovoljniji način finansiranja i krenuti u gradnju Auto-puta mira od Niša preko Merdara do Prištine, koji će povezati i više od 100.000 građana Topličkog okruga. To će posle mnogo godina sukoba biti prvi projekat na kojem će zajedno raditi Srbi i Albanci.

Ove godine zajedno sa partnerima iz Kine počinjemo modernizaciju pruge od Beograda do Budimpešte, odnosno do

granice sa Mađarskoj. Voleli bismo da krenemo u izgradnju auto-puta od Beograda do Sarajeva.

► Zašto je kod Vlade bilo toliko oklevanja u pronalaženju pravog koncesionara za Aerodrom Nikola Tesla?

– Nema ni žurbe ni oklevanja kada je reč o pronalaženju najboljeg koncesionara. Naš aerodrom je jedan od najbrže rastućih aerodroma u regionu, očekujem da u 2017. opsluži rekordnih



Postoji još nešto u mom poslu na šta sam izuzetno ponosna, a šta nema veze s infrastrukturom: posle više od dve godine rada uspeli smo da dođemo nadomak usvajanja nacrta Zakona o rodnoj ravnopravnosti

5,5 miliona putnika, a za dalji razvoj potencijala potrebna su velika ulaganja, što će biti obaveza koncesionara. Verujem da ćemo do kraja godine aerodrom dobiti novog koncesionara, a država velike prihode od ove koncesije.

► Jedan od najvećih reformskih pomaka je pojednostavljivanje izdavanja građevinskih dozvola i uvođenje elektronskih građevinskih dozvola. Kako danas funkcioniše taj proces?

– Ako vam kažem da mi je američki ambasador Kajl Skat rekao da sistem izdavanja građevinskih dozvola bolje funkcioniše nego u SAD, onda to nešto znači. Ali, ako zanemarimo i ljubaznost ambasadora, podaci govore da je Srbija zahvaljujući elektronskim građevinskim dozvolama za dve godine poboljšala svoje mesto u ovoj oblasti na *Duing biznis-listi* za 150 mesta. Danas se u Srbiji građevinske dozvole dobiju u proseku za pet radnih dana, u nekim opštinama i brže. Zahvaljujući ►►

tome, Srbija je u prvom kvartalu ove godine imala 120 odsto više izdatih elektronskih građevinskih dozvola nego lane.

► **Takođe je napravljen i napredak u rešavanju pitanja konverzije zemljišta, ali su se u međuvremenu pojavili problemi povezani sa restitucijom. Šta ministarstvo može da učini da otkloni ove probleme?**

– Još kad je zakon koji pokriva to pitanje bio u pripremi, strogo se vodilo računa da prava ranijih vlasnika ne budu umanjena. Zato se u tom propisu, nazvanom Zakon o pretvaranju prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu uz naknadu, već u prvom članu propisuje da prava stečena na osnovu ovog Zakona ne ograničavaju prava po Zakonu o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju i Zakonu o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama. Takođe, zakon obavezuje i nadležne da, kad dobiju zahtev za konverziju, po službenoj dužnosti pribave od Agencije za restituciju potvrdu da parcela nije u restituciji. Ako jeste, moraju da donesu zaključak o prekidu konverzije, sve dok se pravnosnažno ne okonča vraćanje oduzete imovine.

Međutim, problemi su se javili u situacijama kada se u praksi pojavilo više slučajeva za koje nije bio moguć povraćaj imovine, već samo isplata obeštećenja, pa konverzija nije mogla da se okonča do isplate iznosa. Kako postupak konverzije ne bi trpeo, Ministarstvo i Agencija za restituciju su se saglasili da je dovoljan dokaz rešenje Agencije koje utvrđuje pravo na obeštećenje i kada iznos nije isplaćen. U toku je i izrada uputstva kojim će ovo i druga sporna pitanja biti razrađena.

► **Najavili ste da će jedan od najvećih poslova ministarstva biti sređivanje katastra. Kako ste zadovoljni dosadašnjom dinamikom rada u ovoj oblasti s obzirom na veliki broj nerešenih predmeta?**

– Reforma katastra je apsolutni prioritet i ona je ključna za dalje napredovanje Srbije na *Duing* biznis-listi Svetske banke. Pripremili smo Nacrt zakona o upisima u katastar koji će skratiti vreme upisa imovine na tri do pet dana, a od 2020. omogućiti da čitav postupak upisa imovine bude u potpunosti elektronski, i taj nacrt je u javnoj raspravi. Cilj nam je da reforma katastra bude jednako uspešna kao što je izdavanje građevinskih dozvola.

► **Šta je sledeća oblast u kojoj bi Srbija mogla da napreduje na *Duing* biznis-listi?**

– Osim reforme katastra, to je početak ukidanja pečata u Srbiji i prelazak na potpuno elektronsko poslovanje. Imaćemo bolju zaštitu malih akcionara kroz veću transparentnost informacija u prometu hartija od vrednosti, kao i transparentnost i dostupnost podataka o organima upravljanja akcionarskog društva. Dogovorena su i dodatna olakšanja u elektronskom plaćanju poreza kroz promene pravilnika koje je donelo Ministarstvo finansija.



Savet stranih investitora i Vlada Srbije imaju isti cilj: da što više inostranih firmi bude u Srbiji, da sve one rade što bolje i lakše kako bi ostvarile veći profit, a da država od poreza stvori uspešnu Srbiju

► **Kakva su vaša očekivanja od novog načina saradnje između Vlade i FIC kroz Radnu grupu koja se praktično bavi implementacijom preporuka *Bele knjige*?**

– Poslovna udruženja okupljaju kompanije, a one u praksi i u svom svakodnevnom radu osećaju efekte reformi koje sprovodimo. U tom smislu, za nas je veoma važno da nam iz svog ugla kažu koliko je uspešna mera koju primenjujemo. Zato smo formirali i Radnu grupu za popravljavanje pozicije Srbije na *Duing* biznis-listi čiji je zadatak i da prepozna i da ne dozvoli usvajanje bilo kojih propisa koji bi nepovoljno uticali na poslovanje kompanija u Srbiji. Zajedno sa Savetom stranih investitora Vlada Srbije je formirala posebnu Radnu grupu za sprovođenje preporuka iz *Bele knjige* Saveta stranih investitora.

– Savet stranih investitora i Vlada Srbije imaju isti cilj: da što više inostranih firmi bude u Srbiji, da sve one rade što bolje i lakše kako bi ostvarile veći profit, a da država od plaćenog poreza stvori modernu i uspešnu Srbiju. Nemam nijedan razlog da ne verujem da će Vlada Srbije prihvatiti sve one preporuke Saveta stranih investitora iz *Bele knjige* koje su usmerene ka ovom cilju.

► **Kako u tom kontekstu gledate na doprinos Saveta stranih investitora ovom dijalogu u poslednjih 15 godina?**

– Nema dileme da je Savet stranih investitora prethodnih godina doprineo prvo uspostavljanju jednog dijaloga između privrede i države. A da je zatim svojim preporukama koje su sistematizovane u *Beloj knjizi* pozitivno uticao na poboljšanje poslovnog ambijenta. Nadam se da će se ovaj dijalog i zajednički rad na sprovođenju preporuka u delo nastaviti, a garant za to jeste svako naša zajednička Radna grupa. ■

vidimo se na vrhu.



Tamo gde izazovi predstavljaju motivaciju i podstiču kreativnost, a partneri pružaju pravu podršku. Tamo gde se konačno ubiru plodovi velikog truda, tamo gde smo mi. Vidimo se na vrhu gde pripadamo i gde planiramo da ostanemo dugo.



unicreditbank.rs

Život je pun uspona i padova. Mi smo
uz vas u različitim životnim situacijama.

Dobrodošli
 **UniCredit Bank**

Nastavićemo reformskim putem



GORAN KNEŽEVIĆ

ministar privrede Vlade Srbije

Vlada Srbije i Ministarstvo privrede nastaviće da rade na unapređenju privrednog ambijenta i poslovne klime sa ciljem da stvore efikasniju, perspektivniju, atraktivniju i konkurentniju privredu i ravnopravan tretman na tržištu Evropske unije

Politika Vlade Srbije u podsticanju investicija pokazala se uspešnom. Pored subvencija, ona podrazumeva i unapređenje privredne klime i poslovnog okruženja i investiranje u infrastrukturu neophodnu za početak svakog ozbiljnog ulaganja, kaže Goran Knežević, ministar privrede u Vladi Srbije. Ministar Knežević očekuje da će do kraja godine u Srbiju ući oko dve milijarde investicija i ističe da je mnogo važnije od ovog finansijskog pokazatelja to što je na ovaj način Srbija privukla važne svetske brendove, što uspeva da uhvati priključak s modernim tehnologijama i savremenim načinima poslovanja i stvori i više radnih mesta nego što je to prvobitno bilo procenjeno. Naš sagovornik ta-

kođe ističe i posvećenost Vlade domaćem sektoru privrede, pre svega malim i srednjim preduzećima, za koje je obezbeđena desetogodišnja podrška.

S ministrom Kneževićem razgovarali smo o nekim od najaktuelnijih tema iz oblasti rada Ministarstva kao što su novi predlozi zakona, nastavak investiranja u lokalne samouprave u kojima postoji najveći interes investitora da ulažu, kao i o finansijskoj i nefinansijskoj podršci Vlade da stvori pouzdanu mrežu dobavljača na koju će moći da se oslone velike kompanije. Takođe, govorili smo i o nastavku reformskih procesa, pre svega u oblasti privatizacije i unapređenja upravljanja u javnim preduzećima.

PODRŠKA

Podržavamo i sektor malih i srednjih preduzeća, bez kog nijedna velika kompanija ne bi mogla da radi.

KONKURENTNOST

Savremene tehnologije i digitalizacija su ključne za konkurentnost naše privrede.

SIGURNOST

Unapređujemo poslovno okruženje tako da ono bude izvesno i sigurno za poslovanje, što i jeste dužnost države.

► Kako ocenjujete poslovanje privrede do sada i kakva su vam očekivanja do kraja 2017?

– Naša privreda pokazuje znake oporavka. U prvih šest meseci ove godine, u odnosu na isti period prošle godine, zabeležen je rast ukupne industrijske proizvodnje 2,1% i prerađivačke industrije 6,3%, smanjuje se i nezaposlenost, raste broj preduzeća. Sve to ukazuje na bolje uslove poslovanja i bolju privrednu klimu.

► Kakav nivo investiranja očekujete u 2017, u kojim sektorima i koji broj novih radnih mesta? Kakve dalje podsticaje za investiranje planirate?

– Naš cilj je da u ovoj godini dostignemo dve milijarde evra stranih direktnih investicija. Podsticaji investicija koje dajemo i domaćim i stranim investitorima su se pokazali kao efikasni, jer ne samo da su u Srbiju zahvaljujući ovoj meri došle svetski poznati brendovi, da su sa sobom doneli najnovije tehnologije i znanja već zapošljavaju daleko više radnika nego

što smo ugovorili. Samo ako pogledate 72 kompanije koje su izašle iz kontrole Ministarstva privrede, dakle sve svoje obaveze su ispunile prema državi, dovoljan je dokaz uspešnosti politike davanja podsticaja. Trebalo je da zaposle oko 12.400

Prošle godine smo uložili oko dve i po milijarde dinara u industrijske zone, komunalnu, energetska infrastrukturu, saobraćajnice i drugo što je jednom investitoru važno kada razmišlja o investiranju

radnika, a one danas zapošljavaju gotovo 40.000 ljudi, što je za 27.500 više nego što je ugovoreno!

Ali nove investicije ne obezbeđuju samo podsticaji. Težimo da Srbiju i na druge načine učinimo atraktivnijom za investiti-

Zdravlje nije sve, ali bez zdravlja sve je ništa.

Šta je dobrovoljno zdravstveno osiguranje?

Dobrovoljno zdravstveno osiguranje je vrsta osiguranja koja vam omogućava efikasan vid medicinske zaštite, kao i pokrivanje za najkvalitetnije lečenje u zdravstvenim ustanovama.

Šta dobijate ovim osiguranjem?

Naše dobrovoljno zdravstveno osiguranje obezbeđuje vam:

- najbolje lekare u najboljim zdravstvenim privatnim i državnim ustanovama širom Srbije;
- savremene metode i komforne uslove lečenja;
- brzo i lako zakazivanje pregleda, bez čekanja i nepredviđenih odlaganja;
- slobodu izbora lekara i zdravstvene ustanove u kojoj ćete se lečiti;
- pokrivanje troškova lečenja u skladu sa izabranim paketom usluga.

Ko ga može ugovoriti?

Ugovoriti ga mogu svi državljani Srbije, bez obzira na to da li poseduju obavezno zdravstveno osiguranje i bez starosnih ograničenja, kao i strani državljani na privremenom boravku i radu u našoj zemlji i članovi njihovih porodica.

Šta sve obuhvataju naši paketi osiguranja?

U skladu sa vašim potrebama, možete birati između tri paketa osiguranja – NEW Basic, Premium i Maksima. Oni pokrivaju troškove pregleda i analiza koje zadovoljavaju najčešće potrebe za medicinskom negom, a Premium i Maxima paket obuhvataju i bolničko lečenje. Pored toga, možete izabrati visinu pokrivanja, kao i obim ugovaranjem dopunskih usluga.

U kojim medicinskim ustanovama možete da koristite zdravstvenu uslugu?

Sarađujemo sa preko 400 privatnih i državnih zdravstvenih ustanova širom Srbije. U slučaju da koristite zdravstvene usluge u ustanovama sa kojima nemamo potpisan ugovor, mi ćemo vam refundirati trošak koji je ugovoren polisom.

Dostupni smo vam 24 časa, 7 dana u nedelji

Za medicinske savete, zakazivanje pregleda, informacije o polisi osiguranja, kao i savetovanje o načinu ostvarivanja vaših prava, na raspolaganju vam se nalaze naši lekari koji rade u Wiener Health Call centru. Možete ih dobiti na broj telefona 011 22 09 808.

ŽIVOT BEZ BRIGE

CALL CENTAR: 0800 200 800*, TEL: 011 220 9800

www.wiener.co.rs



WienerStadtischeOsiguranjeSrbija



wienerstadtische

*besplatan poziv, moguć samo sa fiksne telefonije

**WIENER
STÄDTISCHE**
VIENNA INSURANCE GROUP

cije. Ulažemo u industrijske zone, komunalnu, energetska infrastrukturu, saobraćajnice i drugo, što je jednom investitoru važno kada razmišlja o investiranju. Upravo u te svrhe investirali smo prošle godine oko dve i po milijarde dinara, posebno gledajući zainteresovanost investitora za pojedine zone. Ove godine nastavljamo i da sufinansiramo radove na izgradnji i obnovi saobraćajne, komunalne, energetske i ostale infrastrukture, kao i radove koji obezbeđuju dostupnost poslovne zone i njeno povezivanje sa okruženjem u 26 gradova i opština.

Podržavamo i sektor malih i srednjih preduzeća, bez kog nijedna velika kompanija ne bi mogla da radi. Želimo da stvorimo pouzdanu mrežu dobavljača i zato država snažno podr-



Podsticaji koje dajemo investitorima su se pokazali kao efikasni, jer smo privukli svetski poznate brendove, dobili najnovije tehnologije i znanja i zaposlili daleko više radnika nego što smo ugovorili

žava ovaj sektor konkretnom finansijskom i nefinansijskom podrškom. Verujem da naša mala i srednja preduzeća nikada nisu bila jača, a uveren sam da će biti još snažnija jer smo obezbedili kontinuitet u ovoj podršci u narednih deset godina.

► Kako će se rešavati gubici preduzeća u stečaju i likvidaciji?

– U Srbiji, kao i svuda u svetu, postoji sistem, a to je stečajni postupak, kroz koji preduzeće koje je upalo u teškoće namiruje svoje poverioce i vraća dugovanja. Ovaj sistem, koji je inače ocenjen kao dobar, dodatno unapređujemo i nedavno je Vlada usvojila Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju, kojim dodatno unapređujemo mehanizme koji doprinose prekidanju „začaranog kruga dugovanja“ između preduzeća i omogućavamo njihovo likvidnije poslovanje. Štitimo položaj i zaštitu poverilaca – radnika, drugih

preduzeća, države. Pored ovog, uspostavljeni su i preventivni mehanizmi, poput sporazumnog finansijskog restrukturiranja koje je potpuno dobrovoljno, vansudski model rešavanja pitanja dugova kroz redefinisane dužničko-poverilačkih odnosa između preduzeća u finansijskim teškoćama i njegovih poverilaca (banke, dobavljači...). Ovim dodatno unapređujemo poslovno okruženje tako ono bude izvesno i sigurno za poslovanje, što i jeste dužnost države, a ne da se meša u poslovanje i vraća dugove propalih preduzeća.

► Da li je EPS zaista postao veliki problem srpske privrede šta su rešenja?

– Iako nam predstoje najvažniji koraci u reformi javnih preduzeća, uvođenje korporativnog upravljanja, moramo biti realni i reći da ona, gledano u celini, bolje posluju. U odnosu na period od pre dve i po godine kada su imali gubitak veći od 65 miliona dinara, na kraju 2016, po preliminarnim rezultatima, poslovala su s dobitkom većim od osam milijardi dinara. Siguran sam da javna preduzeća mogu dobro da posluju, a to dokazuju i njihovi poslovni rezultati, jer postoji politička volja i odlučnost u Vladi Srbije da se ona reformišu

► U kojoj fazi su procesi privatizacije velikih preduzeća?

– Kada govorimo o preduzećima koja su u procesu privatizacije, ma koliko ona bila recidivi prošlosti iliti veliki problem kojim se niko u prošlosti ozbiljno nije bavio i čije je rešenje stalno odlagano zarad političkih poena i socijalnog mira i ma koliko mi bili rešeni da s ovom pričom završimo jer je to u interesu naše ekonomije, moramo imati na umu da u njima rade naši građani. Zato se borimo za svako od njih. Tražimo kupce i partnere koji će obezbediti budućnost ovim kompanijama, kao što je Hestil (Hibis) to učinio za smederevsku Železaru. Možda neke od ovih priča neće imati srećan kraj, i to ljudima moramo otvoreno reći, ali zato i jačamo privatni sektor kako bi mogao da prihvati ljude koji ostanu bez posla u ovim procesima.

► Šta znači fokus Vlade na digitalizaciju kad govorimo o sektoru privrede i Ministarstvu privrede?

– Savremene tehnologije i digitalizacija su ključne za konkurentnost naše privrede. Premijerka je potpuno u pravu kada akcenat stavlja na digitalizaciju, jer u uslovima kada nauka menja svet svaki dan, mi najpre moramo da tehnološki uhvatimo korak sa savremenim svetom, a zatim i da održavamo tempo.

► Šta se predviđa izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima i u vezi sa zaštitom malih akcionara?

– Izmenama Zakona o privrednim društvima stvaramo poslovne uslove koji će preduzećima omogućiti potpunu pravnu sigurnost, lakše poslovanje, skraćivanje postupka registracije, veću efikasnost administracije, jačanje finansijske discipline, znatnu veću transparentnost poslovanja, što će sve zajedno imati za rezultat efikasniju, perspektivniju, atraktivniju i konkurentniju privredu i jednak tretman na tržištu Evropske unije. Obezbeđivanje svega ovoga je posebno važno za pridruživanje EU, a ja bih dodao važno je nama zbog nas samih, jer uređena država je naš konačan cilj. ■

Ulaganje u zaposlene unapređuje visok kvalitet našeg rada

SWAROVSKI SUBOTICA

Swarovski Subotica je važan deo Swarovski globalne proizvodne mreže. U radnom okruženju koje motiviše i podstiče razvoj veština radi oko 670 zaposlenih



Pre dve godine u Subotici je izgrađen i pušten u rad moderan proizvodni pogon kompanije Swarovski. Od tada, Swarovski Subotica je važan deo Swarovski globalne proizvodne mreže. Smešten je na atraktivnoj lokaciji, u radnom okruženju koje motiviše i podstiče razvoj veština naših zaposlenih.

Od 2015. aktivnosti su se stalno proširivale na prostoru od 15.000 kvadratnih metara, na kome su koncentrisani delovi procesa obrade kristalnih komponenti i završni procesi, kao što je proizvodnja integrisanih elemenata, u cilju podrške glavnoj proizvodnoj lokaciji kompanije Swarovski u centrali u Vatenusu, u Austriji. Danas u ovom modernom pogonu radi oko 670 zaposlenih u uslovima rada koji su usaglašeni sa međunarodnim standardima.

Ovo nije dokazala samo SMETA revizija* koju je 2016. godine obavio Intertek već i Responsible Jewellery Council (RJC) po dobijanju sertifikata o kodeksu praksi RJC-a. „Veoma smo ponosni što Intertekov izveštaj o kontroli pogona Swarovski Subotica sadrži odlične ocene i dobre primere. Swarovski Subotica se čvrsto pridržava svih standarda, a posebno onih koji se odnose na uslove rada“, rekao je Dejan Jovanović, generalni direktor Swarovski Subotica.

Sertifikacija o kodeksu praksi RJC-a je oznaka standarda koji se primenjuju u lancu nabav-

ke u proizvodnji nakita i obezbeđuje dokaze o odgovornom sprovođenju poslovnih praksi. Sertifikat koji poseduje Swarovski potvrđuje njegovu usaglašenost s najvišim industrijskim standardima koji se odnose na održivost, uključujući i oblasti poslovne etike, ljudskih prava i performanse koje se odnose na društvo i zaštitu životne sredine.

Ova sertifikacija osnažuje posvećenost kompanije visokokvalitetnim tehnikama i veštinama preciznog sečenja kristala, uz isto-

posvećen razvoju i održavanju svoje pozicije u vrhu dizajna, kreativnosti i tehnoloških inovacija.

Ono što je 1895. godine započeto kao mala firma za proizvodnju kristala u Vatenusu, u Austriji, razvilo se u grupu kompanija prisutnih na svetskom nivou koja već generacijama prepoznaje činjenicu da se dugoročan uspeh kompanije ne može odvojiti od dobrobiti njenih kupaca, zaposlenih, životne sredine i društva u celini.

Primena etičkih standarda osnažuje posvećenost kompanije visokokvalitetnim zanatskim tehnikama i veštinama preciznog sečenja, uz istovremeno prihvatanje održivih metoda

vremeno prihvatanje održivih metoda. Dajući saglasnost za podržavanje standarda Responsible Jewellery Council, Swarovski demonstrira jasnu i proaktivnu etičku posvećenost održavanju i sprovođenju odgovornih poslovnih praksi u okviru Swarovski Professional lanca nabavke.

BLISTAVI SVET

Swarovski dizajnira, proizvodi i prodaje kristale, prirodno i veštačko drago kamenje i gotove proizvode kao što su nakit, modni dodaci i rešenja za osvetljenje. Sa bogatom istorijom i kulturom tehnološkog vođstva Swarovski je

The Swarovski Crystal Business posluje na svetskom nivou, sa oko 2.800 prodavnica u 170 zemalja, više od 27.000 zaposlenih i godišnjim obrtom od oko 2,6 milijardi evra u 2016.

Swarovski Grupacija obuhvata Swarovski Optik koji proizvodi precizne optičke instrumente kao što su teleskopi i dvogledi; Tyrolit, vodećeg proizvođača alata za brušenje, testiranje, brušenje i obradu, ujedno i dobavljača alata i mašina, i The Swarovski Crystal Business. U 2016. Swarovski Grupacija je napravila prihod od oko 3,36 milijardi evra i imala više od 32.000 zaposlenih. ■

*SMETA je postupak kontrole koji predstavlja kompilaciju dobrih praksi u tehnici etičke kontrole. Primenom SMETA-e dobavljač može obaviti jednu kontrolu i podeliti je s većim brojem klijenata, umesto obavljanja različitih kontrola za potrebe svakog pojedinačnog klijenta. Dokumentacija o SMETA-i sačinjena je tako da je mogu koristiti iskusni kontrolori u skladu sa važećim uspostavljenim praksama.

Nastavićemo da vodimo odgovornu monetarnu politiku

JORGOVANKA TABAKOVIĆ

guverner NBS

Očuvanje stabilnosti cena i finansijskog sistema predstavljaju trajne prioritete Narodne banke Srbije. Ostvarivanjem tih ciljeva, centralna banka pruža podršku sprovođenju ekonomske politike Vlade kojom se podstiče održiv privredni rast

centralnih banaka. Poslednja ocena MMF-a je da bi period niskih kamatnih stopa mogao da potraje još izvesno vreme zbog delovanja strukturnih faktora u razvijenim zemljama. U slučaju Srbije, činjenica je da su u prethodnih nekoliko godina makroekonomski uslovi bitno unapređeni. Inflaciju smo snizili sa 12,9% oktobra 2012. godine na 2,2% oktobra 2013. godine, i od tada je na niskom i stabilnom nivou. Tekući deficit platnog bilansa značajno je smanjen, na 4% 2016. godine, zahvaljujući znatno dinamičnijem rastu izvoza od uvoza robe i usluga. Sve to ukazuje da je otpornost naše ekonomije na kretanja iz međunarodnog okruženja sada povećana.

► **U poslednje vreme smo se prvi put suočili s očekivanjima privrednika o inflaciji od 3,5%, dakle nešto višom nego u prethodnom periodu, iako i dalje u granicama cilja. Šta je razlog za to?**

– Ako posmatramo kretanja od početka godine do maja, inflaciona očekivanja beleže rast kod finansijskog sektora i privrede, a pad kod stanovništva. To ukazuje da njihova percepcija delom proističe i iz razlika u pridavanju značaja pojedinim faktorima koji mogu da utiču na inflaciju u narednom periodu. Percepcija privrednika je u određenoj meri povezana i sa kretanjem cena osnovnih inputa, pre svega energenata, a to se potvrdilo i u proteklih nekoliko meseci, kada je na njihova očekivanja uticalo poskupljenje sirove nafte na svetskom tržištu. Kroz ocene u pogledu ekonomske politike u celini privrednici ističu verovanje da će NBS svojim merama uticati da se inflacija kreće unutar granica ciljanog koridora i da će ostati niska, a očekuju i dalje ubrzanje rasta ekonomske aktivnosti i rasta životnog standarda.



Narodna banka Srbije, u skladu s poverenim mandatom, doprinosi stvaranju i unapređenju ambijenta za postizanje održivog ekonomskog razvoja, rasta zaposlenosti i životnog standarda, kaže Jorgovanka Tabaković, guverner NBS. Sa guvernerom Tabaković razgovarali smo o izazovima u oblasti monetarne politike i inflacije usled promena na globalnom tržištu i drugim aktuelnim pitanjima u radu NBS. U razgovoru smo se posebno bavili i zakonodavnom aktivnošću NBS i učešću centralne banke u procesu digitalizacije.

► **Da li će se, po vašem mišljenju, s oporavkom Evrozone završiti era niskih kamata i ako to bude slučaj, šta bi to značilo za monetarnu politiku i ukupnu makroekonomsku stabilnost u Srbiji?**

– Kretanja u međunarodnom okruženju već duže karakteriše nezvesnost u pogledu tempa globalnog ekonomskog oporavka, što se odražava i na brzinu normalizacije monetarnih politika vodećih

PRIORITETI

Prioriteti Narodne banke Srbije su jasni i definisani zakonom – cenovna i finansijska stabilnost, a uz to i podrška sprovođenju ekonomske politike Vlade.

OTPORNOST

Niska i stabilna inflacija i smanjen tekući deficit platnog bilansa ukazuju da je otpornost naše ekonomije na kretanja iz međunarodnog okruženja sada povećana.

DIGITALIZACIJA

NBS je aktivan činilac u gotovo svim državnim projektima podsticanja e-poslovanja i bićemo pouzdan partner Vladi u procesu digitalizacije.

► **Srbija će uskoro završiti trogodišnji aranžman sa MMF-om. Da li je NBS ispunila sve zadatke koji su pred nju bili postavljeni?**

– Početkom sledeće godine Srbija završava, već sada možemo oceniti, vrlo uspešan aranžman sa MMF-om. Nakon svake revizije aranžmana predstavnici MMF-a su ocenjivali realizaciju dogovorenih aktivnosti i istakli da je NBS svoj posao radila dobro i da je ostvarila odlične rezultate. I tokom samog programa inflaciju smo očuvali na niskom i stabilnom nivou, devizne rezerve su bile na nivou višem od dogovorenog, a u finansijskom sektoru sproveli smo sve dogovorene aktivnosti. Učešće problematičnih kredita u ukupnim kreditima smanjeno je za 6,1 p.p. na 16,1% zaključno s majem 2017. godine, što je najniže učešće u poslednjih sedam godina. Od zaključenja aranžmana nastojali smo da budemo pouzdan i odgovoran partner, pridržavajući se načela da preuzimamo one obaveze koje su u funkciji daljeg napretka.

► **Da li bi odluka Vlade Srbije da odustane od novog aran-**

žmana sa MMF-om mogla imati posledice i na modifikaciju ciljeva monetarne politike?

– Naš osnovni cilj je postizanje i održavanje stabilnosti cena, što znači da i ubuduće ostajemo posvećeni održavanju postignute

Od zaključenja aranžmana sa MMF-om nastojali smo da budemo pouzdan i odgovoran partner pridržavajući se načela da preuzimamo one obaveze koje su u funkciji daljeg napretka

niske i stabilne inflacije. Pored toga, u fokusu ostaje i očuvanje finansijske stabilnosti, a ne dovodeći u pitanje ostvarivanje ovih ciljeva, nastavicećemo da podržavamo i sprovođenje ekonomske politike Vlade, kojom se podstiče održiv privredni rast. Pošto su ciljevi jasni i definisani Zakonom o NBS, nema ni prostora ni razloga za njihovu modifikaciju. Verujem i da bi se predstavnici MMF-a



Think behind
successful business
stands a series
of good decisions.

When things take an unexpected turn, you have no reason to worry. UNIQA insurance is a reliable backbone for your business, no matter what happens. We adapt to all the specifics of your business and offer complete solutions for total security of your business operations, and insurance for your property, staff and equipment.

This is backed up by over 200 years of experience, focused on providing top-level service to 10 million customers across Europe.

Think



saglasili da je najvažnije da NBS nastavi da radi kao i u proteklim godinama – odgovorno i posvećeno, donošenjem adekvatnih i blagovremenih mera u cilju očuvanja stabilnosti cena i finansijskog sistema, što je u interesu svih građana Srbije.

► **Iako je nivo nenaplativih kredita relativno opao, on je i dalje visok. Zašto Srbija nije mogla da učini više na njihovom smanjenju?**

– Usvajanje Strategije za rešavanje problematičnih kredita u avgustu 2015. godine na državnom nivou pokazalo je spremnost nadležnih institucija da se ovom pitanju pristupi sistemski i koordinirano. Od usvajanja Strategije nivo problematičnih kredita je smanjen i u relativnom i u apsolutnom iznosu, što pokazuje opravdanost modela i koraka koji su predviđeni, a NBS je sprovela sve aktivnosti predviđene svojim Akcionim planom. Dalji koraci



Imajući u vidu uočenu potrebu za izmenama Zakona o finansijskom lizingu, NBS je sačinila radni Nacrt izmena i dopuna Zakona kojim su prihvaćeni i predlozi davalaca finansijskog lizinga

ka smanjenju problematičnih kredita mogu se svakako očekivati kako s aspekta nadležnih institucija, tako i s aspekta banaka. Relevantne institucije preduzimaju aktivnosti planirane Strategijom, čiji efekti još uvek nisu u potpunosti iscrpljeni, dok su banke usmerene ka posvećenom rešavanju ovog pitanja kroz uspostavljene instrumente i mehanizme nadzora njihovog poslovanja.

► **Kakav je vaš stav o predlozima FIC za unapređenje Law on Foreign Exchange Operations, kao što je cash-pooling and cross-border inter-company invoicing itd.?**

– Kada razmatra razvoj ili uvođenje instrumenata i načina plaćanja prema inostranstvu, NBS nastupa oprezno imajući u vidu potencijalne negativne uticaje iz spoljnog okruženja na makroekonomska kretanja u našoj zemlji. Pošto je naša zemlja mala i otvorena ekonomija, s Ministarstvom finansija utvrdili smo faznu dinamiku liberalizacije kretanja kapitala kojom se osigurava makroekonomska i finansijska stabilnost zemlje. Dalja liberalizacija poslova cash-poolinga ići će paralelno s liberalizacijom depozitnih

poslova koja će se, prema Nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina EU, sprovesti najkasnije do dana ulaska u Uniju, dok će dalja liberalizacija poslova prekograničnog međukompanijskog fakturisanja biti razmotrena u saradnji s Ministarstvom finansija nadležnim za predlaganje propisa koji regulišu intrakorporativno poravnanje po spoljnotrgovinskim poslovima.

► **Da li NBS razmatra zakonske izmene koje bi u potpunosti izjednačile lizing s drugim oblicima finansiranja?**

– NBS ne može da utiče na izmene zakona iz nadležnosti drugih državnih organa koji se odnose na PDV ili porez na dohodak građana, ali će, kao i do sada, preduzimati mere za razvoj finansijskog tržišta zasnovane na fer konkurenciji učesnika na tržištu i podržati inicijative za izmenu i dopunu zakona u tom cilju. Imajući u vidu uočenu potrebu za izmenama Zakona o finansijskom lizingu, NBS je sačinila radni Nacrt izmena i dopuna Zakona kojim su prihvaćeni i predlozi kojima je delatnost davalaca finansijskog lizinga proširena, kao i predlozi koji se odnose na jedinstven kapitalni cenzus bez obzira na predmet lizinga, redefinisane delokrugove poslova i odgovornosti upravnog i izvršnog odbora, uslove za raskid ugovora zbog materijalnih nedostataka predmeta lizinga, građansko-pravnu i prekršajnu odgovornost u vezi s korišćenjem predmeta lizinga u toku trajanja ugovora...

► **Da li NBS razmatra dalju regulaciju u ovom sektoru kao što su na primer Insurance Supervisory Law, Insurance Contract Law i Insurance Brokers and Agents Law?**

– Nadzor NBS nad društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, društvima za posredovanje, društvima za zastupanje, zastupnicima, kao i nad licima koja poslove zastupanja u osiguranju obavljaju kao dopunsku delatnost uređen je Zakonom o osiguranju. Imajući u vidu stepen razvijenosti domaćeg tržišta, mislimo da je u ovom trenutku primereno da se jednim zakonom regulišu kako statusna pitanja učesnika na tržištu osiguranja, tako i vršenje nadzora nad tim licima. Pitanje ugovora o osiguranju regulisano je važećim Zakonom o obligacionim odnosima, a biće i predmet kodifikacije novog Građanskog zakonika koji je u izradi, tako da smatramo da ne bi bilo celishodno dodatno regulisati tu materiju posebnim zakonom o ugovorima u osiguranju.

► **Jedan od najvažnijih prioriteta nove Vlade Srbije je digitalizacija. Pred kakve zadatke to stavlja i NBS?**

– Digitalizacija je tema koju smo postavili visoko na lestvici prioriteta. Stvorili smo pretpostavke za izdavanje elektronskog novca, osnivanje platnih institucija i institucija elektronskog novca, a u saradnji s Vladom, razrešili smo nedoumice koje su se godinama javljale u vezi s primenom propisa iz oblasti platnog prometa s inostranstvom. Da bismo dodatno podstakli korišćenje bezgotovinskih sredstava plaćanja, pripremili smo Nacrt zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja kod platnih kartica, a uskoro ćemo objaviti još jedno zakonsko rešenje koje treba da uvede brže i jednostavnije menjanje banke i veću transparentnost provizija. Intenzivno radimo i na uvođenju sistema za instant plaćanja. NBS je aktivan činilac u gotovo svim državnim projektima podsticanja e-poslovanja i bićemo pouzdan partner Vladi u procesu digitalizacije. ■

WIDEN YOUR
WORLD

TURKISH
AIRLINES



OTKRIJTE INDIJSKI

MALDIVI

SEJŠELI

OKEAN

SA TURKISH AIRLINES-OM

MAURICIJUS

ZANZIBAR

TURKISHAIRLINES.COM

A STAR ALLIANCE MEMBER



Želimo da vidimo Srbiju u Evropskoj uniji

HENOVEVA RUIS KALAVERA

direktorka za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu Evropske komisije za evropsku susedsku politiku i pregovore o proširenju

Moj prioritet je pružanje sve naše raspoložive pomoći, saveta i podrške Srbiji na njenom putu ka članstvu u Evropskoj uniji. Evropska komisija je čuvar integriteta procesa pridruživanja Evropskoj uniji i prijatelj Srbije



Razgovarali smo s gospođom Henovevom Ruis Kalavera, direktorkom za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu Evropske komisije za evropsku susedsku politiku i pregovore o proširenju (DG NEAR).

► **Zemlje Zapadnog Balkana su u skoroj prošlosti pokazale spremnost da se međusobno ponovo povežu, kao i da se povežu s Evropskom unijom, ali se takođe često pojavljuju vesti o međususedskim svadama. Šta vidite kao preovlađujući trend?**

– Izlivi nacionalističke retorike u regionu, čiji smo svedoci s vremena na vreme, uvek su razlog za ozbiljnu zabrinutost. Prirodno je da susedi imaju različite ili čak sukobljene stavove o određenim pitanjima, ali se oni moraju rešavati u duhu konstruktivnog dijaloga i pomirenja. Zasad ostajem oprezni optimista – ljudi i zemlje u regionu mogu postići mnogo više ako deluju zajedno i mogu izgubiti mnogo toga ukoliko ostanu taoci prošlih sukoba. Nedavni samit u Trstu pokazao je da je spremnost za zajedničko napredovanje jača od nacio-

nalističkih osećanja i ekstremizma. Nadam se da je ovo trend koji će prevladati na duži rok, ali sve strane treba da ulože svesne i kontinuirane napore da se to ostvari.

Moramo videti pravosuđe bez političkog uticaja i sveobuhvatno funkcionisanje pravde dostupne svima

► **U zemljama Zapadnog Balkana se mnogo raspravlja o budućnosti EU, s nadom, ali i sa sumnjom. Kakva mogu biti očekivanja zemalja Zapadnog Balkana u narednih pet do deset godina u pogledu njihovih šansi da postanu članice EU?**

– Ne želim da spekuliram o datumima. Proces proširenja nema vremenski okvir, to nije trka, i zasniva se na rezultatima određenim jasno definisanim merilima i kriterijumima. Fokus ovih zemalja treba da bude na ispunjavanju ovih

PROŠIRENJE

Perspektiva pristupanja zemalja Zapadnog Balkana je stvarna i dostižna.

POVERENJE

Uverena sam u sposobnost Srbije da nastavi s važnim reformama.

EKSPERTIZA

Računamo na Savet stranih investitora da svojom ekspertizom doprinese boljem regulatornom okruženju za trgovinu i investicije u regionu.

kriterijuma, na sprovođenju neophodnih reformi i obezbeđivanju dobrih i održivih rezultata. Predviđanje datuma u ovom kontekstu samo bi dovelo do konfuzije i gubljenja fokusa. Imajući to u vidu, dozvolite mi da naglasim da je perspektiva pristupanja zemalja Zapadnog Balkana stvarna i dosežna. Prisetimo se Hrvatske, zemlje iz regiona koja se pridružila EU 2013. godine. Lideri EU koji su se u Rimu okupili početkom ove godine kako bi proslavili 60-godišnjicu Rimskog ugovora, tom prilikom su veoma jasno istakli da vrata EU ostaju otvorena za nove države članice.

► Šta samit u Trstu znači za perspektivu zemalja Zapadnog Balkana u EU?

– Trst je bio važan iz dva razloga. Prvo, ukoliko pogledamo zvanične izjave sa samita, jasno se potvrđuje naša posvećenost perspektivi EU za Zapadni Balkan, čime se šalje snažan politički signal za dalji angažman EU prema tom cilju. I, što je još važnije, čuli smo vrlo jasnu poruku lidera iz regiona koji su posvećeni tome da ozbiljno pripremaju svoje zemlje za pristupanje i da ulažu zajedničke napore kako bi učinile Evropu jačom.

Takođe, dogovoreni su važni konkretni, praktični koraci, tako da ne ostaje sve samo na izjavama. Pomenula bih i potpisivanje Ugovora o transportnoj zajednici, podržanog Paketom Komisije za povezivanje, koji iznosi 194 miliona evra bespovratnih sredstava i 500 miliona evra investicija za sedam novih regionalnih projekata za poboljšanje transportnih i energetske veze na Zapadnom Balkanu i sa EU. U tom kontekstu izražavam nadu da će Bosna i Hercegovina uskoro potpisati Ugovor o transportnoj zajednici.

► Kako ocenjujete napore Srbije na putu ka Evropskoj uniji?

– Vidimo značajan napredak u brojnim oblastima. To je dovelo do otvaranja pregovora o deset poglavlja i privremenog zatvaranja dva. Među otvorenim poglavljima su ona koja se odnose na vladavinu prava, kao i na dijalog između Beograda i Prištine (poglavlja 23, 24 i 35). Tempo napretka u ovim poglavljima određuje tempo celokupnih pristupnih pregovora. Napredak u ovim oblastima omogućiće otvaranje više poglavlja, a pripreme za pregovore u tim oblastima su već odmakle. Čvrsto verujem da će ovo doneti konkretne koristi za srpski narod, kao i za privredu.

► Koliko je Srbija napredovala u ispunjavanju političkih kriterijuma, kao što su reforma pravosuđa, borba protiv

organizovanog kriminala, podsticanje slobode izražavanja, borba protiv korupcije i reforma javne uprave?

– Primećuje se napredak. Na primer, Srbija je usvojila akcione planove za poglavlja 23 i 24. EU pažljivo prati njihovu implementaciju. Međutim, potrebno je da razumemo sam



Srbija mora da se usredsredi na reforme koje podstiču zdrav ekonomski razvoj – ove reforme pokrivaju niz pregovaračkih poglavlja

proces. Na samom početku, Srbija donosi akcione planove; zatim, na osnovu ovih planova, Srbija usvaja zakonodavstvo i gradi svoje institucije; konačno, u svim ovim oblastima, Srbija će morati da prikaže konkretne rezultate. Na primer, moramo videti doslednu borbu protiv korupcije koja će rezultirati sudskim presudama, transparentan i nezavisan sistem za imenovanje sudija, pravosuđe bez političkog uticaja i sveobuhvatno funkcionisanje pravnog sistema, dostupnog svima.

► Šta u tom pogledu vidite kao najvažnije prioritete srpske Vlade?

– Dalji napredak u jačanju vladavine prava u svim oblastima, unapređenje prava i sloboda i posvećenost borbi protiv korupcije – to su nesumnjivo glavni prioriteti. Zatim

treba nastaviti dijalog s Prištinom, a dosadašnji sporazumi treba da se sprovode u korist ljudi u Srbiji i na Kosovu. Potrebno je da se ekonomske reforme nastave i ojačaju. Takođe treba dati prednost daljim pravnim i institucionalnim reformama neophodnim za otvaranje novih poglavlja u pregovorima o pridruživanju.

► **Koji su vaši prioriteti u radu sa srpskim akterima u budućnosti?**

– Verujem da imamo iste ciljeve kao Srbija i da delimo gorenavedene prioritete. S moje strane, prioritet je pružanje sve naše raspoložive pomoći, saveta i podrške Srbiji na njenom putu ka članstvu u Evropskoj uniji. Evropska komisija je čuvar integriteta procesa pridruživanja i prijatelj je Srbije. Želimo da vidimo Srbiju u Evropskoj uniji.

► **Kako vidite napredak Srbije u smislu indikatora spremnosti kada su u pitanju osnovne oblasti ekonomskih kriterijuma, kao što su funkcionalna tržišna ekonomija i konkurentnost u EU?**

– Srbija je značajno napredovala kada je u pitanju makroekonomska stabilnost. Pokazala je impresivne rezultate u pogledu fiskalne konsolidacije, uz veliko smanjenje budžetskog deficita i preokret negativnog trenda rastućeg javnog duga. Ovo je praćeno rastom većim od očekivanog u 2016. godini, a očekivanja su slična i za naredne godine. U kombinaciji s niskom inflacijom, ima prostora za optimizam. Međutim, reforme treba nastaviti – nema prostora za uljuljivanje.

Potrebno je uložiti dalje napore na polju strukturnih reformi. Prekomerni državni uticaj u privredi i nedostatak dinamike privatnog sektora predstavljaju prepreke za dalji ekonomski rast. Proces restrukturiranja preduzeća u državnom vlasništvu mora biti završen. Privatni sektor i dalje muči problem skupog, nepredvidivog i netransparentnog sistema parafiskalnih nameta, teškoće pristupa finansiranju, birokratije i velikog udela sive ekonomije. Nivo državne pomoći i dalje je relativno visok, dok je proces odobravanja državne pomoći netransparentan. Znatno udeo radno sposobnog stanovništva i dalje je neaktivan. Posao je teško naći, a to posebno doprinosi odlivu mozgova.

► **Jedna od glavnih oblasti rada DG NEAR je doprinos povećanju prosperiteta u EU i zemljama u proširenju i susedstvu, kroz nove napore da se omogući povećanje**

ekonomskih i trgovinskih mogućnosti. Kako vidite ulogu Zapadnog Balkana i Srbije u tom pogledu?

– Tako zvana Zapadnobalkanska šestorka se na samitu u Trstu u julu 2017. složila da produbi regionalnu ekonomsku integraciju, uključujući oblasti trgovine robom, investicija, usluga, kretanja radnika i digitalnog tržišta – to su odluke koju pozdravljamo i podržavamo. Očekuje se da će svih šest zemalja Zapadnog Balkana na nacionalnom nivou preduzeti mere koje doprinose regionalnoj harmonizaciji, koordinaciji i transparentnosti ekonomskih

politika zemalja. U tom smislu, region će spoljnom svetu poslati snažan signal o svojoj odlučnosti da stvori integrisano tržište od oko 20 miliona potrošača s ogromnim neiskorišćenim potencijalom. Veoma je pozitivno što su lideri regiona posvećeni radu, uz podršku EU i međunarodnih finansijskih institucija.

► **Kada su u pitanju ekonomski zahtevi, kako vidite ulogu Saveta stranih investitora u procesu proširenja?**

– Ispunjavanje ekonomskih kriterijuma za pristupanje EU zahteva funkcionalnu tržišnu ekonomiju i sposobnost da se izdrži pritisak konkurencije na jedinstvenom tržištu EU. Strani investitori imaju dobar uvid u uslove poslovanja u drugim zemljama u kojima posluju i na taj način mogu pomoći u identifikovanju preostalih faktora koji predstavljaju prepreku za funkcionisanje lokalnih ekonomija na Zapadnom Balkanu, a takođe mogu ukazati na moguće mere za poboljšanje njihove konkurentnosti. Imaju jedinstvenu mogućnost da pružaju savete i preporuke lokalnim vlastima. Zato svi računamo na to da će Svet stranih investitora svo-

jom ekspertizom doprineti boljem regulatornom okruženju za trgovinu i investicije u regionu.

► **Kako kontinuirana komunikacija između FIC i Evropske komisije u vezi s pristupanjem Srbije Evropskoj uniji doprinosi procesu?**

– Komisija vrednuje kontinuiranu razmenu sa FIC-om kao jedinstvenim izvorom informacija o stavovima stranih investitora o prednostima i slabostima srpske privrede, što se onda odražava na politički dijalog između Komisije i srpskih vlasti. Takođe cenimo stavove FIC-a o godišnjim planovima ekonomskih reformi u Srbiji, a posebno mere za jačanje konkurentnosti i razvoj privatnog sektora. ■



Cenimo stavove FIC-a o godišnjim planovima ekonomskih reformi u Srbiji, a posebno mere za jačanje konkurentnosti i razvoj privatnog sektora

ZAJEDNO SMO BLIŽI BUDUĆNOSTI!



Zbog odgovornosti prema velikom broju klijenata i njihovim potrebama, Komercijalna banka je u digitalizaciji bankarskih usluga na leaderskoj poziciji.

Alexander Picker, predsednik Izvršnog odbora Komercijalne banke



www.kombank.com
kontakt centar 011 20 18 600 i 0700 800 900
kontakt.centar@kombank.com



KOMERCIJALNA BANKA

Meni najbliža

Srbija mora da se pozabavi tranzicionim jazom

DANIJEL BERG

direktor kancelarije Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za Srbiju

Aktivnosti EBRD-a u Srbiji i dalje su usmerene na poboljšanje upravljanja državnim i privatnim kompanijama, pružanje podrške ekonomskim politikama koja doprinose povećanju inovacija i produktivnosti, jačanje otpornosti privrede i promovisanje zelenih inicijativa kao što su ulaganja u obnovljive izvore energije

Razgovarali smo sa Danijelom Bergom, direktorom kancelarije EBRD za Srbiju, o budućim aktivnostima banke, o ulozi stranih investitora u tranzicionim ekonomijama i o podršci koju EBRD pruža domaćim kompanijama.

► Po novom EBRD-om konceptu tranzicije, koji je uveden ove godine, smatra se da je dobra tržišna ekonomija konkurentna, inkluzivna, dobro vođena, štiti životnu sredinu i integrisana je. Šta to znači u praktičnom smislu za aktivnosti EBRD-a u tranzicionim privredama kakva je srpska?

– EBRD procenjuje veličinu takozvanih tranzicionih raskoraka, relativnog učinka jedne države u svim kategorijama u poređenju sa onim što bi opisali kao države sa „najboljim učinkom“. Srbija se nalazi u sredini, sa relativno velikim raskoracima u gotovo svim kategorijama. Najveći raskoraci su u kategorijama – „konkurentna“, „dobro vođena“ i „otporna“.

Ovakva procena „tranzicionog raskoraka“ služi EBRD-u kao osnova za razvoj strategije za svaku zemlju i strategije koja de-



EBRD-ova procena veličine takozvanih tranzicionih raskoraka pokazuje da se Srbija nalazi u sredini, s relativno velikim raskoracima u gotovo svim kategorijama, a najveći su u kategorijama – konkurentna, dobro upravljana i otporna

finiše oblasti i aktivnosti koje mogu najbolje da ciljaju i odgovore na ove raskorake. U slučaju Srbije, aktivnosti EBRD-a – savetovanja kada je reč o zajmovima i javnim politikama – i dalje se fokusiraju na poboljšanje upravljanja državnim i privatnim kompanijama, pružanje podrške ulaganjima koja doprinose povećanju inovacija i produktivnosti, jačanje otpornosti pri-

PODRŠKA

EBRD će nastaviti da podržava integraciju Srbije u okviru Zapadnog Balkana i Evropu kroz investicije u infrastrukturu i podršku javnim politikama.

OČEKIVANJA

Očekujemo da nova premijerka Srbije nastavi s reformskim inicijativama i radi na približavanju Evropskoj uniji i integrisanju unutar Zapadnog Balkana.

CILJ

Srbija bi srednjoročno trebalo da za cilj ima godišnji rast od 4 do 5 posto kako bi se značajnije približila razvijenim zemljama.

vrede i promovisanje zelenih inicijativa kao što su ulaganja u obnovljive izvore energije. Takođe ćemo nastaviti da podržavamo integraciju Srbije u region Zapadnog Balkana i Evropu kroz infrastrukturna ulaganja i podršku politici.

► Šta vi smatrate najvažnijim prioritetima vlade u narednom periodu?

– Nasa projekcija iz maja predviđala je ekonomski rast od 2,9% u 2017. i 3,0% u 2018. vodjen domacom traznjom. Medjutim, na rast bi mogla negativno da uticu kretanja u prvj polovini ove godine, koja ukljucuju energetski sektor i poljoprivredu. Vlada trazi nacine da neutralise ta nepovoljna kretanja, ali u srednjem i dugom roku rast moze biti po-drzran prvenstveno kroz poboljsanje poslovnog ambijenta. To ukljucuje uspesnu fiskalnu konsolidaciju, makro stabilizaciju i, jos vaznije, sprovođenje strukturnih reformi.

Ekonomski programi u sklopu Sporazuma sa MMF-om o trogodišnjem stand-by aranžmanu iz predostrožnosti daju rezultate. Fiskalni indikatori su ispred ciljeva programa (fiskalni deficit je pao sa 6,6% u 2014. na 1,4% BDP-a u 2016. godini, a javni dug se stabilizuje). Međutim, javni dug je i dalje visok i iznosi oko 73% BDP-a. Potrebno je ubrzati restrukturiranje velikih javnih preduzeća jer ona remete tržišta, a njihov rad može da utiče na državnu potrošnju.

Ubrzavanje rasta je značajno u smislu podrške procesu ekonomske konvergencije kao i za smanjenje javnog duga. Srbija bi srednjoročno trebalo da za cilj ima godišnji rast od 4 do 5 posto kako bi se značajno približila razvijenim zemljama, što zahteva dalje reforme koje podržavaju investicionu i ekonomsku otpornost. Pored makroekonomske stabilnosti, naše studije pokazuju da su dobro vođenje, ekonomska inkluzija (podsticanje zapošljavanja mladih, žena, starijih osoba i ugroženih grupa), kvalitet infrastrukture, energetska efikasnost i problematični krediti / prezaduženost preduzeća, najbitnija pitanja koja treba rešavati u cilju podrške produktivnosti i rasta.

Očekujemo da novi premijer Srbije nastavi da radi na reformama i na približavanju EU i integracijama na Zapadnom Balkanu. EBRD ima delotvoran odnos sa brojnim resornim ministarstvima i očekujemo da ćemo nastaviti da dobro radimo kao i sa sadašnjom vladom.

► Iako je EBRD konstantno prisutna u Srbiji, obim ovog angažmana je manji nego pre pet godina, kada su njene investicije dostigle oko 500 miliona evra. Koji su ključni razlozi zbog kojih Srbija sada oscilira između 300 i 400 miliona evra podrške EBRD-a?

– EBRD ne postavlja određeni cilj za svoj godišnji obim posla,

već nas više interesuje kvalitet naših investicija i doprinosa ekonomskoj politici. U određenoj meri, manji obim investicija EBRD-a je znak uspeha, jer država i mnoge kompanije i banke sada mogu samostalno pristupati finansijama. Trudimo se da obezbedimo da naše investicije ostanu komplementarne, kao i da i utiču na nastavak prelaska zemlje u potpuno funkcionalnu tržišnu ekonomiju. Zbog toga su naša ulaganja često povezana



Trudimo se da obezbedimo da naše investicije budu komplementarne, kao i da i utiču na nastavak tranzicije zemlje u potpuno funkcionalnu tržišnu ekonomiju

sa merama politike – ovo vidimo u državnim, gradskim i opštinskim preduzećima, kao što su EPS i GSP. Naša ulaganja u privatnom sektoru takođe su vezana za nove tehnologije ili mere upravljanja. Na primer, ove godine smo posvetili veliku pažnju ulaganjima u obnovljive izvore energije. Ovi projekti se ne mogu jednostavno finansirati bez angažovanja EBRD, s obzirom na njihovu dugoročnost i zavisnost od regulatornih mera / mera politike. Pored naših kontinuiranih investicionih aktivnosti, mi smo zapravo povećali naše savetodavne aktivnosti u oblasti politika. Ovo uključuje savetodavne programe za MSP i intervencije u oblasti javnih politika na visokom nivou sa državom i državnim subjektima. Očekujemo da ćemo narednih godina nastaviti da radimo u u ovoj oblasti javnih politika.

► Po vašem mišljenju, koliko je ulazak stranih investitora bio važan za reforme ekonomskog sektora?

– Naš Izveštaj o tranziciji (i s tim u vezi, niz domaćih i međunarodnih posmatrača) navodi da srpska privreda može imati veliku korist od više inovacija i preduzetništva. Ustanovili smo da strana ulaganja donose sledeće attribute: moderne tehnologije, veću produktivnost i izvozni kapacitet. Strani investitori donose novine u načinu poslovanja, veze sa internacionalnim lancima vrednosti, obuke za nove tehnologije itd. Takođe ohrabruju druge investitore, dobavljače ili klijente da dođu i ulažu i na taj način pomažu stvaranje produktivnih klastera i povećavaju domaću dodatnu vrednost. Takođe, oni obično prednjače u naporima za stvaranje boljeg poslovnog okruženja i u borbi protiv sive ekonomije (npr. preko Saveta stranih investitora). Ovi koraci takođe pomažu domaćim preduzetnicima. Konačno, strani investitori obično obezbeđuju bolje plate, obuku i uslove rada u poređenju sa mnogim domaćim preduzećima, čime stvaraju zdravu konkurenciju za radnu snagu. Naravno, ne ponašaju se svi strani investitori savršeno – a treba da se pridržavaju istih standarda – ali u konačnici, SDI (strane direktne investicije) definitivno predstavljaju plus za privredu.

► **Finansirali ste velike igrače u trgovini i njihov ulazak na srpsko tržište. Zašto su ovako finansijski snažne kompanije tražile podršku EBRD-a?**

– Podržali smo kako velike inostrane investitore tako i male lokalne kompanije. Investitori rade sa EBRD-om iz više razloga - bilo da je to zbog našeg iskustva u datom sektoru, zemlji i regionu, ili zbog naše sposobnosti da pružimo kreativne finansijske proizvode, ili zbog naše sposobnosti da obezbedimo velike sindicirane zajmove. EBRD pruža više od novca – banka obezbeđuje lokalno znanje i dugoročno partnerstvo koji su podrška investitorima tokom celokupnog trajanja njihovih investicija.

► **Svaki put kada EBRD uđe u neku srpsku kompaniju, ona se smatra veoma kvalitetnom, ali kada banka izađe ili se povuče iz kompanije, percepcija javnosti opterećene predrasudama je da nešto u toj kompaniji ne funkcioniše pravilno. Kojim se tačno principima rukovodite kada odlučite da budete akcionar u nekom preduzeću ili da prodate svoj ulog, kao što se dogodilo sa Agri Evropom?**

– Ne slažem se sa pretpostavkama iza ovog pitanja. Da kompanijama i državama nije bila potrebna podrška EBRD-a, bilo finansijska ili politička, mi verovatno ne bismo nikako

biti uključeni. Iako nemožemo ulagati u kompanije za koje nema nade, a kompanije koje podržavamo jesu relativno snažne, njima je i dalje potrebna podrška EBRD-a kako bi ispunile svoj cilj (često se nadaju da će postati konkurentni učesnici na svetskom tržištu). Podrška EBRD-a im pomaže da to ostvare, a ima mnogo primera naših ulaganja u kapital koja su rezultirala velikim uspesima. Međutim, EBRD nije

glavni akcionar i ne može primorati kompaniju i akcionara da nešto učine ako i sami nisu posvećeni reformama i unapređenju rada.

Cilj nam je da podržimo privatna ulaganja i kao takvi možemo da privremeno postanemo suvlasnici kako bi podstakli određene investicije ili da bi pomogli da one budu efikasnije. Mi obično izlazimo kada više nismo potrebni kompaniji ili kada postoje drugi privatni investitori koji su spremni da ulažu.

► **Nedavno ste podstakli formiranje nacionalne oznake „srpski kvalitet“. Koliko ovakvi instrumenti mogu da pomognu očuvanju pozicije lokalnih proizvoda na domaćem tržištu, na kome postoji veoma jaka strana konkurencija?**

– Pošto je Srbija liberalizovala većinu sektora, kompanije u oblasti agrobiznisa su izložene žestokoj konkurenciji. Delom zbog izolacije zemlje tokom devedesetih godina i zbog ograničenih investicija srpske kompanije su izgubile svoja stara izvozna tržišta. S obzirom na to da je Srbija izvan EU, u skorije vreme je direktna podrška EU poljoprivredi bila mala u poređenju sa susjednim državama članicama EU. U ovim nepovoljnim okolnostima mogu preživeti samo oni koji posluju u okviru određene tržišne niše ili veliki vertikalno integrisani biznisi. Međutim, Srbija je i dalje poznata po tradiciji kvaliteta u poljoprivredi. Zato je EBRD, zajedno sa FAO (Food and Agriculture Organization – Organizacija UN za hranu i poljoprivredu), sarađivala sa Mini-

starstvom poljoprivrede i relevantnim udruženjima kako bi razvili Oznaku srpskog kvaliteta, što će pomoći da se diferenciraju kvalitetni srpski proizvodi. Pošto je malo verovatno da će Srbija biti proizvođač velikog obima, smatramo da je prikladno da se fokusiramo na ovaj kvalitet. Ovo je važan prvi korak. Potrebno je mnogo više da bi ovakve inicijative postale održive te je naša namera da sa našim partnerima nastavimo rad na ovim inicijativama. ■



Strani investitori, poput Saveta stranih investitora, obično prednjače u naporima za stvaranje boljeg poslovnog okruženja i borbi protiv sive ekonomije. Ovi koraci takođe pomažu domaćim preduzetnicima



Doneli ste dobru odluku!

Otvaranjem **START PAKET** tekućeg računa dobijate **30.000** dinara pozajmice i dodatnih **30.000*** za člana porodice.

*Otvaranjem START PAKET tekućeg računa i prenosom zarade jednog člana porodice, drugi član, stariji od 18 godina, otvaranjem tekućeg računa u Banci dobija iste povoljnosti i mogućnosti korišćenja pozajmice od 30.000 dinara.

Podržavamo Vladu u ključnim reformama



TOMAS LUBEK

regionalni menadžer IFC za Zapadni Balkan i Centralnu Evropu

IFC aktivno pomaže Srbiji u unapređenju poslovne i investicione klime, postavljanju sistemskog okvira za rešavanje pitanja nesolventnosti i duga, kao i u privlačenju privatnih investicija u infrastrukturu putem javno-privatnog partnerstva i koncesija

kada se pogleda ukupan obim SDI. Strane direktne investicije u Srbiji imale su trend opadanja pre finansijske krize, ali su od tada imale bolji učinak od nekih drugih zemalja na Zapadnom Balkanu, posmatrano kroz procenat BDP-a.

Ono što je interesantno za Srbiju jeste da je izvor direktnih stranih investicija postao raznovrstan, posebno iz UAE i Kine. Ruska Federacija je bila izvor nekih važnih istorijskih investicija u energetiku. Strane direktne investicije iz zemalja EU još uvek čine ubedljivu većinu sa 60%.

Kada je u pitanju sektorski sastav SDI, oko tri četvrtine ukupnih stranih

direktnih investicija bilo je u sektore čiji se proizvodi nisu razmenjivi, prvenstveno telekomunikacije, bankarstvo i malo-prodaja, dok je samo jedna četvrtina usmerena na izvozno orijentisane sektore, uglavnom na proizvodnju. Uticaj ovakve neravnoteže je takav da se sektori usluga koje se ne izvoze uglavnom usmeravaju na domaće tržište i time imaju ograničen potencijal rasta i ograničeni efekat na konkuren-

O trenutnom statusu reformi u Srbiji i obimu rada IFC u zemlji razgovarali smo sa g. Tomasom Lubekom, regionalnim menadžerom IFC za Zapadni Balkan i Centralnu Evropu.

► **Od okončanja krize do danas region Zapadnog Balkana privukao je znatno niži nivo stranih investicija (SDI) nego zemlje Centralne Evrope. Šta je, po vašem mišljenju, glavni razlog što je ovaj region nedovoljno atraktivan investitorima?**

– Region Zapadnog Balkana zaostaje za zemljama Centralne Evrope u smislu SDI. Obim direktnih stranih investicija u proizvodnju po glavi stanovnika u Srbiji je 2–3 puta manji u odnosu na većinu zemalja Centralne Evrope. Isti je slučaj

Srbiji i ostalim zemljama Zapadnog Balkana potrebno je više izvozno orijentisanih SDI, posebno u proizvodnju s dodatnom vrednošću

NAPREDAK

U Srbiji i dalje ima dosta prostora za napredak, ali jasne poruke od predsednika Srbije i premijera su ohrabrujuće.

PODRŠKA

IFC može podržati Vladu u privatizaciji preduzeća u državnom vlasništvu, bilo savetodavno ili finansiranjem kupovine od strane investitora.

SMERNICE

Bela knjiga FIC-a, pored izveštaja *Doing biznis liste*, pruža osnovna uputstva za razvoj privatnog sektora u Srbiji.

tnost. Ono čega Srbiji i drugim zemljama Zapadnog Balkana treba u većoj meri jesu izvozno orijentisane direktne strane investicije, naročito u veću domaću proizvodnju sa dodatom vrednošću. SDI ove prirode je teško privući i zavise od povoljnog i predvidivog poslovnog okruženja.

► Kojim bi pravcem zemlje regiona trebalo da krenu da bi izbegle zamku konstantnog smanjivanja troškova radne snage i povećanja subvencija za strane investitore?

– Zemlje Zapadnog Balkana moraju nastaviti sa poboljšanjem investicione klime. Izgledi za razvoj regiona se poboljšavaju, ali to je i dalje daleko od njegovog potencijala. Iz naše perspektive, treba ubrzati rešavanje strukturnih pitanja. Slični izazovi javljaju se u svim zemljama: državna preduzeća sa ogromnim brojem zaposlenih, preduzeća u državnom vlasništvu (DP) koja se nadmeću sa privatnim sektorom ili ga zamenjuju, neefikasna administracija i birokratija. To dovodi do suboptimalnih privatnih investicija, visoke formalne nezaposlenosti i niske stope aktivnosti radne snage.

Većinu ograničenja vidim na planu investicione klime i niske efikasnosti javnog sektora, u tolikoj meri da zemlje ne pronalaze načine da privuku kapital i poboljšaju efikasnost u javnom sektoru. Često razgovaramo o infrastrukturi, jer bez jake i efikasne infrastrukture teško je napraviti osnovu za druge sektore privrede. Takođe, možemo razgovarati o potrebi poboljšanja povezanosti, fizičkim i institucionalnim vezama između samih zemalja i EU i ostatka sveta.

► U kolikoj meri su, po vašem mišljenju, strani investitori u saradnji sa međunarodnim institucijama doprinesli poboljšanju poslovnog okruženja?

– Već nekoliko godina sa najviših pozicija u Vladi Srbije stižu poruke da postoji želja da se sprovede širok spektar reformi u poslovnom okruženju. Ovim naporima se podstiče povećanje zaposlenosti i ekonomskog prosperiteta za građane Srbije, što je usko povezano sa ciljem zemlje da postane članica EU. Odgovor širokog spektra međunarodnih institucija je bio angažovanje i pružanje sve veće podrške. Međunarodne institucije rade sa Vladom Srbije i sa poslovnim svetom u brojnim oblastima kao što su: fiskalna konsolidacija, poreska uprava, e-uprava, reforma pravosuđa, standardi finansijskog izveštavanja...

Pre nekoliko godina Srbija je osnovala radnu grupu za unapređenje poslovnog okruženja i pozicije na listi *Doing biznis*, na čelu sa potpredsednicom Vlade Zoranom Mihajlović. Posvećenost na visokom nivou definitivno je dala rezultate, o čemu svedoči i rangiranje Srbije među globalnih top 10 unapređenih zemalja u ovogodišnjem izdanju *Doing biznis*

izveštaja. U Srbiji i dalje ima dosta prostora za napredak, ali su jasne poruke predsednika Srbije i premijera veoma ohrabrujuće.

► Kako u tom kontekstu vidite uticaj Saveta stranih investitora?

– On je neophodan. Od osnivanja 2002. godine Savet stranih investitora u Srbiji je snažan promoter stranih investicija u



Niži nivoi vlasti i državnih preduzeća često se suprotstavljaju reformama. Potrebno je doneti važne političke odluke o tome kako podržati te segmente društva

zemlji i važan kanal za predlaganje neophodnih reformi za poboljšanje ukupnog poslovnog okruženja za Vladu Srbije. Aktivnosti FIC dopunjuju aktivnosti IFC za podsticanje održivog razvoja kroz privatni sektor. Ja sam veliki obožavalac Bele knjige FIC, koja, pored izveštaja *Doing Business*, pruža osnovna uputstva za razvoj privatnog sektora u Srbiji.

► Kojim strukturnim reformama treba dati prednost u Srbiji i u kojim oblastima se može osloniti na stručnost IFC? ►►

– Postoje tri kritične oblasti strukturnih reformi u kojima IFC aktivno pomaže Srbiji u poboljšanju efikasnosti.

Na prvom mestu je poslovna i investiciona klima. Možemo pomoći Vladi Srbije da se smanje rizici poslovanja kroz pojednostavljevanje licenci i dozvola i kroz smanjenje troškova, i da pomognemo da se poveća transparentnost, putem online izdavanja licenci i dozvola. Posebno smo uzbuđeni zbog premijerkininih napora da uspostavi sisteme za pružanje širokog spektra dozvola i usluga vezanih za online poslovanje na mreži.

Druga važna oblast je poboljšanje institucionalnog okvira nesolventnosti i rešavanja duga. Srbija i dalje trpi zbog visokih stopa problematičnih kredita (NPL) koji zahtevaju mnogo vremena i napora od strane banaka.

Na kraju, IFC ima specijalizovanu savetodavnu službu za transakcije i pomaže vladama da privuku privatna ulaganja u infrastrukturu kroz javno-privatna partnerstva (JPP) i koncesije.

► U tom svetlu, kako vidite svoju saradnju sa Gradom Beogradom?

– Grad Beograd jedan je od naših naj snažnijih partnera. Od početka mandata nove administracije pre tri godine, IFC blisko saraduje sa Gradom kako bi ostvario svoju viziju poboljšanja usluga i kvaliteta života građana Beograda. IFC ima više savetodavnih mandata i razmatra direktno finansiranje nekoliko projekata. IFC savetuje Grad o tome kako strukturirati i implementirati JPP za veliku infrastrukturu u Vodovodu i kanalizaciji. JPP je sporazum između Grada i specijalizovane privatne kompanije, gde Grad plaća privatnom preduzeću za pružanje opštinskih usluga. Privatna kompanija se bira se putem tendera, na osnovu svoje stručnosti, iskustva i troškovne efikasnosti. Ovaj aranžman omogućava gradu da iskoristi vrhunsku tehnologiju po konkurentnoj

ceni, što rezultira poboljšanim uslugama za građane. Omogućava Gradu da mobilize finansiranje iz privatnog sektora, što smanjuje direktan uticaj na gradski budžet. Grad je odabrao ovaj aranžman kako bi razvio savremeni projekat od otpada do energije u Vinči sa procenjenim iznosom investicije od 300 miliona evra. IFC će nastaviti da savetuje Grad po pitanju JPP za vodovod i kanalizaciju, do završetka projekta.

► Nedavno ste najavili spremnost IFC da pomogne privatizaciju najvećih državnih preduzeća. Zbog čega se na ovom polju toliko malo promenilo?

– IFC može podržati Vladu u privatizaciji preduzeća u državnom vlasništvu, bilo savetodavno ili finansiranjem kupovine od strane investitora. Želeli bismo da se svaka privatizacija obavi kroz konkurentan i transparentan tender. Napredak u privatizaciji državnih preduzeća ponekad je bio težak jer je to osetljiva politička tema u Srbiji. Ova pre-

duzeća su izvor velikog broja radnih mesta za politički uticajne zaposlene i članove sindikata. Najteži slučaj je sa državnim preduzećima koja zahtevaju velike subvencije iz budžeta kako bi nastavila sa radom. Ovaj model više nije finansijski održiv.

► IFC je naročito aktivan u bankarskom sektoru gde je ostvaren određeni napredak u smanjenju problematičnih kredita, iako je njihov nivo i dalje visok. Da li vidite ključ ovog problema u nedostatku bankarske ekspertize ili u opštem slabom stanju lokalne privrede?

– Krajem juna 2017. godine, NPL su iznosili 16,8% ukupnih kredita što je najniži nivo od januara 2011. godine, i predstavlja oštar pad sa 23% sredinom 2015. godine kada je usvojena Vladina strategija za rešavanje NPL. Nedavni pregled kvaliteta aktive 14 banaka u Srbiji otkrio je da nijedna od banaka koja učestvuje u reviziji nije imala koeficijent adekvatnosti kapitala ispod regulativnog minimuma od 12%, ali je postojala potreba za daljom klasifikacijom i prilagođavanjem. Banke bi volele da daju više kredita, ali često nisu u mogućnosti da pronađu odgovarajuće kreditno sposobne korisnike. Istovremeno, zajmoprimci očigledno ne žele da uzimaju kredite kada ekonomija i njihova preduzeća ne rastu.

Generalno, potrebno je poboljšati okvir za rešavanje NPL i sprečiti nove NPL. Nedostaju sudska i administra-

tivna praksa u restrukturiranju i stečaju. Takođe, rekao bih da postoji neka kulturološka predrasuda zajmoprimaca da ne komuniciraju sa bankama i restrukturiraju svoje obaveze kako bi na vreme rešili probleme sa prilivom novca. Banke bi više volele da restrukturiraju i zadrže kompaniju kao problematičnog klijenta, nego da prolaze kroz stečaj. IFC pokušava da unapredi sveukupni okvir kroz naš projekat *Debt Resolution Project* za Zapadni Balkan. Projekat je podržao jačanje regulatornog okvira u oblasti stečaja putem izrade izmena i dopuna važećeg Zakona o stečaju, u skladu sa zahtevima MMF. ■



Od početka mandata nove administracije pre tri godine IFC blisko saraduje sa Gradom kako bi ostvario svoju viziju poboljšanja usluga i kvaliteta života građana Beograda

Polisa na klik!

GET IT ON
Google Play

Download on the
App Store



Iskoristite vreme za lepše stvari, a osiguranje kupite online!
Preuzmite aplikaciju za mobilni uređaj.

generali.rs | Kontakt: 011 222 0 555



Teško ostvarene rezultate trebalo bi pažljivo braniti

SEBASTIJAN SOSA

stalni predstavnik MMF-a u Srbiji

Od presudnog je značaja da se program strukturalne reforme u celosti i efikasno sprovede kako bi Srbija postala moderna ekonomija predvođena privatnim sektorom s većim i trajnim rastom



Razgovarali smo s gospodinom Sebastijanom Sosom, stalnim predstavnikom MMF-a u Srbiji, o trenutnoj ekonomskoj situaciji u Srbiji, postignutim rezultatima aranžmana između Srbije i MMF-a i izazovima

koji se nalaze pred srpskom Vladom. Gospodin Sosa upozorava da u mnogim slučajevima, nakon postizanja prvih dobrih rezultata reforme, vlasti postanu zadovoljne i počinju da popuštaju fiskalnu disciplinu, poništavajući teško ostvarene rezultate, i predlaže šta bi Srbija mogla da uradi kako bi izbegla ove greške.

► Postojeći aranžman između Srbije i MMF-a smatra se jednim od najuspešnijih, ako ne i najuspešnijim aranžmanom u istoriji ove države. Šta ga čini vrednim hvale:

Ako srpska Vlada zatraži sledeći program MMF-a, fokus bi trebalo usmeriti na reforme koje su neophodne za dostizanje većeg, inkluzivnog, i održivog dugoročnog rasta

prethodni neuspesi ili trenutni uspesi?

– Rezultati aktuelnog programa premašili su sva očekivanja u pogledu smanjenja makroekonomskih neuravnoteženosti i podsticanja ekonomskog rasta. Postignuti rezultati su izvanredni, imajući u vidu strašnu ekonomsku situaciju Srbije početkom

2015. Rast je stagnirao; fiskalni deficit dostigao 7% BNP-a, a javni dug je bio neodrživ; bankarski rizici su bili veliki. Ali za manje od tri godine makroekonomska situacija se znatno promenila. Predviđeno je da rast bude 3% ove godine, a da

USPEH

Rezultati postojećeg aranžmana između Srbije i MMF-a doneli su ogroman preokret u makroekonomskom učinku.

OPTEREĆENJE

Ekonomija ostaje preopterećena velikim i neefikasnim javnim sektorom sa slabim oslanjanjem na produktivni privatni sektor.

POSVEĆENOST

Čvrsta posvećenost makrostabilnosti i reformama pomoći će da strani i lokalni investitori ostanu uvereni u ekonomski napredak Srbije.

se fiskalni deficit smanji na 1% od BNP-a – što je najniži nivo od 2005 – dok je javni dug u opadanju. Štaviše, nezaposlenost strmoglavno opada, dok inflacija ostaje niska, a broj problematičnih kredita je prilično smanjen. To je nesumnjivo preokret u makroekonomskom učinku.

► Čini se da je fiskalna stabilizacija najuspešniji deo aranžmana, ali je tokom poslednje posete MMF-a primećeno da mnogo toga još treba uraditi. Koji od ovih nezavršenih zadataka je trebalo uraditi pod ovim aranžmanom, ali iz nekog razloga to nije učinjeno, i zašto?

– Pod ovim programom vlast je pokrenula širok i ambiciozan plan strukturalne reforme, uključujući državnu upravu, komunalna i državna preduzeća, finansijski sektor i poslovnu klimu. Iako je u nekim oblastima postignut izvestan napredak, u drugima je došlo do znatnog odlaganja, a ekonomski sektor je i dalje preopterećen velikim i neefikasnim javnim sektorom sa slabim oslanjanjem na produktivni privatni sektor.

Oblast u kojoj je došlo do odlaganja jeste reforma komunalnih i državnih preduzeća. Ali, iako bismo želeli da vidimo brže promene, treba priznati da je retko ko predviđao dosadašnji napredak, s obzirom na dugu istoriju neuspešnog restrukturiranja i na odsustvo odlučnosti. Od početka ovog programa postignut je napredak u poboljšanju efikasnosti i finansijske sigurnosti velikih državnih preduzeća, prodaje propalih državnih preduzeća i privatizacije održivih. Ipak, još uvek se čeka na trajno rešenje za neka problematična preduzeća, posebno u energetici i rudarstvu, kao što su *RTB Bor*, *Galenika*, *Petrohemija*, *Azotara* i *MSK*. Veće napore treba uložiti u restrukturiranje *Srbijagasa*, *EPS-a* i železnice. Od presudnog je značaja da se program strukturalne reforme u celosti i efikasno sprovede kako bi Srbija postala moderna ekonomija predvođena privatnim sektorom uz veći i trajni rast.

► Ako Srbija odluči da uđe u nov aranžman, šta bi trebalo da bude u fokusu nove faze?

– Ako srpska Vlada zatraži sledeći program MMF-a, fokus bi trebalo usmeriti na reforme koje su neophodne za dostizanje većeg, inkluzivnog i održivog dugoročnog rasta. Naravno, neophodno je održavanje fiskalne discipline i utvrđivanje nedavnih makroekonomskih rezultata, ali u ovom trenutku nema potrebe za dodatnim fiskalnim podešavanjima. Glavni cilj takvog aranžmana treba da bude podsticanje zapošljavanja, konkurentnosti i potencijalnog rasta.

► Nasuprot tome, neki srpski ekonomisti veruju da Srbija bez MMF-a može izgubiti poverenje investitora. Mislite li da je to moguće? Da li postoji primetna veza između poverenja investitora i prisustva MMF-a u zemlji?



Oblast u kojoj je došlo do odlaganja jeste reforma komunalnih i državnih preduzeća, ali treba priznati da je retko ko predviđao dosadašnji napredak

– Da bi zadržala snažno poverenje investitora i poslovnog sveta, s aranžmanom sa MMF-om ili bez njega, Srbija mora da nastavi da sprovodi politiku u skladu s makroekonomskom i finansijskom stabilnošću i ambiciozni plan strukturalne reforme koja je predviđena trenutnim ekonomskim programom. Čvrsta posvećenost makrostabilnosti i reformama pomoći će da strani i lokalni investitori ostanu uvereni u ekonomski napredak Srbije. Što se tiče veze između poverenja investitora i aranžmana sa MMF-om, ona se teško može empirijski izmeriti. Razlog leži u tome što, iako u zemljama sa velikim makroekonomskim neuravnoteženostima program MMF-a može pomoći da se stabilizuje privreda i podigne poverenje, zemlje koje traže aranžman sa MMF-

om jesu zemlje koje se suočavaju sa znatnim ekonomskim i finansijskim problemima, a pre svega sa slabim poverenjem investitora. Stoga je teško opaziti jasnu vezu.

► **Kako nova Vlada može uveriti investitore, kako domaće tako i strane, da namerava da nastavi s reformama, sa MMF-om ili bez njega?**

– Veoma je važno da se utvrde nedavni makroekonomski rezultati održavanjem dosledne politike – naročito fiskalne discipline. To ne znači, kao što sam ranije rekao, da je potrebno dodatno fiskalno podešavanje. Ali je od presudnog značaja da se pojača kontrola trenutnih troškova kako bi se osiguralo da javni dug, koji je još uvek visok, ostane na silaznoj putanji. Jačanje institucija bi pomoglo u potvrđivanju nedavnih makroekonomskih dobiti. Na primer, jačanje fiskalnih pravila omogućava da se uspostavi pouzdan oslonac za fiskalnu politiku i da se stabilnost javnog duga održi u srednjem roku, sa MMF aranžmanom ili bez njega. Podsticanje strategije dinarizacije ojačalo bi efektivnost monetarne politike i fleksibilnost finansijskog sistema.

U isto vreme, od presudnog je značaja da se nastavi sa reformskim nastojanjem da se otkriju preostale slabe tačke i strukturalni nedostaci srpske ekonomije. Iako su neke reforme složene i ne mogu se sprovesti preko noći, od suštinske je važnosti da se stalnim napredovanjem pokaže snažna posvećenost i odlučnost.

► **Šta nam iskustvo MMF-a može reći o razlozima zbog kojih zemlje koje su bile dobri đaci ponekad popuste nakon što zaključe aranžman?**

– Najčešći problem je početno zadovoljstvo. Nakon sprovođenja teških promena i stabilizacije ekonomije, u nekim slučajevima vlast postane zadovoljna i počinje da popušta fiskalnu disciplinu, poništavajući na taj način teško ostvarene rezultate. Postoje i zemlje, uključujući i Srbiju u prošlosti, koje su uspele da povrate makro i finansijsku stabilnost u kratkom roku, ali nisu uspele odlučno da se suoče sa suštinskim nedostacima i strukturalnom nefleksibilnošću ekonomije. Ovi strukturalni nedostaci su na kraju urušili kratkoročni boljitak, dovodeći do usporavanja rasta i ponovnog javljanja fiskalnih i drugih makro problema.

► **Da li vas zabrinjava zastoj u rastu BNP-a i povećanje trgovinskog deficita Srbije?**

– Verujemo da su zastoj u rastu BNP-a u prvoj polovini godine i pogoršavanje trgovinskog bilansa prouzrokovani privremenim faktorima. Zastoj se desio u energetskom sektoru u prvom kvartalu najviše zbog prekida u proizvodnji struje u EPS-u, kao i u poljoprivredi u drugom kvartalu, delimično zbog velikih suša. Uprkos ovim sektorskim problemima, ekonomski rast i

dalje ostaje relativno snažan i mi predviđamo da će minimalni rast za 2017. biti 3%. Međutim, rizici od gubitka su se povećali ove godine i uticali su na godišnji rast zbog toga što su brojke koje pokazuju rast lošije od očekivanih u prva dva kvartala.

► **Nekoliko istaknutih srpskih ekonomista veruje da bi u sledećoj fazi veće penzije i plate doprinele rastu BNP-a, mada ne u procentu koji pominju srpski zvaničnici. Zašto ste odlučili da tu temu skinete s dnevnog reda na neko vreme?**

– Srbija ima godišnji budžet, tako da bi raspravu o povećanju penzija i plata u javnom sektoru trebalo održati u kontekstu priprema za budžet 2018. Prema tome, ovo pitanje će najverovatnije biti predmet razmatranja tokom naše sledeće misije, kasnije u ovoj godini.

► **Imajući u vidu prve optimistične rezultate o EU ekonomijama, verujete li da ćemo uskoro doživeti značajnu promenu u pogledu kamatnih stopa? Da li je Srbija danas u boljoj poziciji nego ranije, kada govorimo o tim promenama u politici Evropske centralne banke?**

– Nakon dugotrajnog sporog rasta nekoliko ekonomija u evrozoni je pokazalo trend rasta u prvoj polovini 2017. i njihovi ekonomski izgledi su poboljšani. Međutim, tvrdoglavo slabe cene i inflacija pokazuju da je ekonomsko opadanje još uvek snažno. Bazna inflacija je ostala na veoma niskom nivou od 1,1% od marta, a očekuje se

da se ukupna inflacija polako približi nivou koji je cilj ECB-a u sledećih nekoliko godina. U tom smislu, monetarna politika treba da bude prilagodljiva u kratkom roku i svaka normalizacija politike i povećanje stopa treba da budu postepeni. Čak iako uskoro ne dočekamo nagli porast kamatnih stopa u evrozoni, Srbija je u boljoj poziciji da se suoči sa postepenim povećanjem kamatnih stopa koje se očekuje u srednjem roku u evrozoni. Fiskalna pozicija je znatno ojačana, što se odražava niskim prinosima, dok se inflacija održava na umerenom nivou, ostavljajući više prostora NBS-u. ■



Uprkos ovim sektorskim problemima, ekonomski rast i dalje ostaje relativno snažan i mi predviđamo da će minimalni rast za 2017. biti 3%

PRVIH
ŠEST MESECI
U 2017.

30
MILIJARDI
RSD

Ostvarili smo 13%
veći prihod



Predstavili smo tržištu
nove proizvode



Uvezli smo električne
automobile na
tržište Srbije



Raspisali smo vanredni
konkurs za 6. generaciju
Mladih lidera



Podigli smo prvih
70ha voćnjaka u Zaječaru

41,6
MILIONA
RSD

Uložili smo u razvoj
društvene zajednice

Počeli smo da
gradimo šoping-mol
Delta Planet Banjaluka



Uplatili smo
u budžet RS

6
MILIJARDI
RSD



Izgradili smo hotel
InterContinental u Ljubljani,
investicija 50 miliona evra

Počeli smo da se
bavimo ovčarstvom





konstruktor

KOMPANIJA KOJOJ



2013. JT International 1



2014. JT International 2

2017.

Zelena Avenija L1,
objekat završen
u junu 2017.



2018.

2018. Zelena Avenija L2, L3,
predaja objekta investitoru
u januaru 2018.



Zelena Avenija L4, L5,
predaja objekta investitoru
u septembru 2018.

Za svaku građevinsku kompaniju najbolja referenca je ponovno angažovanje od strane investitora. U referenc listi Konstruktor postojе klijenti za koje je izgrađeno 2,3,4 do čak 7 objekata. Stoga ne čudi da je kompanija Konstruktor prepoznata kao jedna od vodećih građevinskih kuća u Srbiji. Konstruktor je posebno profilisan u oblasti građevinskog inženjeringa, gradnje industrijskih objekata, skladišta, retail parkova, kao i modernih poslovnih zgrada i stambenih objekata.

Strani investitori u Srbiji kroz saradnju sa kompanijom Konstruktor prepoznaju sve atribute Zapadnog modela građevinskog biznisa, projektovanja i izvođenja radova. Ključna karakteristika Konstruktor građevinskog modela je potpuna primena modela "design and build", to jest koncepta projektovanja i izgradnje, gde investitori angažuju Konstruktor od početka do završetka projekta.

KONSTRUIŠEMO VAŠU VIZIJU

INVESTITORI VERUJU

Taj koncept u Srbiji je počeo da se primenjuje nedavno, a uslov je da firma bude veoma jaka projektantski i izvođački. Ukoliko investitor angažuje kompaniju Konstruktor, onda ima jednog sagovornika koji je odgovoran za celokupan proces projektovanja i izgradnje.

Gradjevinski model "ključ u ruke" se primenjuje kod svih tipova, veličine i složenosti objekata. Svoj pečat, za skoro 14 godina rada Konstruktor je utisnuo na više od 200 objekata, ukupne površine preko 500.000 m², sa timom koji broji više od 50 inženjera svih profila, direktno zapošljava više od 120 ljudi, a indirektno više od 500 zaposlenih na svim gradilištima.

Najveći uspeh kompanije je zadovoljan investitor koji se svaki put obraća Konstruktoru za projektovanje i gradnju jer, »KONSTRUIŠEMO VAŠU VIZIJU«



2013. Kalman 1



2014. Kalman 2



2016.
STOP SHOP, Niš



2016.

STOP SHOP, Valjevo



2017. STOP SHOP, Lazarevac, svečano otvaranje u septembru

Posvećeni smo tržištu Srbije



IGOR SEMEŃIČEV

generalni direktor LUKOIL SRBIJA AD, rukovodilac Balkanske regionalne organizacije LUKOIL

Od dolaska na srpsko tržište 2003. godine kompanija LUKOIL je investirala 343 miliona dolara. U središtu naše strategije je formiranje savremene i efikasne maloprodajne mreže i jačanje našeg prisustva na tržištu Srbije

LUKOIL SRBIJA AD druga je kompanija po obimu investicija u energetske kompleks Republike Srbije i predstavlja jednog od najvećih uvoznika dizel goriva Evro-5 kvaliteta.

► **Gospodine Semeničev vaša kompanija je na srpskom tržištu već 14 godina. Da li ste kao generalni direktor zadovoljni efikasnošću investicije u Srbiji?**

– LUKOIL SRBIJA sa 114 benzinskih stanica zauzima drugo mesto na tržištu Republike Srbije. U izgradnju 12 novih benzinskih stanica uloženo je 34 miliona dolara. Samo od 2014. do 2016. godine u modernizaciju 101 benzinske stanice uloženo je 7 miliona dolara. U 2016. godini investirano je 2,9 miliona dolara.

Nastojimo da budemo pouzdan partner države Srbije. U 2016. godini ostvarili smo godišnji prihod od 261,5 miliona dolara. Iste godine na ime poreza u srpski budžet Društvo je uplatilo 102 miliona dolara.

Tokom jula i avgusta 2017. godine obnovili smo energetske licence za obavljanje delatnosti maloprodaje, veleprodaje i skladištenja naftnih derivata u trajanju od narednih deset godina.

Ako govorimo globalno, istakao bih da je maloprodajni segment LUKOIL-a u 17 zemalja

Evrope i SAD 2016. godine zabeležio pozitivne rezultate – dostignut je rast osnovnih pokazatelja u odnosu na 2015. godinu. Obim realizacije kroz maloprodaju i veleprodaju porastao je u odnosu na 2015. godinu za 3%, odnosno 7%. Rast realizacije brendiranih goriva ECTO van granica Rusije izneo je 10%. Operaciona dobit inostranih preduzeća koja se bave prometom naftnih derivata je porasla za 5 odsto. U okviru zadatka za 2017. godinu LUKOIL je zacrtao ispunjenje planskih pokazatelja i investicionog programa, očuvanje udela za tržištima, aktivan

– Rusiju i Srbiju vežu vekovne veze u svim oblastima. One su bratske, kulturne, ekonomske. Ruska Federacija kao trgovinsko-ekonomski partner zauzima treće mesto na tržištu Srbije. Realizuje se više zajedničkih strateških projekata, a posebno u oblasti energetike i infrastrukture. Za nas je važno što je ovakav odnos dveju zemalja stabilan i što se neprestano razvija i poboljšava, jer to omogućava i biznisu da se nesmetano razvija kako na dobrobit naše kompanije i države Srbije, tako i njenih građana.

Za proteklih 14 godina kompanija je uspela da osvoji poverenje potrošača, što smatramo dragocenim i ulažemo konstantne napore da ga opravdamo kvalitetom svojih proizvoda i usluga koje pružamo u svojoj maloprodajnoj mreži

razvoj biznisa robe dopunskog asortimana i usluga, nastavak promocije goriva ECTO.

Program optimizacije inostranih maloprodajnih aktiva Grupe je završen, pa plan za 2017. godinu ne predviđa dalje suštinske izmene strukture preduzeća ovog biznis-sektora.

► **U kojoj meri izuzetno prijateljski odnosi Srbije i Rusije utiču na položaj LUKOIL-a u Srbiji?**

► **S obzirom na činjenicu da paralelno s funkcijom generalnog direktora LUKOIL SRBIJA obavljate i posao rukovodioca Balkanske regionalne organizacije LUKOIL, koliki uticaj na poslovanje imaju odnosi u regionu?**

–Gde god da posluje, kompanija LUKOIL uz poštovanje lokalnog zakonodavstva i razvijanja dobrih uzajamnih odnosa sa društvenom zajednicom i državnim organima vlasti istovremeno primenjuje korporativne standarde koji su propisani za sve sfere delatnosti. Kao centar Balkanske regionalne organizacije koja okuplja preduzeća kompanije LUKOIL u Makedoniji, Crnog Gori i Hrvatskoj trudimo se da održimo jedan funkcionalan i usklađen sistem. Imajući u vidu da se organizacije Grupe LUKOIL u sve četiri zemlje bave prometom naftnih derivata, efika-

sna maloprodajna mreža je prvi preduslov za uspešno poslovanje. Ulažemo značajne napore da održimo visok nivo kvaliteta usluživanja klijenata, proširimo asortiman robe široke potrošnje i povećamo lojalnost potrošača. Osim realizacije u maloprodaji, ostvarujemo i veleprodaju naftnih derivata i nudimo široki asortiman motornih ulja LUKOIL.

Kao jedan od važnih pravaca razvoja istakao bih osvajanje evropskih koridora i svih važnijih magistralnih puteva u ovim zemljama.

► **Evidentno je da je kompanija značajno investirala u svoje poslovanje u Srbiji. U skladu s energetske zahtevima 21. veka, koliko LUKOIL posvećuje pažnju novim generacijama goriva?**

– Prateći savremene trendove, svojim potrošačima nudimo goriva nove generacije ECTO Diesel, ECTO Plus i ECTO Sport. ECTO je inovaciono gorivo s poboljšanim eksploatacionim i ekološkim svojstvima, stvoreno uz upotrebu savremenih tehnologija. ECTO omogućava povećanje snage motora automobila s istovremenim značajnim smanjenjem potrošnje goriva, ali i brine o životnoj sredini, budući da ga odlikuje sniženi nivo sumpora.

ECTO goriva LUKOIL su globalni premijum brend i našla su svoje kupce u mnogim zemljama sveta. Prodaja je počela 2006. godine u Rusiji, a sada se plasiraju u 15 evropskih zemalja.

Svojstva goriva ECTO su više puta potvrđena u različitim međunarodnim nezavisnim istraživačkim centrima, kako u Rusiji, tako i u Evropi, kao što je Tickford Power Train Test Ltd. (UK). Njegove tehničke karakteristike u Srbiji su potvrđene ispitivanjem u istraživačkom centru Mašinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

► **U strategiji poslovanja LUKOIL posvećuje posebnu pažnju društveno korisnom radu. Koje biste kampanje izdvojili?**

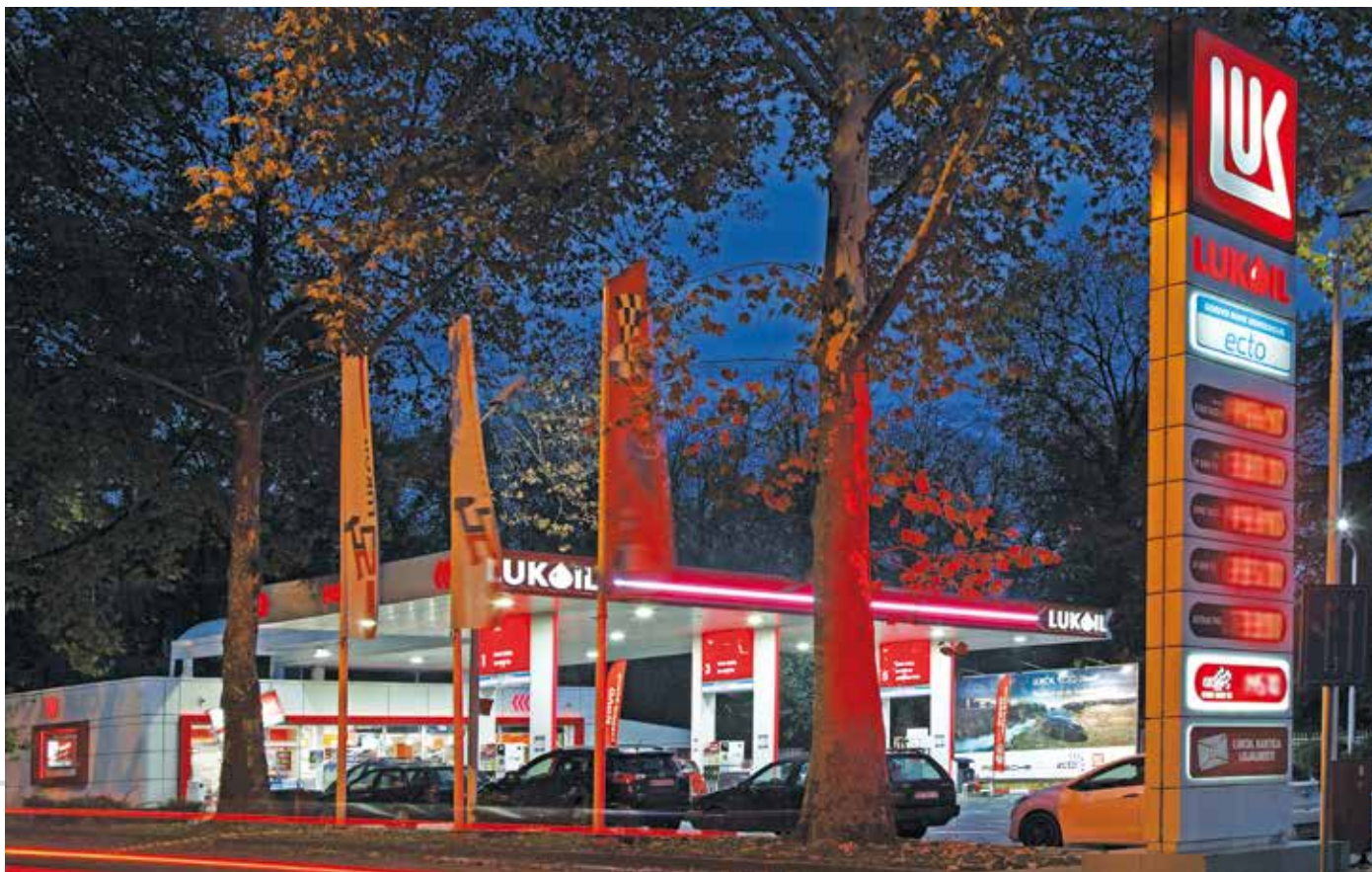
– Vrlo sam zadovoljan činjenicom što u ovoj sferi pratimo strategiju matične kompanije, te u delatnosti LUKOIL SRBIJA socijalna politika predstavlja značajan segment. Od dolaska na srpsko tržište, kao socijalno orijentisana kompanija, Društvo pruža raznovrsnu pomoć građanima, dečjim domovima, obrazovnim i medicinskim ustanovama. Najvažniji projekti usmereni su na podršku lokalnih samouprava, kulturnog i duhovnog nasleđa porodice.

U realizaciji ovih projekata izuzetno je značajna dobra saradnja s lokalnim upravama. Tako već drugu godinu zaredom u skladu sa Sporazumom o saradnji sa Gradom Beogradom sprovodimo različite projekte Grada kojima želimo da podržimo pre svega razvoj zajednice u oblasti kulture, sporta, održanja srpske tradicije i jezika. Nedavno su završeni

humanitarni projekti u Novom Sadu i Nišu, gde smo uz podršku gradskih uprava i veliko interesovanje građana koji su dali svoje predloge uputili pomoć ustanovama za decu. Ne manje važnom smatramo podršku jačanju



kulturnih i tradicionalnih veza između Rusije i Srbije, tako da vrlo aktivno učestvujemo u realizaciji različitih manifestacija čiji je cilj da se ruski duh, ruska umetnost približe srpskoj publici različitih uzrasta. ■



Jedinstvo je naša snaga

INGEBORG OFSTHUS

potpredsjednica Saveta stranih investitora i
generalna direktorka Telenora Srbija

Najveći adut FIC-a leži u činjenici da njegovi stavovi i predlozi predstavljaju jedinstven glas više od 100 kompanija čije poslovanje zavisi od razvoja i rasta celokupnog srpskog tržišta

Razgovarali smo sa Ingeborg Ofsthus, potpredsjednicom Saveta stranih investitora i generalnom direktorkom Telenora u Srbiji, o postignućima ovog poslovnog udruženja u prethodnih 15 godina.

► Prošle godine su se investicije na nivou članova FIC-a povećale za 5,2 milijarde evra, dok je u poslednje dve godine udeo članova u BDP porastao za 3,7%. Čemu pre svega dugujemo ovaj izuzetni napredak?

– Postoje dva razloga: prvi, nekoliko veoma velikih investitora se pridružilo FIC-u, i drugi, neki članovi FIC-a su nastavili da investiraju u ovo tržište. Savet stranih investitora, kao dobrovoljno udruženje, broji sve više članova i svaka godina sve je više onih koji prihvataju naše uslove saradnje, na obostrano zadovoljstvo.

► Rekli ste da je na porast udela u BDP-u uticao dalji razvoj i rast pojedinačnih kompanija članica FIC-a. Koliko je ovo rezultat njihovog dobrog poslovanja, a koliko je na to uticao rad FIC-a kao udruženja posvećenog poboljšanju poslovnog okruženja u Srbiji?

– Rekla bih da su obe ove stvari omogućile dalji rast i razvoj. U kojoj meri, teško je reći. Ta dva uslova su povezana, budući da ne možete ostvarivati dobar učinak bez odgovarajućeg poslovnog okruženja koje treba da podržava investitore u njihovom svakodnevnom poslovanju.

► Nakon 15 godina rada koji su novi zadaci FIC-a?

– Naš najvažniji zadatak, koji zapravo i nije tako nov, jeste da nastavimo da rastemo i predstavljamo jedinstveni glas in-



stitora sa ciljem da se ostvare bolji uslovi poslovanja. Posvećeni smo tom zadatku i srećni što postoji stalan interes investitora koji još uvek nisu deo naše zajednice da nam se pridruže. I to ne samo kompanija, već i visokih predstavnika zainteresovanih strana, što je na neki način još jedan korak napred u razvoju i rastu FIC-a.

FIC je jedna od retkih organizacija čija su mišljenja i predlozi javni i lako dostupni svima, naročito kroz projekat Bele knjige

► Koji su glavni atributi koji privlače nove članove u FIC i šta je to što FIC čini jedinstvenim u poređenju sa ostalim udruženjima investitora?

– Najveći adut FIC-a leži u promociji gladišta i predloga koji čine zajednički stav većine njegovih članova. To nije glas jedne kompanije ili grupe njih, već jedinstveni

glas više od sto kompanija čije poslovanje zavisi od razvoja i rasta celokupnog srpskog tržišta. Pored toga, FIC je jedna od retkih organizacija čija mišljenja i predlozi su javni i lako dostupni svima, naročito kroz projekat *Bele knjige*. Smatramo da su upravo naša ključna načela glavni atributi koji privlače nove članove, a to su transparentnost, jednakost i predvidljivost. Takođe, mi promoviramo načela dobre poslovne etike, kako direktno kroz rad FIC-a, tako i indirektno kroz poslovanje naših članica.

ZADATAK

Naš najvažniji zadatak je da nastavimo da rastemo i predstavljamo jedinstveni glas investitora za ostvarivanje boljih uslova poslovanja.

SARADNJA

Svake godine imamo nove članove FIC-a koji prihvataju uslove saradnje, na obostrano zadovoljstvo.

DIGITALIZACIJA

Digitalizacija i telekomunikacije ključne su za povećanje konkurentnosti Srbije i njene privrede.

► Koje su prošlogodišnje preporuke FIC-a najviše uticale na pozitivne promene u poslovnom okruženju?

– Glavni zaključci i poruke iz *Bele knjige* objavljene prošle godine su to da se poslovno okruženje znatno poboljšalo usled fiskalne konsolidacije i da su napravljene značajne izmene u oblastima nekretnina i izgradnje i dela opšteg pravnog okvira.

► U kom domenu se vaša očekivanja ne ispunjavaju?

– Možemo reći da postoje tri glavna domena u kojima FIC očekuje dalji napredak: 1) ubrzanje bitnih strukturnih reformi, naročito privatizacije i korporatizacije javnih preduzeća, 2) bolje sprovođenje zakona: obezbeđivanje doslednog i efikasnog sprovođenja. Način da se ovo postigne je sledeći: formirati institucije koje nedostaju; uvesti jasne procedure i smernice; izbaciti nepotrebnu birokratiju i obučiti ljude; i, konačno, 3) nastavak efikasnog usklađivanja srpskog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU.

► Kako prethodno formirana radna grupa koju čine članovi Vlade i FIC-a rešava ova pitanja?

– Ta radna grupa formirana je kako bi se rešavala sva prioriteta pitanja kojima se FIC bavi. Fokuserana je na aktivnosti koje se brzo mogu realizovati, uglavnom promenom mišljenja ministarstava ili odluka Vlade.

► Još jedna nova inicijativa FIC-a je

Dijalog za promene. Ko može učestvovati u ovom dijalogu i kako?

– Svrha ovog događaja je da se omogući neposrednija interakcija i razmena stavova, čime bi se javni dijalog o pitanjima poslovnog okruženja podigao na viši novi nivo. Glavni cilj je doći do zajedničkih zaključaka i dogovoriti aktivnosti koje će omogućiti konkretno poboljšanje poslovnog okruženja u Srbiji. Mi okupljamo članove FIC-a, timove iz relevantnih ministarstava, u zavisnosti od teme, kao i predstavnike zainteresovanih strana kao što su kabinet predsednika Vlade Srbije, Evropska komisija, delegacija Evropske unije, OECD, Svetska banka, MMF, druga poslovna Udruženja itd.

► **Među važnim temama prvog Dijaloga za promene bile su digitalizacija i e-uprava. Koliko su ove teme bitne za**

ubrzanje privrednog rasta i poslovanje samih kompanija u oblasti telekomunikacija i u drugim oblastima?

– Veoma su bitne, budući da Vlada treba da uvede e-upravu i m-upravu kako bi poboljšala efikasnost i pružila bolju uslugu i privatnom sektoru, ali i građanima. Digitalizacija i telekomunikacije su ključne za povećanje konkurentnosti Srbije i njene privrede.



Svrha Dijaloga za promene je da se omogući neposredna razmena stavova i ideja o pitanjima poslovnog okruženja

► 10. Da li je prvi Dijalog za promene doneo neke konkretne rezultate?

– Prvi Dijalog za promene s tadašnjom ministarkom Anom Brnabić i državnim sekretarom Tatjanom Matić pokazao se veoma uspešnim i doneo je konkretne rezultate. Naš predlog da se m-uprava uključi u nacrt Akcionog plana za sprovođenje Strategije za e-upravu je prihvaćen i očekujemo njegovo usvajanje i sprovođenje. Pored toga, otvorena je konstruktivna rasprava o rešavanju pitanja direktne naplate putem mobilnog operatera i nadamo se da ćemo i u ovoj oblasti videti napredak u veoma bliskoj budućnosti i omogućiti našim građanima da plaćaju digitalni sadržaj putem mesečnih računa za telekomunikacione usluge.

► Šta je m-uprava za koju se zalažete?

– M-uprava deo je šire platforme e-uprave i podrazumeva da javne e-usluge budu dostupne na mobilnim telefonima. Imajući u vidu veliku penetraciju mobilnih telefona (129%) i rastući trend, kao i sve

prednosti ove platforme, poput fleksibilnosti i integracije sa svim opcijama plaćanja, čvrsto verujem da m-uprava može biti značajan pokretač digitalizacije društva. M-uprava bi omogućila veću dostupnost i uspostavljanje potpuno novih elektronskih usluga javne uprave.

► Koliko su dobra zakonska rešenja koja se pripremaju u oblasti digitalizacije i e-uprave? Kako novi Odbor FIC-a za elektronsko poslovanje može doprineti kvalitetnim rešenjima u ovoj oblasti?

– Novi Odbor FIC-a može značajno doprineti otklanjanju zakonskih i ostalih prepreka u daljem razvoju elektronskog poslovanja i digitalnih usluga. Došlo je do određenog poboljšanja relevantnih zakona, ali očekuju se dalji koraci u narednom periodu. ■

Ball nastavlja da ulaže u Srbiji


BRANISLAV SAVIĆ

direktor fabrike Ball Pakovanja Evropa Beograd (Ball Packaging Europe Belgrade)

Možda su grinfield investicije u Srbiji delovale nerazumno u vreme kada je kompanija Ball Pakovanja Evropa Beograd (Ball Packaging Europe Belgrade) počela da radi, ali ona svake godine prevazilazi očekivanja. Danas kompanija nastavlja da ulaže u zemlju, a otvaranjem Globalnog poslovnog uslužnog centra gradi sedište za Evropu, Aziju, Bliski istok i Afriku, u čiji će rad biti uključeni mnogi građani Beograda i Srbije

Fabrika *Ball Srbija* jedna je od najvećih grinfield investicija u Srbiji koja neprestano raste i širi svoje poslovanje u Srbiji. Kako direktor fabrike Branislav Savić objašnjava, ovaj uspeh rezultat je prave kombinacije talentovanih zaposlenih i pravog poslodavca s jakim inovacionim kapacitetima i razumevanjem šireg tržišta i njegovih potencijala. Kompanija *Ball Srbija* je 2016. godine prodala oko 1,5 milijardi limenki, rekordni broj od početka poslovanja u glavnom gradu Srbije. Od juna prošle godine dva nova inovativna proizvoda kompanije *Ball Pakovanja* proizvedena su u Beogradu: limenka sa slamčicom i BRE poklopac, koji potrošačima omogućava da privremeno zatvore limenku i nastave da je koriste kasnije, što se smatra ozbiljnom inovacijom u industriji ambalaže. Ovaj potez omogućio je kompaniji da zaposli nove rednike i inženjere.

► **Kada se povede razgovor o kompaniji *Ball Pakovanja*, pominju se ogromni brojevi, svetska tržišta, pa čak i**

planetarne aktivnosti. Gde se u celoj toj priči nalazi *Ball Pakovanja* Srbija?

– Danas tehnologija olakšava prevazilaženje naizgled nepremostivih razlika. Ključ uspeha je u tome da se kroz pravi, prefinjeni pristup ona stavi na raspolaganje ljudima. Čak i onda kada nemaju nikakvog iskustva, uz pametnu obuku, motivisanje i povezivanje dobićete želje-

Naša prednost počiva u ljudima, njihovoj posvećenosti i izraženoj strasti stalnom angažovanju i profesionalizmu s kojim pristupaju svakom zadatku

ni rezultat, pa čak i više – zaposlene koji su posvećeni, uspešni i puni novih ideja! Grinfield investicije u Srbiji možda su u početku nekima delovale nerazumno, ali rezultati koje su naši ljudi postigli ubrzo nakon otvaranja beogradske fabrike i koji iz godine u godinu stalno rastu, pokazuju da smo učinili pravu stvar. Od prošle godine *Ball* je svetski lider u proizvodnji aluminijumske ambalaže, a beogradska fabri-

ka uspešno radi duže od jedne decenije i postala je jedna od vodećih. Od prošle godine takođe proizvodimo i izvozimo specijalne proizvode na tržišta širom sveta. Naša prednost počiva u ljudima, njihovoj posvećenosti i izraženoj strasti, stalnom angažovanju i profesionalizmu s kojim pristupaju svakom zadatku. Kada talentovane ljude spojite s pravim poslodavcem, možete se zaista baviti tim planetarnim aktivnostima koje ste pomenuli. Takođe, *Ball* nastavlja da ulaže u Srbiji, a otvaranjem Globalnog poslovnog uslužnog centra gradi sedište za Evropu, Aziju, Bliski istok i Afriku u čiji će rad biti uključeni mnogi građani Beograda i Srbije u različitim oblastima kao što su finansije, IT itd.

► **Iz godine u godinu sve više ulažete u inovacije, razvoj i širenje kapaciteta. Kakvi su današnji trendovi na evropskom i regionalnim tržištima kada je reč o proizvodnji i upotrebi limenki?**

– Inovacije predstavljaju veoma važna, svakodnevna unapređenja tehnologije i način razmišljanja koji vodi ka eliminaciji



otpada, na šta se mi trenutno fokusiramo. Mada jaka u regionu, fabrika u Srbiji koja proizvodi specijalne proizvode i Globalni poslovni uslužni centar na Novom Beogradu su značajni za korporaciju. Kao najodrživija, najpraktičnija i najinovativnija ambalaža za piće, limenka ima konstantan pozitivan trend na evropskom tržištu, s godišnjom stopom rasta od 2–3%. Pre 12 godina većina tržišta u našem regionu bila su mlada i u nastajanju kada je reč o potrošnji limenki po glavi stanovnika. *Ball Beograd* godinama stvara i snažno podržava razvoj potrošnje limenki za piće na ovim tržištima kroz proaktivan i inovativan pristup. Limenke izvozimo na različita tržišta, a cilj nam je da obezbedimo odličan nivo usluge i podrške klijentima, kako velikim međunarodnim kompanijama tako i novoosnovanim preduzećima. Biti blizu potrošača naš je apsolutni prioritet i nema nikakve sumnje da ćemo zajedno nastaviti da razvijamo tržište limenki u regionu i širom sveta.

► **Uz poštovanje najviših međunarodnih standarda, *Ball Pakovanja* posebnu pažnju posvećuje društveno odgovornom poslovanju, kako u neposrednom okruženju, tako i u pogledu unapređenja industrije reciklaže. Koliko vas u tome podržava država?**

– Od samog početka poslovanja u Srbiji, kompanija *Ball Pakovanja Evropa* ima otvoren dijalog s Vladom o različitim temama, uključujući upravljanje ambalažnim otpadom, gde imamo priliku da podelimo znanje i iskustvo iz različitih zemalja u kojima poslujemo. Ovaj dijalog odvija se u saradnji s organizacijama poput Privredne komore Srbije, Odbora za životnu sredinu Američke privredne komore, NALED-a, asocijacije SEPEN, Sekopaka itd. Država je 2009. stvorila pravni osnov za upravljanje ambalažnim otpadom i uvela nacionalne ciljeve u oblasti reciklaže, što je pomoglo sprovođenju recikliranja i odredilo uloge u ovom sek-

toru, tako da je ambalažni otpad postao jedan on najorganizovanijih sektora u okviru pregovaračkog procesa sa EU o Poglavlju 27. U ovom trenutku smo svesni da je sektor komercijalnog ambalaž-

Ball tek bio započeo proizvodnju, osnovali Rekan fondaciju kako bismo podstakli reciklažu i edukovali javnost o reciklažnim mogućnostima aluminijumske limenke. Sada su naše aktivnosti u Srbiji i Crnoj



Od prošle godine Ball je svetski lider u proizvodnji aluminijumske ambalaže, a beogradska fabrika postala je jedna od vodećih

nog otpada mnogo bolje organizovan od sektora kućnog otpada i pokušavamo da zajedno sa svim partnerima dođemo do rešenja i preporuka i nastavimo da unapređujemo ovu oblast zajedno s vladom. Kao kompanija ćemo i dalje rado nuditi najbolja iskustva u pogledu održivosti i onoga što naša kompanija pokušava da postigne kada je reč o uvođenju novih tehnologija – inovacije koje imaju za cilj da na minimum svedu ekološki otisak limenke. U Srbiji smo 2005. godine, kada je

Gori deo evropskog programa „Svaka limenka se računa“, koji se sprovodi u 12 zemalja širom Evrope. Takođe želimo da istaknemo da se u saradnji s novoosnovanim Ministarstvom za zaštitu životne sredine prave krupni koraci ka unapređenju zaštite životne sredine. Naši napori su priznati i nagrađeni u više navrata, ali skorašnja nagrada Privredne komore Srbije za društveno odgovorno poslovanje podstiče nas da budemo ambiciozniji u postavljanju novih ciljeva. ■



Od Vlade očekujemo nastavak reformi

DIMITRIJE KNJEGINJIĆ

potpredsednik Saveta stranih investitora i generalni direktor Lafarž Srbija

Savet očekuje da će nova Vlada ubrzati važne strukturne reforme, posebno privatizaciju i korporatizaciju javnih preduzeća, obezbediti bolju primenu zakona i omogućiti efikasno usaglašavanje srpskog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU

S Dimitrijem Knjeginjićem, potpredsednikom Saveta stranih investitora i generalnim direktorom Lafarž Srbija, razgovarali smo o reformskom procesu u Srbiji i evrointegracijama.

► **Šta su danas vaša očekivanja od ove Vlade kada se završava sprovođenje trogodišnjeg stand by aranžmana sa MMF-om?**

– U prethodne dve godine Vlada je znatno unapredila poslovnu klimu kroz fiskalnu konsolidaciju i izmene Zakona iz oblasti nekretnina i dela opšteg pravnog okvira. Pozdravljamo ostvarene rezultate u oblasti fiskalne konsolidacije i dobre ekonomske pokazatelje (povećanje izvoza, rast BDP-a), koje su takođe prepoznali MMF i Svetska banka i koji pružaju osnov za velika očekivanja za budućnost. Savet ima tri glavna očekivanja: ubrzanje važnih strukturnih reformi, posebno privatizacija i korporatizacija javnih preduzeća, bolja primena zakona i dalje efikasno usaglašavanje srpskog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU.

► **Koji su to nezavršeni reformski procesi koje bi trebalo što pre okončati, a šta novi izazovi na koje bi trebalo obratiti pažnju?**

– Već duži niz godina zagovaramo da je neophodno sprovesti strukturne reforme, i tu pre svega mislimo na reforme zdravstva,

školstva, kao i na proces privatizacije i korporatizacije društvenih preduzeća, a kako bi zemlja ostvarila dalji napredak. Svesni smo da to nije lak zadatak i da zahteva i velike napore i saglasnost svih aktera u procesu, ali su ovakve reforme neophodne za bolju budućnost Srbije i njenih građana. Vezano za pitanje novih izazova, istakao bih ovom prilikom negativnu praksu da se neki zakoni (naročito iz oblasti poreza) donose po hitnom postupku i bez javnih rasprava, a s kratkim rokom datim kompanijama za prilagođavanje novoj regulativi.

► **FIC je sa 15-godišnjim iskustvom u Srbiji bio svedok svih dosadašnjih reformskih napora, ali i odustajanja od nekih**

važnih ciljeva. Šta je vaša poruka sadašnjim reformatorima?

– Naša ključna poruka je da ne treba odustajati i da treba izdržati na putu reformi koje imaju za cilj da uvećaju konkurentnost Srbije u poređenju sa zemljama u okruženju. Da bi se povećao broj novih investitora, Srbija treba da unapredi investicionu klimu, da smanji nepotrebnu birokratiju i da postane atraktivnija ma-

lim i srednjim preduzećima.

► **Ako bismo posmatrali napredak Srbije, kroz efektivne promene unutar procesa EU integracija, kakvu bi ocenu trebalo da dobije Vlada?**

– Uopšteno govoreći, možemo reći da je proces usklađivanja zakona sa regulativom Evropske unije solidan, ali nije samo potrebno prilagoditi zakone već i poboljšati njihovu primenu. Upravo tu imamo očekivanja, pogotovo uzimajući u obzir da se u pristupnim pregovorima dužna pažnja posvećuje pitanju na koji način

Svesni smo da sprovođenje reformi zahteva velike napore i saglasnost svih aktera u procesu, ali su one neophodne za bolju budućnost Srbije i njenih građana

EVROINTEGRACIJE

Savet poseduje jedinstveni kapacitet da podrži proces evropskih integracija Srbije, s obzirom na to da preko 70% članova Saveta dolazi iz EU, a ostali imaju uporište u tržištu EU.

JEDNAK TRETMAN

Naša poruka je jednostavna: Srbiji trebaju jasna pravila igre koja su ista za sve, kako bi privukla više investicija.

EKSPERTIZA

Svaki investitor može dati značajan doprinos boljitku Srbije širenjem ekspertskih znanja i najboljih praksi kroz pružanje konkretnih primera.

se zakoni sprovode, pa bi stoga pregovori trebalo da pomognu u rešavanju trenutnih problema nedoslednog i neefikasnog sprovođenja zakona.

► **U međuvremenu je otvoreno ili će biti otvoreno nekoliko poglavlja koja se odnose na poslovni sektor, kao što je Poglavlje 20 o preduzetništvu i industrijskoj politici, Poglavlje 29, koje se odnosi na Carinsku uniju, i Poglavlje 7, koje se tiče intelektualne svojine. Kakav doprinos FIC može da da napretku Srbije u ovim oblastima?**

– Savet poseduje jedinstveni kapacitet da podrži proces evropskih integracija, s obzirom na to da preko 70% članova Saveta dolazi iz EU, a ostali imaju uporište u tržištu EU. U nekim oblastima, a kojima se pre svega detaljno bavi naša Bela knjiga, kao što su to intelektualna svojina i carine, možemo dati veći doprinos jer detaljno analiziramo zakone koji se na njih odnose i dajemo konkretne preporuke za unapređenje koje su javno dostupne u ovoj našoj publikaciji.

► **Jedno od važnih pitanja o kojima se debatuje u Srbiji je koliko dovođenje stranih investitora može da doprinese privrednom rastu i reindustrijalizaciji Srbije. Šta je vaše mišljenje?**

– Mi mislimo da su svi investitori jednako važni za ekonomski rast i razvoj ove zemlje jer u krajnjoj liniji svi su registrovani ovde i posluju po zakonima Srbije. Svaki investitor može dati značajan doprinos boljitku Srbije širenjem ekspertskih znanja i najboljih praksi kroz pružanje konkretnih primera.

► **FIC je osnovao RG sa Vladom na unapređenju preporuka iz Bele knjige. Po čemu se formiranje ove radne grupe razlikuje od učešća članova FIC u brojnim radnim grupama Vlade?**

– Ovu Radnu grupu smo osnovali sa Vladom Srbije u januaru tekuće godine sa idejom da se poveća stepen realizacije preporuka iz Bele knjige od sadašnjih 35–45% do 50% na godišnjem nivou. Ključni cilj je da se kroz sprovođenje preporuka Bele knjige poboljša konkurentnost tržišta Srbije i da se na taj način podstakne proširenje postojećih i privlačenje novih investicija, doprinese ekonomskom rastu i smanjenju nezaposlenosti. Razlikuje se od učešća Saveta u drugim Radnim grupama po ulozi koju Savet ima, a koja je mnogo značajnija jer je ovo zajednički poduhvat sa Vladom Srbije koji ima poprilično ambiciozan cilj – povećanje ukupnog stepena realizacije preporuka iz Bele knjige na 50%, što nije lak zadatak.

► **Istovremeno ste pokrenuli i Dijalog za promene, koji se između ostalog bavi i porezima i njihovom primenom. Zašto su po vašem mišljenju promene upravo u ovom, za privrednike izuzetno važnom segmentu, spore?**

– Svaka kompanija uzima u obzir kvalitet poreskih propisa kada bira gde da investira, na srpsko ili neko drugo tržište. Zato su porezi tema svih tema. Mi u Savetu se ne bavimo poreskim stopama, već propisima i njihovom primenom i naša poruka je jednostavna: Srbiji su potrebna jasna pravila igre koja su ista za sve kako bi privukla više investicija. Promene su spore jer su veoma kompleksne. Unapređenje saradnje u ovoj oblasti vidimo kroz kontinuiran dijalog, što smo i preneli na tom našem događaju, s ciljem da država blagovremeno iznese svoje planove i

predoči nacрте novih zakonskih rešenja, a privreda će potom reći da li su ta rešenja sprovodiva u datim rokovima i kako će uticati na poslovanje i, u krajnjem slučaju, na BDP zemlje.

► **Kakva su vaša očekivanja od reforme Poreske uprave?**

– Nedosledna primena istih poreskih propisa od različitih organizacionih delova Poreske uprave i nedostatak koordinacije između Poreske uprave i Ministarstva finansija ključni su problemi

koje treba otkloniti. Dodatno, potrebno je i reformisati Poresku upravu, posebno izdvajanjem svih sporednih delatnosti i povećanjem kapaciteta, kao i uvođenjem preciznih smernica koje će biti dostupne javnosti.

► **Među deset odbora koji funkcionišu u okviru FIC-a, najnoviji se bavi vama bliskom temom Infrastruktura & Industrijalizacija. Šta je u njegovom fokusu?**

– I ovaj naš Odbor se primarno bavi unapređenjem zakonske regulative iz relevantnih oblasti poput izgradnje, transporta i slično.

► **Zašto ste se opredelili za ovu kombinaciju tema i koje kompanije okuplja ovaj Odbor?**

– Naše članice su se opredelile za osnivanje ovog Odbora kao desetog po redu i on trenutno okuplja kompanije koje se bave nekretninama i izgradnjom, advokatske i konsultantske kuće itd.

► **Šta su prioriteti ovog Odbora u oblastima infrastrukture i industrijalizacije?**

– U jednoj rečenici, prioritet je da se donesu zakoni koji će omogućiti dalji razvoj infrastrukture i industrijalizaciju Srbije. ■

Nedosledna primena istih poreskih propisa od različitih organizacionih delova Poreske uprave i nedostatak koordinacije između Poreske uprave i Ministarstva finansija ključni su problemi koje treba otkloniti


SBERBANK

Rezultati potvrđuju kvalitet poslovnog modela


MARIJANA VASILESKU

predsednica Izvršnog odbora Sberbank Srbija

Izvanredni rezultati poslovanja koje je Sberbanka postigla u prvoj polovini ove godine, kao i u prethodnom periodu potvrđuju da je banka zadobila poverenje građana i poslovnih klijenata

Sa Marijanom Vasilešku predsednicom Izvršnog odbora Sberbanke Srbija, razgovarali smo o poslovanju banke, digitalizaciji i konsolidaciji u bankarskom sektoru.

► **Kako ste zadovoljni poslovanjem banke ove godine?**

– Izuzetno smo zadovoljni poslovanjem kako u ovoj godini, tako i generalno od kada Sberbank Srbija posluje na srpskom tržištu. Prošlu godinu smo završili sa značajnim rastom broja klijenata od čak 62 odsto, a i tokom ove godine nastavljamo da beležimo sjajne rezultate.

Depoziti i plasmani stanovništvu i privredi rastu i upravo nam oni najbolje potvrđuju kvalitet našeg poslovnog modela. Naime, rast depozita stanovništva od 11 odsto, ali i depozita u segmentu velikih i srednjih preduzeća od 8,7 odsto u prvoj

polovini godine jasan su signal poverenja koje smo zadobili.

Plasmani stanovništvu u prvoj polovini godine beležile rast od 23 odsto, dok je kreditni portfolio srednjih i velikih preduzeća povećan 17 odsto u odnosu na pret-

Očekujemo da će nam budućnost doneti nov rast, a naša korporativna politika je takva da smo uvek spremni da klijentima obezbedimo još bolju ponudu i negujemo partnerski odnos

hodnu godinu.

Profit ostvaren u prvoj polovini godine je 35 odsto veći u odnosu na isti period prošle godine, a očekujemo da će do kraja godine u odnosu na prošlogodišnji biti dva i po puta veći. Ovako dobar rezultat

zasnovan je na porastu broja klijenata, poboljšanju efikasnosti, kao i optimizaciji operativnih troškova.

► **Šta srpsko bankarsko tržište čini atraktivnim za vašu banku?**

– Pre bih rekla da smo uzajamno atraktivni – srpsko tržište za banku, ali i da je ponuda banke atraktivna i prepoznata od strane tržišta.

Kada posmatramo parametre koji određuju veličinu jedne banke, slobodno možemo reći da smo mi banka srednje veličine. Upravo ta činjenica predstavlja našu kompara-

tivnu prednost i pruža nam mogućnost da budemo brzi u promenama koje diktiraju tržište i trendovi i ponudimo natprosečan kvalitet usluge.

U tom kontekstu napomenula bih brojne inicijative i projekte i među njima ista-

Shaping passion



ELMEG IS THE IDEAL, FLEXIBLE SUPPLIER
IN THE BLOW MOULDING INDUSTRY
FOR ALL THE AUTOMOTIVE LEADERS,
WITH A DISTINCTIVE APPROACH
FOCUSED ON THE VALUE OF RELATIONSHIPS.



We claim an overall knowledge which
covers all the capabilities and proficiencies
involved in the blow moulding process,
from co-design to production and customer services.




ELMEG
Shaping together

RAVNI GAJ, B.B., 34240 KNIĆ
T +381 (0)34 617 0384 F +381 (0)34 617 0384
www.elmeg.it - d.begovic@elmegserbia.co.rs

kla jedinstveni partnerski program na srpskom tržištu Super Kartica čiji smo suvlasnici i kojim smo zadovoljili posebnu tržišnu nišu.

Razvoj digitalnog bankarstva jedan je od ključnih aspekata našeg biznisplana. Napomenuću da smo veoma smo ponosni što smo prva banka u Srbiji koja je klijentima omogućila plaćanje računa putem mobilnih telefona – skeniranjem 2D bar koda. Ova usluga značajno olakšava plaćanje računa, uz maksimalnu preciznost.

U segmentu poslovanja s privredom pozicionirani smo kao most između srpskih i ruskih kompanija, pri čemu je u ovom trenutku naše učešće u spoljnotrgovinskoj razmeni sa Rusijom iznosi 20 odsto sa tendencijom neprekidnog rasta.



► Šta će po vašem mišljenju doneti sadašnji talas konsolidacije u bankarskom sektoru?

– Verujemo da će konsolidacija biti vetar u leđa bankama koji će nas stimulisati da još više ulažemo u svoj razvoj i rast. Generalno su se ove godine desile značajne promene u vlasničkim strukturama banaka, a čeka nas još veća aktivnost u domenu digitalizacije, povećanje efikasnosti poslovanja, te neizbežna intenzivna saradnja sa FinTech kompanijama.

Snažna podrška koju Sberbank Srbija ima zahvaljujući finansijskom gigantu Sberbank Rusiji i članicama Sberbank Europe Grupe, kako po pitanju ekspertize i stručnosti, tako i praktično neograničenih sredstava kojima možemo kreditirati srpsku privredu definitivno predstavljaju našu komparativnu prednost. ■

Srbija tek treba da ostvari svoje potencijale


ERNST BODE

izvršni direktor Messer Tehnogasa AD

Srbija ima ogroman potencijal za rast, ali još ima mnogo prepreka koje je potrebno ukloniti. Solidno zakonodavstvo, manja i efikasna javna uprava i profesionalno, pouzdano i funkcionalno pravosuđe spadaju među najvažnije uslove za rast poslovanja

Sa gospodinom Ernstom Bodeom razgovarali smo o iskustvu koje ima Messer, kao dugogodišnji investitor u Srbiji, o nezavršenim reformama, i o ulozi Saveta stranih investitora u procesu tranzicije srpske privrede.

► **Koliko je, gledano iz sadašnje perspektive, bilo važno formiranje Saveta stranih investitora za unapređenje investicionog okruženja i razvoj konstruktivnog dijaloga između poslovne zajednice i državnih institucija?**

– Verujem da je FIC, kao korektivni faktor, zaista bio veoma uspešan, pružajući realnu sliku stanja. Tako je FIC postao glas, ne samo stranih investitora, nego i glas realnog sektora u korist stranih i domaćih kompanija. Godišnje izdanje Bele knjige pokazuje šta je sve učinjeno, a sličan koncept su kopirali i mnogi drugi u Srbiji.

► **Kada govorimo o tempu kojim se sprovede reforme, da li ste bili veći optimista ranih 2000-ih? I koliko mislite da je Srbija blizu svog cilja- izgradnje funkcionalne tržišne ekonomije?**

– Da, pretpostavljam da smo svi bili veći optimisti 2000-ih. U međuvremenu svi smo

postali realisti. Bez sumnje, dosta toga je učinjeno i mnogo je postignuto. Ali to je proces, koji se ponekad nažalost kreće od jednog ekstrema do drugog. Na kraju krajeva, mnoge stvari su se promenile na bolje. Međutim, ne treba se ni zavaravati. Peti oktobar se dogodio pre 17 godina. Mnogo više je moglo da se uradi i ostaje da se uradi. Verujem da je u budućnosti najvažnije pitanje pravosuđa koje mora ponovo da počne da funkcioniše za sve.

FIC je bio veoma uspešan kao glas realnog sektora u korist stranih i domaćih kompanija. Nadam se da će u budućnosti FIC igrati još važniju ulogu kao glas razuma privrede

► **U kojim oblastima reformi je rad Saveta danas najznačajniji za Srbiju?**

– Važno je za gotovo sve oblasti kojima se FIC bavi. Možda bih izdvojio pravna pitanja i pitanja u vezi sa imovinom i katastrofom kao prioriteta.

► **Kao investitor, koje razloge možete da izdvojite zbog kojih ostajete verni poslovanju u Srbiji?**

– Moja kompanija uspešno posluje i zadovoljni smo finansijskim učinkom. Voleo bih da se ogroman potencijal za rast Srbije, koji je na dohvat ruke, zaista ostvari. Moj stav je da nije u pitanju tek rast od samo nekoliko procenata. Ne, govorimo o kontinuiranim visokim jednocifrenim i niskim dvocifrenim stopama rasta koje bi mogle barem udvostručiti BDP u vrlo razumnom vremenskom roku. I verujem da nije potrebno mnogo da se taj proces započne.

► **Po vašem mišljenju, koji bi trebalo da budu prioritete Vlade kada se radi o uklanjanju prepreka za ulaganje?**

– Potrebno nam je solidno zakonodavstvo, manja i efikasna javna uprava i pouzdano i funkcionalno pravosuđe. Sve u svemu, pretpostavljam da je izgradnja efikasnih i pouzdanih institucija izazov ovog vremena.

► **Kako vidite budućnost Saveta stranih investitora?**

– Nadam se da će FIC, kao glas razuma privrede, nastaviti da igra sve važniju ulogu, kako za srpske kompanije sa stranim kapitalom, tako i za srpske kompanije sa domaćim kapitalom. ■

Želimo da budemo jedan od ključnih igrača u regionu



JELENA GALIĆ

predsednik Izvršnog odbora AIK Banka

Strateški cilj AIK Banke je da u narednih nekoliko godina postane jedna od vodećih banaka na domaćem tržištu i jedan od značajnijih aktera u regionu

Kupovina Alpha Banke od strane AIK Banke samo je jedna u nizu očekivanih promena na domaćem bankarskom tržištu. Konsolidacija tržišta prirodan je proces koji diktiraju tržišni uslovi, a trebalo bi da dovede do veće efikasnosti bankarskih procesa, smatra predsednica Izvršnog odbora AIK Banke Jelena Galić.

► **Kakva su vaša predviđanja za bankarski sektor u narednom periodu?**

– S obzirom na to da u Srbiji posluje veliki broj banaka na relativno uskom tržištu, konsolidacija tržišta je bila očekivana. Pojačana konkurencija u sektoru finansijskih usluga, kao i tehnološke inovacije dovešće do sve efikasnijih i tzv. klijentcentričnih procesa, koji će za krajnju posledicu imati smanjivanje troškova bankarskih usluga. AIK Banku u procesu konsolidacije tržišta, kao i u procesu uvođenja tehnoloških inovacija vidimo kao jednog od ključnih igrača, koji će aktivnom i odgovornom ulogom težiti ka tome da ojača svoju tržišnu poziciju kako na lokalnom i regionalnom tržištu, tako i u svom otvaranju ka tržištu EU.

► **Nakon kupovine Alpha Banke, koja sada posluje pod imenom Jubanka, ka-**

kvi su vam konkretno dalji planovi i ambicije u vezi sa širenjem na domaćem, ali i kao što kažete regionalnom tržištu?

– Strateški cilj AIK Banke je da u narednih nekoliko godina postane jedna od vodećih banaka na domaćem tržištu i jedan od značajnijih aktera u regionu. To planiramo da postignemo kontinuiranim unapređenjem svojih usluga usmerenih ka klijentima, razvojem novih proizvoda iz domena investicionog bankarstva, ali i

Nedavno realizovano partnerstvo sa Gorenjskom bankom Slovenije otvorilo nam je put ka tržištu EU

zauzimanjem aktivne i odgovorne uloge u procesu konsolidacije bankarskog sektora. Što se tiče regiona, neosporno je da nam je nedavno realizovano partnerstvo sa Gorenjskom bankom Slovenije otvorilo put ka tržištu EU. Pomno pratimo dešavanja ne samo u Sloveniji već i u drugim susjednim zemljama regiona i tržištima koja mogu doprineti našem rastu i ostvarenju strateškog cilja. Važno je napomenuti da, pored saradnje u pogledu bankarskih usluga, nastojimo da doprinesemo unapređenju odnosa i u drugim oblastima ekonomske delatnosti u cilju razvoja i produ-

bljivanja regionalne saradnje.

► **AIK Banka je jedan od lidera u segmentu inovativnih i modernih bankarskih servisa. Smatrate li da je digitalizacija u domaćem bankarskom sistemu dovoljno zastupljena?**

– Digitalizacija je neminovna ukoliko planirate da ostanete u tržišnoj utakmici. Jako je važno optimalno postaviti strategiju digitalizacije spram apsorpcionih mogućnosti tržišta i preferencija korisnika. Smatram da je domaći bankarski sektor, u tom smislu, konkurentan trendovima u Evropi. AIK Banka, kao jedno od svojih strateških opredeljenja, posebno u delu pružanja usluga segmentu stanovništva i malih i srednjih preduzeća, fokusirana je na razvoj digitalnih servisa. U doba sve jače zastupljenosti virtualne komunikacije i manjka vremena, klijenti sve više cene usluge koje podrazumevaju uštedu vremena, kao i dostupnost 24/7. Klijent će koristiti onu uslugu koja mu je lako dostupna, brzo se izvršava i omogućava mu da na jednostavan način upravlja svojim sredstvima. Ovo je neminovnost daljeg razvoja bankarskih usluga, te nastojimo da budemo među vodećim bankama u Srbiji u pogledu implementacije online servisa koji ovo omogućavaju. ■



Očuvali smo jedinstvo i nezavisnost

ANA FIRTEL

izvršna direktorka Saveta stranih investitora

Dve najvažnije pouke koje smo izvukli iz 15 godina uspešnog delovanja je da smo insistiranjem na čvrstim pravilima očuvali jedinstvo i nezavisnost i da smo otvorenošću za dijalog i konstruktivnu kritiku pokazali spremnost da se stalno menjamo u skladu s izazovima trenutka

SAnom Firtel, izvršnom direktorkom Saveta stranih investitora, razgovarali smo o principima rada Saveta i novim aktivnostima.

► **U julu 2002. godine 14 vodećih stranih kompanija osnovalo je Savet stranih investitora, a sada, 15 godina kasnije, ima ih deset puta više. Kako danas izgleda lična karta FIC-a?**

– Savet danas okuplja 134 kompanija članica koje dolaze iz više od 30 različitih sektora, a to znači veliko bogatstvo iskustva i znanja.

Dve trećine njih dolazi iz Evropske unije, dok je ostatak iz SAD, Rusije, Kine, Izraela, Australije i drugih zemalja. Članice FIC-a su motor razvoja Srbije, o čemu govori podatak da su do prošle godine uložile preko 28 milijardi dolara i učestvuju sa preko 21% u BDP-u. Članice pokrivaju oko 18% ukupnog izvoza, a zapošljavaju više od 94 hiljade ljudi. Članice FIC-a poštuju visoke etičke standarde i standarde korporativnog upravljanja, i to demonstriraju u radu s dobavljačima, odnosu prema zaposlenima i u zaštiti životne sredine.

► **Šta su ključni principi koji su članstvo održali na okupu čitavu deceniju i po?**

– Prvi je predvidljivost, jer se u našem radu vrlo jasno znaju pravila na osnovu kojih poslujemo. Drugi razlog zašto su članice ostale na okupu jeste jednakost. Postojeća pravila važe za sve podjednako, bez obzira na to o kojoj je kompaniji reč. Treći ključni princip FIC-a je doslednost, jer smo proteklih 15 godina ostali dosledni

tome što zagovaramo. Četvrti princip je inkluzivnost. Sve aktivnosti se pokreću odozdo nagore, dakle vode nas interesi i aktivizam kompanija koje su naše članice.

► **Kako u tako velikoj organizaciji, čiji članovi nisu jednake ekonomske moći niti imaju iste interese, osigurati ravnopravno učešće i uvažavanje mišljenja svake članice?**

– Pre svega jasnim pravilima i zahvaljujući komunikaciji u kojoj nema povlašćenih. Naš Statut propisuje da sve kompanije članice imaju jednaka prava i iste obaveze. Međutim, da bi te statutarne norme imale efekta, potrebno je da se svakodnevno i dosledno sprovode. Na taj način se jača poverenje, ne praznim

rečima, već delima, tako da se svi članovi, i mali i veliki, osele slobodni da unutar udruženja podele neki svoj problem i da zajednički s drugim članovima iznađu sistemski rešenja.

Takođe, bitno je osigurati komunikaciju u kojoj nema privilegovanih. U 21. veku pravovremena informacija je ključna, pa je u udruženju u kojem ima dosta konkurenata izuzetno značajno da svi dobijaju

informacije istovremeno, bez privilegija.

► **Koje su glavne pouke koje je FIC izvukao za 15 godina rada ovde u Srbiji, o obezbeđivanju unutrašnjeg demokratškog dijaloga?**

– Prva je da se striktno poštuju pravila. Tu smo rigidni, ali smatramo da je to za nas vrlo značajno, jer kad imate čvrsta pravila, onda vi kroz njih, zapravo, čuvate svoju nezavisnost i negujete poverenje članica da će njihov glas imati istu težinu kao glas nekog drugog člana. Druga je da treba konstantno biti otvoren za dijalog, što

Zalažemo se pre svega za ekonomsku integraciju Srbije u EU jer verujemo da harmonizacija s propisima EU može da donese bolje uslove poslovanja za sve

PRINCIPI

Predvidljivost, jednakost, doslednost i inkluzivnost ključni su principi koji nas krasi, koje promoviramo i koje poštujemo u našem radu.

MOTOR

Članice FIC-a su motor razvoja, o čemu govori podatak da su do prošle godine u zemlju uložile preko 28 milijardi dolara i da učestvuju sa preko 21% u BDP-u.

POVERENJE

Izgradnja poverenja među članicama Saveta je izuzetno važna jer samo tako možemo da dođemo do rešenja koja će biti prihvatljiva svima.

podrazumeva i otvorenost za konstruktivnu kritiku i spremnost za stalno menjanje. Jedno je sigurno: Savet se tokom godina menjao kako bi ojačao unutrašnji demokratski dijalog. Nema sumnje da će u ovom smeru i nastaviti.

► **Najpoznatiji proizvod rada FIC-a je *Bela knjiga* koja meri progres srpske ekonomije u unapređenju poslovne klime. Koliko je ovaj svojevrsan indeks prepoznat kao merilo napretka u ekonomskim reformama u Srbiji?**

– Iz godine u godinu beležimo sve više referenci na *Belu knjigu* kao izvor predloga za rešavanje problema u privredi. Takođe, imamo i sve više upita svetskih biblioteka kao što su Kongresna biblioteka u Vašingtonu ili Lajbnicov institut za primerak knjige.

Mi zapravo donosimo pogled eksperata praktičara koji rade u firmama i koji se s privrednim sistemom u Srbiji svakodnevno suočavaju. Uz to, činjenica da okupljamo kompanije koje dolaze iz EU i ostalih krajeva sveta omogućava nam da uporedimo situaciju u Srbiji sa širim okruženjem.

► **Krajem januara FIC je Vladom Srbije formirao radnu grupu za sprovođenje preporuka iz *Bele knjige*. Kako radna grupa operativno funkcioniše?**

– Idejni tvorac formiranja radne grupe bio je nekadašnji premijer, a sada predsednik, Aleksandar Vučić. Sa zadovoljstvom smo prihvatili ovu ideju jer smo formiranje radne grupe videli kao mehanizam koji će nam omogućiti da na redovnijem nivou i na bolje strukturisan način razgovaramo s državom o predlozima iz *Bele knjige*.

Radna grupa okuplja članove Vlade i Upravnog odbora Saveza, dok se operativni zadaci sprovode kroz podgrupe koje čine predstavnici državne administracije i predsedavajući radnih odbora Saveza. Ove podgrupe su fokusirane na sedam ključnih oblasti: porezi, radno pravo, nekretnine i izgradnja, inspekcije i bezbednosti hrane, elektronsko poslovanje i e-uprava, stečaj i devizno poslovanje. Za svaku oblast postoji definisan plan rada, skup prioritarnih preporuka *Bele knjige* koje treba ispuniti.

► **Kako se ova nova aktivnost uklapa u postojeće funkcionisanje komiteta FIC-a i učešće FIC-a u vladinim radnim grupama i drugim inicijativama?**

– Potpuno se uklapa i nadopunjuje sve ono što smo do sada radili i što ćemo nastaviti da radimo. Na primer, predlog plana radne grupe nije neki nov revolucionarni plan, već je baziran na

Bele knjige, ali i na dvogodišnjim planovima radnih odbora, koji definišu prioritete u određenim oblastima s vremenskom komponentom. U radnoj grupi nas predstavljaju pojedinci koje su izabrali članovi, a koji iznose unapred definisane stavove unutar radnih i Upravnog odbora.

► **U poslednjih godinu dana formirana su dva nova odbora FIC-a, jedan za digitalizaciju i e-trgovinu i drugi, najnoviji, za infrastrukturu i industrijalizaciju. Kako ste se odlučili baš za ove odbore?**

– Ovo je zanimljivo pitanje jer pokazuje kako mi motiviramo članice. Upravo su one i predložile nove odbore, a zatim glasanjem i odlučile koja će dva odbora biti oformljena.

Od šest primljenih predloga dva su dobila najviše glasova. Tako je prvo, u septembru prošle godine, počeo da radi odbor za elektronsko poslovanje, a zatim, ove godine, i odbor za industrijalizaciju i infrastrukturu.

► **Kakve izazove nosi operativno upravljanje jednom ovako velikom i kompleksnom organizacijom na dnevnom nivou?**

– Prvi i ključni izazov je da radite više poslova istovremeno i da ih obavljate kvalitetno. Drugi izazov je da budete finansijski nezavisni, odnosno da ostanete verni svom principu da se finansirate samo od članarina. Ta naša finansijska nezavisnost ima svoju cenu, jer je naš budžet manji u odnosu na slične organizacije. Kad imate manji budžet, onda imate i manje resursa, a kvalitet proizvoda ne sme da zaostaje. To su glavni operativni izazovi našeg posla.

► **Savet stranih investitora odlučio je krajem prošle godine da se neće pridružiti Savetu mešovitim komora PKS-a. Šta ova odluka znači za buduću saradnju FIC-a i PKS-a i drugih stranih investitora okupljenih u Savetu?**

– Odlukom države o obaveznom članstvu PKS je dobio povlašćen položaj među poslovnim udruženjima. To je realnost s kojom smo se svi suočili. Prošle godine je došao poziv za članstvo u Savezu mešovitim komora. O tome smo, u skladu sa Statutom, odlučivali na Skupštini i doneli odluku da ne uđemo u savez. Mislim da je na rezultat prilikom glasanja članica dosta uticalo pravilo preglasavanja unutar Saveza mešovitim komora. To međutim ne znači da nećemo sarađivati sa PKS-om i svim drugim udruženjima. Strateški smo uvek otvoreni za saradnju sa svima na projektnoj osnovi, odnosno na temama od zajedničkog interesa. ■

Radna grupa koju smo formirali s Vladom Srbije jako se lepo uklapa, nadopunjuje i naslanja na naše postojeće aktivnosti. Ona predstavlja nadgradnju svega onoga što smo dosad radili i što radimo

Digitalizacija može da bude naša dobitna karta



GORAN PITIĆ

predsednik UO Societe
Generale banke Srbija

obežbeđenjem adekvatnog prinosa na kapital (već više godina prinos na kapital u Srbiji je među najnižim u regionu).

Prvi uslov atraktivnosti su održive, komparativno visoke stope rasta GDP-a sa podizanjem investicionog potencijala Srbije. To znači podizanje konkurentskih sposobnosti, nivoa atraktivnosti za investiciona ulaganja, kao i životnog standarda stanovništva.

Važan preduslov je istrajnost i posvećenost evropskim integracijama jer se time definiše kvalitet budućeg poslovnog i

Srbija investitorima može i mora da ponudi najkompetitivniju temu danas – digitalnu transformaciju društva

► Šta Srbija može da učini da bi ostala atraktivna velikim igračima u bankarskom sektoru u trenutku kada je na kratak rok teško očekivati visoke prinose?

– Kao i u ostalim sektorima, Srbija i u bankarskom sektoru vodi konkurentsku utakmicu kako sa zemljama u regionu, tako i sa razvijenijim zemljama Evrope. Trenutak u kome se ona odvija je jedinstven i nimalo jednostavan. Duži niz godina Evropa beleži trend niskih stopa privrednog rasta i kamatnih stopa, visok nivo problematičnih kredita u više zemalja, oštrih regulatornih zahteva, ali i „nameće“ redefinisane poslovne modele banaka, sa stalnim zahtevom akcionara za podizanjem operativne efikasnosti, smanjivanjem troškova i

društvenog uređenja i na neki način pruža garanciju za poslovanje u budućnosti.

Takođe, nužno je podizanje administrativne efikasnosti države: od poreske administracije do sudova, efikasne primene zakona, čime se podiže predvidljivost i transparentnost poslovanja, a smanjuje prostor za korupciju.

U svetu nove tehnološke revolucije, snažnog razvoja bankarsko-finansijskih inovacija i orijentacije banaka ka digitalnom poslovanju Srbija investitorima može i mora da ponudi najkompetitivniju temu danas – digitalnu transformaciju društva. Time bi ušla u savremene svetske tokove integracije i bitno podigla stepen atraktivnosti svog tržišta. ■

Ljudi – najvrednija investicija

NENAD MIŠČEVIĆ

komercijalni direktor kompanije
Pepsiko Zapadni Balkan



► Šta biste sa gotovo decenijskim iskustvom na ovom tržištu danas poručili novim investitorima u Srbiji?

– Iz ugla multinacionalne kompanije koja na području Zapadnog Balkana posluje od 2008. godine, najbolji savet koji mogu da dam jeste naše iskustvo i Pepsiko poslovna filozofija *Poslovanje sa svrhom*. Kompanija *PepsiCo* je akvizicijom kompanije *Marbo produkt* Srbiju i Bosnu Hercegovinu pridružila listi od 200 zemalja u kojima posluje, čime je svom bogatom portfoliju pridružila i lokalne brendove *Čipsi*, *Klip-si*, *Pardon* i *Gud*, koji su već tada imali izgrađene sopstvene pozicije na tržištu. Vremenom su se, uz snagu i ekspertizu multinacionalne kompanije Pepsiko, naši brendovi učvrstili na pozicijama kao jedni od lidera u svojim kategorijama.

Takođe, deo multinacionalne kompanije postale su i proizvodne jedinice u Magliću, u opštini Bački Petrovac, i u Laktašima u Bosni i Hercegovini. Opet zahvaljujući snazi, ekspertizi i podršci globalne kompanije, naši proizvodni pogoni su dodatno modernizovani, pa danas na prostoru Zapadnog Balkana postavljamo visoke standarde u proizvodnji grickalica. Primenom ovih standarda naši proizvodni pogoni mogu da se uporede sa bilo kojim proizvodnim pogonom kompanije *Pepsiko* bilo gde u svetu.

Veoma važna stavka našeg poslovanja jesu i dobavljači, to jest lokalni kooperanti koji su u mogućnosti da odgovore na naše zahteve u pogledu proizvodnje tri ekskluzivne Pepsiko sorte krompira, ali i količine od 35.000 tona koliko otkupljujemo na godišnjem nivou.

I na kraju, ali možda i najvažnije, jesu ljudi. Danas naša kompanija zapošljava 1.300 vrednih i posvećenih ljudi, od

Posmatrano iz našeg iskustva, Srbija je definitivno već odavno atraktivna investiciona destinacija

kojih je više od 500 zaposleno u fabrici u Magliću. Stalno ističemo koliko smo ponosni na njih i njihov rad koji doprinose da naša kompanija iz dana u dan ostvaruje značajne poslovne rezultate. Oni su naša najvrednija investicija i svako ulaganje u njihovu edukaciju, motivaciju i napredak višestruko se odrazilo i na uspehe kompanije.

Verujem da kvalitet radne snage, dobri lokalni dobavljači, kao i postojeća infrastruktura ili čak i atraktivne lokalne kompanije ili brendovi predstavljaju dodatni motiv da Srbija bude prepoznata kao atraktivna investiciona destinacija. Posmatrano iz našeg iskustva, Srbija to definitivno odavno već jeste. ■

Beograd – regionalni poslovni centar



VLADISLAV LALIĆ

regionalni direktor za razvoj, IKEA jugoistočna Evropa (Hrvatska, Rumunija, Srbija i Slovenija)

nosti sa drugim zemljama jugoistočne Evrope. Kancelarija je osnovana 2008. godine kako bi se podržala ekspanzija IKEA u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj, a 2010. u svoj portfolio dodali smo i Rumuniju.

Beograd je idealno pozicioniran i omogućava lako povezivanje našim kolegama koji imaju odgovornosti u celom regionu. Auto-putem je povezan sa Hrvatskom i Slovenijom, uz maksimalno trajanje vožnje od četiri i pet sati. Vreme vožnje

Zahvaljujući poboljšanju poslovne klime i ekonomskom rastu, Beograd je postao atraktivan regionalan centar za razvoj biznisa

► **Šta vas je opredelilo da se odlučite za Beograd kao sedište IKEA za jugoistočnu Evropu?**

– IKEA SEE je nedavno otvorio svoju treću prodavnicu u regionu i prvu prodavnicu u Srbiji (BelgradeEast). Ovo je prvi korak u našem dvostepenom planu za Beograd, koji dugoročno predviđa dve prodavnice. Regionalna kancelarija IKEA SEE nalazi se u Beogradu kako bi se podržala naša ekspanzija u regionu, kao i operativni i komercijalni uspeh sve većeg broja prodavnica i mreža drugih prodajnih objekata, tzv. pickup punktova.

Zbog praktičnih, logističkih i poslovnih razloga Servisna kancelarija smeštena je u Beogradu, zbog odlične poveza-

prema Rumuniji varira u zavisnosti od grada i kvaliteta puta, zbog činjenice da Rumunija nema razvijenu mrežu auto-puteva. I što je najvažnije, beogradski aerodrom je glavni aerodromski centar za čitavu južnu i istočnu Evropu. Ovo je jedini glavni grad iz koga je moguće direktno leteti u druge prestonice regiona.

U prethodnom periodu Srbija je postigla značajna poboljšanja kada je u pitanju kreiranje povoljnijeg poslovnog okruženja. Poboljšanje poslovne klime i ekonomski rast pozicioniraju Beograd kao još važniji regionalni poslovni centar, što ga čini još atraktivnijim mestom za sve buduće poslovne projekte. ■



THE CONCEPT OF LIVING



MOVE IN YOUR DREAMS

Lafarge houses™ are characterized by:

- Availability - financing and optimal price
- Safety and legality
- Unique architectural concept
- Energy efficiency and environmental awareness
- Sustainability and durability of concrete structure
- Speed and efficiency of construction

 A member of
LafargeHolcim

 **LAFARGE**



Zajedničkim angažovanjem do još boljih rezultata



GORAN PEKEZ

predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (JT International a.d. Senta)

U suzbijanju sive ekonomije postignuti su zapaženi rezultati. Ipak, da bi ovaj proces bio sveobuhvatno adresiran, neophodna je puna primena Zakona o inspeksijskom nadzoru, odnosno harmonizacija sektorskih zakona s krovnim zakonom i dobra međuresorska saradnja

Nelegalna trgovina, tj. siva ekonomija i je dalje jedan od značajnijih problema u Srbiji. Upravo zbog toga je borba s ovim problemom označena kao jedan od strateških prioriteta države, a ovu godinu Vlada Srbije je proglasila godinom borbe protiv sive ekonomije.

Niz mera je preduzet do sada, usvojen je nov Zakon o inspeksijskom nadzoru, usvojene su izmene Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji, a oformljeno je i koordinaciono telo za usmeravanje aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije na čelu sa ministrom finansija Dušanom Vujovićem. Naravno, rezultati nisu izostali.

Naime, ukupni poreski prihodi države u 2016. godini u odnosu na 2015. povećani su za 6,5%, a taj trend se nastavlja i ove godine. Samo u prvom kvartalu 2017. budžetski prihodi su uvećani za 73 miliona evra. Postoji nekoliko razloga za ovakve rezultate. Pre svega povećana je efikasnost naplate PDV-a i akciza, što je najbolji indikator smanjenog obima trgovine u nelegalnim tokovima. Ovo povećanje proističe iz činjenice da je rast privredne aktivnosti ipak bio manji

u odnosu na povećanu naplatu. S druge strane, došlo je do uvećanja poreske baze, što je u skladu s podatkom da je u 2016. godini otkriveno 3.656 neregistrovanih subjekata koji su uglavnom nakon toga registrovani. Ovome je posebno doprinela primena novog Zakona o inspeksijskom nadzoru kojim je uvedena mera kontrole poslovanja neregistrovanih subjekata.

Dakle, radi se o sistemskom pristupu borbi protiv nelegalne trgovine koji je deo Nacionalnog programa za suzbijanje sive

Nadamo se da će koordinacija inspekcija pod rukovodstvom Poreske uprave biti još efikasnija

ekonomije. U ovom procesu je ključno insistiranje na primeni programa i svih mera koje su u njemu predviđene. Uslovi za ovo postoje, tim pre što imamo dobre početne pokazatelje, ali i konkretan akcijski plan koji predviđa aktivnosti do kraja 2018. godine. Takođe, imamo i podršku Vlade da aktivnosti i sprovedemo.

Kada govorimo o regulatornim merama u budućnosti, treba da usledi puna

primena Zakona o inspeksijskom nadzoru, tj. harmonizacija sektorskih zakona s krovnim zakonom. S obzirom na to da ova aktivnost nužno podrazumeva međuresornu saradnju, jasno je koliko je ključna uloga Koordinacionog tela u tom procesu. Slična situacija postoji u oblasti borbe protiv nelegalnog prometa duvanom, gde postoji predlog Radne grupe za izmenu zakona, a usled činjenice da ta inicijativa čeka od oktobra, dosta su ograničene mogućnosti nadležnih organa na terenu u suzbijanju nelegalnog prometa jer ne mogu da koriste sva neophodna zakonska ovlašćenja.

Kada govorimo o operativnim merama, nadamo se da će koordinacija inspekcija pod rukovodstvom Poreske uprave biti još efikasnija.

Zašto je važna borba protiv sive ekonomije? Pored toga što štiti budžetske prihode, smanjenje ove pojave čini tržište stabilnijim i doprinosi stvaranju još povoljnijih uslova poslovanja. To je osnovni preduslov za održavanje postojećeg nivoa, ali i rast investicija u privredi, kao i privlačenje novih stranih investitora. ■



CROWNE PLAZA
BELGRADE

FOR PEOPLE WHO ARE TRAVELLING FOR SUCCESS

YOUR SUCCESS MATTERS

WE'LL TAKE CARE OF THE
DETAILS SO YOU CAN FOCUS
ON THE BIG PICTURE

T. + 381 11 2204 004

E. begcp.reservations@ihg.com

A. Vladimira Popovica 10. 11070 Belgrade, Serbia

CROWNEPLAZA.COM

IHG® Business
Rewards

Nove tehnologije otvoriće nove biznis modele u Srbiji



JASMINA VIGNJEVIĆ

predsednica Odbora za elektronsko poslovanje Saveta stranih investitora (Telenor d.o.o.)

U kojoj meri će Srbija biti mesto u kome se razvijaju inovacije i inovativni biznis modeli veoma zavisi od adekvatnog pravnog okvira

Odbor za elektronsko poslovanje osnovan je s idejom da odgovori na neke od izazova koje digitalizacija, odnosno četvrta industrijska revolucija donosi. Na listi najvrednijih kompanija na svetu u samom vrhu je sve više onih koje posluju isključivo u digitalnom okruženju i ne poseduju fizički proizvod. Sa druge strane, dovoljan je jedan sajt ili aplikacija kao što su Booking ili Uber da na globalnom nivou izmene neke industrije. Sve to ukazuje da ovaj proces uveliko traje, a u kojoj meri će Srbija biti mesto u kome se razvijaju inovacije i inovativni biznis modeli, veoma zavisi od adekvatnog pravnog okvira.

Odbor čiji članovi dolaze iz različitih sektora, banaka, telekomunikacionih operatera, osiguravajućih društava, advokatskih kancelarija i drugih oblasti, prepoznao je nekoliko ključnih oblasti koje je potrebno unaprediti. Pojednostavljenje elektronskog potpisa i njegova šira primena od strane građana su glavne pretpostavke za razvoj elektronskog poslovanja. Sadašnji koncept je prilagođen poslovnim ljudima koji poseduju tehnička znanja i zaključuju važne transakcije. Stoga smo predložili uvođenje višestepene auten-

tifikacije gde bi mehanizam identifikacije bio prilagođen značaju transakcije, uz upotrebu uređaja koje već posedujemo (npr. mobilni telefon ili bankarska kartica). Time bismo omogućili svima da jednostavno i bez velikih troškova zaključuju ugovore elektronskim putem. Zagovaramo i unapređenje i izradu novih servisa elektronske uprave. S obzirom na visoku penetraciju mobilnih telefona od 129% i trend dominantnog korišćenja interneta na mobilnim uređajima, preporučili smo da se javna uprava približi građanstvu

Naša ključna preporuka je da javne institucije treba da omoguće plaćanje svih taksi elektronskim putem tako da pojedinac nije dužan da dostavlja papirni dokaz o uplati

u vidu m-uprave, platforme koja bi bila prilagođena potrebama korisnika i integrisana sa m-bankingom i drugim načinima plaćanja, što bi omogućilo da se usluge u potpunosti realizuju s jednog uređaja.

Na regulatornom planu, u proteklih godinu dana objavljen je nacrt zakona koji uređuje elektronsko poslovanje i nacrt Akcionog pla-

na za razvoj e-uprave. Novi zakon jedinstveno će regulisati oblast elektronskog potpisa, dokumenta i usluga od poverenja, a očekivanje je da će se njegovim usvajanjem napraviti iskorak u domenu arhiviranja i čuvanja poslovne dokumentacije. Ipak, fokus nacrtu je i dalje na kvalifikovanom elektronskom potpisu, dok je definisanje šema elektronske identifikacije kao fleksibilnijeg mehanizma prepušteno podzakonskim aktima. U trenutku pisanja ovog teksta, Vlada je usvojila Zakon i očekuje se njegovo usvajanje u Skupštini. Veoma je va-

žno da podzakonski akti regulisu sheme elektronske identifikacije na fleksibilniji i pojednostavljan način koji će omogućiti širu upotrebu elektronskog potpisa.

Drugi dokument sveobuhvatano predviđa konkretne mere za uspostavljanje elektronske uprave. Kao najvažnije vidimo umrežavanje državnih organa, uspostavljanje osnovnih registara, unapređenje plaćanja i prilagođavanje elektronskih servisa svim uređajima. Naš predlog da se m-uprava unese u Nacrt akcionog plana je prihvaćen i očekujemo njegovo usvajanje i implementaciju.

Članovi Odbora će i u narednom periodu biti posvećeni unapređenju zakonodavstva u ovoj oblasti. ■

Ostvaren značajan napredak



MILICA STEFANOVIĆ

predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora
(The Coca-Cola Company-Barlan S&M d.o.o.)

U prethodnom periodu napravljeni su veliki pomaci u kompleksnim pitanjima kao što su pitanje promene Zakona o inspekcijском nadzoru i razumevanje potrebe za izmenama Zakona o bezbednosti hrane

Bezbednost hrane je fundamentalno pitanje naše industrije, kao i svih činilaca u polju legislative, nadzora i proizvodnje. Živimo u vremenu kada je na globalnom planu poverenje u institucije na izuzetno niskom nivou, a oko nas obilje informacija i dezinformacija u vezi s bezbednošću hrane, principima pravilne ishrane, idejama šta je zdravo, a šta ne. Sve ove okolnosti čine ovo pitanje izuzetno kompleksnim, tim pre što se ta pitanja tiču svakoga, svi mi zavisimo od dostupnosti hrane i želimo za sebe i svoje porodice samo najbolju i najzdraviju hranu.

U našoj zemlji imamo sreću da kvalitetne i dostupne hrane ima u izobilju, a veliki su pomaci napravljeni u prethodnom periodu na kompleksnim pitanjima kao što su pitanje promene Zakona o inspekcijском nadzoru, rezumevanju potrebe za izmenama Zakona o bezbednosti hrane i, ne najmanje važno, na uspostavljanju dijaloga između države i proizvođača. Sve to na korist svih nas, kao potrošača hrane koji treba da imamo poverenje da je hrana oko nas bezbedna, pravilno deklarirana i odgovorno oglašena.

Veoma važan korak je napravljen u otvaranju Ministarstva poljoprivrede ka indu-

striji, kroz dijalog koji je uspostavljen na obostranu korist. Zajedno sagledavamo prepreke na koje proizvođači u svom radu nailaze i tražimo najbolja rešenja.

Još jedan dugo očekivani pomak je napravljen potpunom primenom Zakona o zaštiti bilja, koji otklanja jednu, do sada veliku, sivu zonu kada je u pitanju bezbednost i pravilna upotreba sredstava za zaštitu bilja.

Ovo je sektor u kojem je legislativa najčešće na mestu – usklađena s evropskom, definisana pravilnicima i drugim podzakonskim aktima. Međutim, u primeni se javljaju najčešći problemi. Da li je to pitanje različi-

Zahvaljujući dijalogu između Ministarstva poljoprivrede i industrije, danas zajedno sagledavamo prepreke na koje proizvođači u svom radu nailaze i tražimo najbolja rešenja

tog tumačenja legislative od strane različitih organa primene ili dugogodišnja nedоследna primena određenih delova akata, što sve otvara nepotreban prostor za potencijalne probleme, nesporazume, ali i nepredvidivost u pogledu uslova rada proizvođača. Jedno od takvih pitanja je plaćanje troškova

laboratorijskih analiza, za koje sada znamo da Ministarstvo radi na rešenju koje bi trebalo da otkloni taj disparitet između regulative i prakse. S obzirom na činjenicu da će ovo pitanje direktno uticati na troškove poslovanja, nadamo se da ćemo kao proizvođači imati priliku da učestvujemo u dijalogu pre usvajanja kako bismo odmah došli do rešenja koje će biti optimalno za sve strane.

Svakako, upravljanje bezbednošću hrane na osnovu analize rizika (što je trenutno primenjeno samo u veterini), ostaje velika oblast koju proizvođači okupljeni u Odboru za hranu i poljoprivredu Saveta očekuju da će Ministarstvo uspeti da uspostavi u narednom periodu. Ovo, uz neophodne izmene Zakona o bezbednosti hrane i pratećih podzakonskih akata, kako bi se cela oblast uskladila sa evropskom regulativom, deo je stalnog procesa unapređenja procedura, stvaranja predvidljivog poslovnog okruženja za odgovorne proizvođače i oslobađanja kapaciteta države da se

bavi nadzorom rizičnih proizvođača. A sve to treba da dovede do toga da svaki naš potrošač ima puno poverenje u ceo lanac koji donosi hranu do njegovog stola, hranu kontrolisanog kvaliteta i s tačnom deklaracijom i ostalim pratećim informacijama važnim za odabir hrane. ■

**DR NEMANJA ALEKSIĆ**

advokat, Aleksić and Associates Joint Law Office Novi Sad

Olakšati pristup investitora domaćem tržištu

Srbija bi trebalo da unapredi pravni okvir i praksu u oblastima kao što su sloboda kretanja robe, radnika i kapitala, pravo poslovnog nastanjivanja i sloboda pružanja usluga i drugih gde je neophodno olakšati pristup investitorima iz EU i celog sveta na domaće tržište

**IVANA MAROŠ**

advokat, Aleksić and Associates Joint Law Office Novi Sad

Iako se u Srbiji beleži konstantan priliv stranih investicija, treba još dosta toga uraditi na daljem unapređenju i modernizaciji rada domaćih institucija kako bi se ambijent za ulaganja učinio atraktivnijim, smatra dr Nemanja Aleksić, advokat iz Aleksić and Associates Joint Law Office Novi Sad.

► **Koliko je Srbija napredovala u usaglašavanju svog zakonodavnog okvira i praksi s evropskim zakonodavstvom?**

– Usaglašavanje srpskog zakonodavnog okvira i praksi s evropskim zakonodavstvom u sektoru privrede vrši se, pre svega, kroz proces evropskih integracija, u čemu je Srbija znatno napredovala. Srbija je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je stupio na snagu 1. septembra 2013. godine. Srbija je ukupno otvorila šest od 35 poglavlja u pregovorima o članstvu sa EU i najveći akcenat je stavljen na poglavlja 23. i 24. Do kraja 2016. izmenama zakona postignuta je značajna harmonizacija prava Republike Srbije s pravom Evropske unije u oblasti kompanijskog prava, prava in-

telektualne svojine, prava telekomunikacija, autorskog i srodnih prava, računovodstva, javnog informisanja, kao i oglašavanja i medija, kojima se bavi Zajednička advokatska kancelarija Aleksić sa saradnicima.

Evropska unija (EU) otvorila je 20. juna 2017. godine još dva pregovaračka poglavlja sa Srbijom, i to Poglavlje 7 o pravima intelektualne svojine i Poglavlje 29 o carinskoj uniji. Carinske procedure su već znatno ubrzane. Obe oblasti većim delom su usklađene sa evropskim pravilima.

Primer gde domaće zakonodavstvo i praksa odstupaju od evropske i svetske prakse jesu zakonska ograničenja za sticanje prava svojine na nepokretnostima, koja su propisana za strana lica

► **Da li je to uticalo i na promenu zahteva s kojima vam se obraćaju klijenti?**

– Da, usaglašavanje srpskog zakonodavnog okvira i praksi s evropskim zakonodavstvom uticalo je i na promenu strukture zahteva naših klijenata. Sve je više zahteva koji se odno-

se na strane investicije, zatim medijsko pravo i sl.

► **S obzirom na iskustva koja imate s klijentima, molim vas da izdvojite nekoliko primera gde domaće zakonodavstvo i praksa odstupaju od evropske i**

svetske prakse i gde bi bilo dobro unaprediti domaći pravni okvir?

–Primer gde domaće zakonodavstvo i praksa odstupaju od evropske i svetske prakse jesu zakonska ograničenja za sticanje prava svojine na nepokretnostima, koja su propisana za strana lica. Takođe, u praksi domaćih sudova ponekad dolazi do odstupanja od evropske i svetske prakse u korist dužnika, a na štetu poverioca, neopravdano dugim trajanjem postupka ili u tumačenju normi materijalnog prava.

Potrebu za daljim unapređenjem kako domaćeg pravnog okvira, tako i prakse vidimo pre svega u nastavljanju i intenziviranju harmonizacije prava Republike Srbije s pravom Evropske unije kroz otvaranje novih poglavlja u oblastima kao što su sloboda kretanja robe, radnika i kapitala, pravo poslovnog nastanjanja i sloboda pružanja usluga, javne nabavke, politika konkurencije, finansijske usluge, energetika, porezi, kao i finansijska kontrola. U navedenim oblastima neophodno je olakšati pristup investitorima iz EU i celog sveta na domaće tržište i ulaganje kapitala, uključujući i sticanje prava svojine na nepokretnostima, pre svega na poljoprivrednom zemljištu i objektima, uz garantovanje pravne sigurnosti njihovih investicija i pružanje brze i efikasne pravne zaštite u postupcima pred domaćim sudovima, organima uprave i drugim državnim organima.

► Do koje mere se danas može reći da su u našem sistemu poverioci dobro zaštićeni?

– Izmjenama procesnih zakona, posebno Zakona o stečajju, kojima su značajno ograničena prava povezanih lica sa stečajnim dužnikom (vlasnici, osnivači i njihova zavisna društva), čime je onemogućeno da razni „prijateljski poverioci“ opstruiraju tok postupka i namirenje ostalih poverilaca, i donošenjem novog Zakona o izvršenju i obezbeđenju, kojim je proširena nadležnost javnih izvršitelja, značajno je povećana zaštita poverilaca u našem sistemu.

► Koliko dolazak velikih stranih kompanija i njihovih poslovnih praksi utiče na unapređenje i modernizaciju rada domaćih institucija?

– Naravno da je dolazak velikih stranih kompanija i njihove poslovne prakse pozitivno uticao na unapređenje i modernizaciju rada domaćih institucija. Prošle godine je u Srbiju uloženo oko dve milijarde evra stranih investicija. Međutim, na tom polju mora se još dosta uraditi radi privlačenja stranih investitora kroz dalje unapređenje i modernizaciju rada domaćih institucija, a to znači efikasnije sudstvo, sprečavanje korupcije, uklanjanje ad-

ministrativnih barijera za investicije. Strani investitori u nekim oblastima još nisu u potpunosti izjednačeni s domaćim investitorima, što im stvara probleme. O pozitivnim promenama poslovnog okruženja govori vest da će strane kompanije moći uskoro da učestvuju u srpskoj odbrambenoj industriji do 49 odsto, zahvaljujući izmenama zakona koje je pripremlilo Ministarstvo odbrane.

► Koliko bi uređenje ambijenta za digitalnu komunikaciju, pre svega kroz e-government moglo doprineti pojednostavljanju procedura i pribavljanju dokumenata za vaše klijente?

– U Srbiji su preduzete obimne aktivnosti na uređenju ambijenta za digitalnu komunikaciju, pre svega kroz e-government, što je značajno doprinelo pojednostavljanju procedura i ubrzalo pribavljanje dokumenata za naše klijente, pre svega kada je u pitanju dobijanje „elektronske“ građevinske dozvole, podnošenje poreskih prijava i sl. Srbija ima najviši e-government razvojni indeks

u Evropi u periodu 2014–2015, prema istraživanju elektronske uprave UN iz 2016. godine. Od 2020. godine postupak upisa svojine u katastar radiće se u potpunosti elektronski. Uvođenje e-katastra i e-prostora znači da će čitav proces gradnje, od izrade planskih dokumenata, preko izdavanja dozvola, do upisa onog što se izgradi, raditi jednostavno, brzo i u elektronskom postupku.

Prednost domaćih advokatskih kompanija u zastupanju inostranih kompanija ogleda se u boljem poznavanju propisa Republike Srbije, a naročito prakse domaćih sudova i drugih državnih organa

► Šta su, po vašem mišljenju, prednosti domaćih advokatskih kompanija u zastupanju inostranih kompanija, u odnosu na međunarodne advokatske kompanije koje ovde takođe posluju?

– Strani advokati, odnosno „međunarodne advokatske kompanije“ mogu da posluju u Srbiji u skladu s uslovima propisanim domaćim Zakonom o advokaturi, pošto se prethodno upišu u imenik advokata. Advokatura stranog državljanina, upisanog u upisnik A imenika advokata, ograničena je na davanje usmenih i pismenih pravnih saveta i mišljenja koji se odnose na primenu prava njegove matične države i međunarodnog prava. Advokatura stranog državljanina, upisanog u upisnik B imenika advokata, izjednačena je sa službom domaćeg advokata, uz uslov da u periodu od tri godine od dana upisa može postupati u Republici Srbiji samo zajedno sa domaćim advokatom. Pored navedenih administrativnih ograničenja, dodatna velika prednost domaćih advokatskih kompanija u zastupanju inostranih kompanija ogleda se u boljem poznavanju propisa Republike Srbije, a naročito prakse domaćih sudova i drugih državnih organa, uz znatno niže troškove zastupanja. ■

Već 15 godina promovišemo održivo poslovno okruženje

Od svog osnivanja Savet stranih investitora vođen je istim principima – doslednost, transparentnost, jednakost i predvidljivost. Danas, kao i u prošlosti, FIC je agilni promoter predvidljivog i jasnog poslovnog okruženja, istih pravila za sve i dobre poslovne etike



Bela knjiga 2012.

Savet stranih investitora (FIC) osnovan je 2002. godine s idejom da pomogne svojim članovima i čitavoj ekonomiji da se razvijaju kroz pomoć Srbiji u razvijanju potpuno funkcionalne tržišne ekonomije. Petnaest godina kasnije brojni podaci dovoljno govore o postignućima FIC-a.

Na samom početku udruženje je činilo 14 najvećih stranih investitora koji su u to vreme poslovali u Srbiji. Osniva-

nje organizacije podržao je OECD kroz regionalni program za Jugoistočnu Evropu *Investment Compact SEE*. Danas Savet okuplja preko 130 kompanija iz 30 različitih poslovnih sektora i brojnih zemalja širom sveta. Dve trećine potiču iz Evropske unije, dok su druge iz SAD, Rusije, Kine, Izraela, Australije i drugih zemalja. Oni aktivno podržavaju ekonomsku integraciju Srbije u EU i pokazali su jedinstvenu sposobnost da budu kontakt tačka privatnog sektora u procesu

evropskih integracija, jer preko 75% članova dolazi iz EU, a ostali članovi imaju uticaj na tržište EU.

Od osnivanja udruženja članice FIC-a uložile su preko 28,7 milijardi evra u domaću ekonomiju. Samo ova brojka dovoljno govori da članovi Saveta imaju dugoročne interese i želju da pomognu Srbiji da procveta i poveća svoju konkurentnost. Danas kompanije članice imaju udeo od 21,7% u BDP-u, 22,2% u srpskom izvozu i 18% u porezu na profit u Srbiji, na osnovu podataka iz 2015. Članovi poslovnog udruženja direktno zapošljavaju više od 94.000 ljudi.

Organizacija se kontinuirano razvija i širi. Samo u periodu od septembra 2015/16. investicije članova su porasle za 5,2 milijarde evra, dok je direktan udeo u BDP-u porastao za 3,7 odsto u periodu od dve godine (2013–2015), na osnovu daljeg rasta i priliva novih članova. Ovi brojevi su jasni pokazatelji želje FIC-a da dugoročno bude partner Srbiji po pitanju njenog rasta.

FIC se ponosi time što je snažan čuvar interesa poslovne zajednice i, istovremeno, pouzdan partner Vladi Srbije i drugim relevantnim akterima. Kao takav, promoviše čvrstu poslovnu etiku i visoke principe korporativnog upravljanja kako unutar organizacije, tako i prema lokalnim kompanijama, Vladi i drugim spoljnim akterima.

U svojim svakodnevnim aktivnostima i u komunikaciji sa zajednicom FIC ostaje veran svojim principima, od kojih su među najvažnijima: doslednost, transparentnost, jednakost i predvidljivost. Organizacija ima jasan i transparentan način rada. FIC se ponosi činjenicom da nikada nije zastupao interese određene kompanije ili poslovne grupe, već se o svakoj inicijativi moraju usaglasiti članovi unutar relevantnih odbora, a potom odluke mora potvrditi i Upravni odbor. To znači da se sve odluke donose odozdo prema vrhu. Ovaj proces donošenja odluka obezbeđuje da čitava organizacija nastupa jednoglasno i promoviše vrednosti koje su prihvatljive svim članovima. Sve kompanije članice imaju jednaka prava i iste obaveze. Jednakost znači da se postojeća pravila primenjuju jednako na sve, bez obzira na veličinu kompanije. Još jedan važan princip je doslednost. Tokom proteklih 15 godina FIC ostao je dosledan onome za šta se zalaže.

Upravljačku strukturu FIC-a čine Skupština Saveta, Upravni odbor, predsednik i izvršni direktor.

Skupština okuplja sve članove, odlučuje o pitanjima od strateškog značaja i određuje širok koncept budućeg delovanja FIC-a. Skupština takođe bira Upravni odbor, sa dvogodišnjim mandatom. Odbor predlaže dugoročne planove, programe i specifične ciljeve aktivnosti FIC-a, koje odobrava Skupština. Pored toga, Odbor definiše srednjoročne programe i planove razvoja, odlučuje o organizaciji i učešću Saveta na javnim događajima, odlučuje o članstvu Saveta u drugim organizacijama i odobrava osnovne principe funkcionisanja i rada odbora Saveta. Predsednik Upravnog odbora deluje kao predsednik Saveta, što znači da on/ona vodi Savet i ima pravo da ga zastupa.

Izvršnog direktora imenuje Upravni odbor i odgovoran je za organizovanje svakodnevnog rada Saveta, njegovih tela, odbora i dokumentacije.

Ekspertiza FIC-a rezultat je aktivnosti članova koji su angažovani u jednom odboru ili u više njih. Trenutno FIC ima 10 odbora, 4 sektorska i 6 međusektorskih. Sektorski su Odbor za hranu i poljoprivredu, Odbor za lizing i osiguranje, Odbor za nekretnine i Odbor za telekomunikacije i IT. Međusektorski su Odbor za borbu protiv nelegalne trgovine, za digitalizaciju i elektronsku trgovinu, za ljudske resurse, za infrastrukturu i industrijalizaciju, pravo i poreze.

Rad odbora je izuzetno značajan jer oni konstantno sprovode analizu trenutne poslovne klime i procenjuju postojeće zakonodavstvo i sprovođenje zakona. Članovi odbora ak-



EU, Privrednik, FIC, AmCham konferencija, 7. 8. 2013.

Od osnivanja udruženja članice FIC-a uložile su preko 28,7 milijardi evra u domaću ekonomiju. Samo ova brojka pokazuje da članovi Saveta imaju dugoročne interese i želju da pomognu Srbiji da procveta i poveća svoju konkurentnost

tivno učestvuju u pripremi novog zakonodavstva davanjem komentara i predloga, kao i učešćem u radnim grupama za izradu zakona i propisa. Zbog svoje stručnosti FIC je u poziciji da daje konkretne predloge za reforme, da zagovara dalju liberalizaciju i smanjenje birokratije i drugih prepreka za poslovanje. Zahvaljujući ovakvoj strukturi rada, kompanije članice mogu razmenjivati najbolje prakse FIC-a među sobom i sa širom poslovnom zajednicom.

FIC na sistematičan način prezentuje stavove svojih članova. *Bela knjiga* je najpoznatiji proizvod FIC-a. Štampa se jednom godišnje još od 2003. i donosi analizu poslovne klime u Srbiji i daje konkretne predloge za poboljšanje poslovnog okruženja. *Bela knjiga* prati regulatorna kretanja iz godine u godinu i pokriva sve važne segmente regulatornog okvira: od ukupnog pravnog okvira, korporativnog prava, zaštite konkurencije, poreza, životne sredine, pa sve do

predstavljanja određenih sektora. Publikaciju pišu članovi FIC-a angažovanjem svih članova, kako bi bilo zagarantovano da publikacija predstavlja stavove većine i kako bi se koristila kao platforma za aktivan dijalog između FIC-a i Vlade.

Bela knjiga se predstavlja svake godine u četvrtom kvartalu na prestižnom događaju.

Drugi važan događaj koji organizuje FIC je *Reality Check* konferencija. Njen cilj je da prati implementaciju preporuka iz najnovijeg izdanja *Bela knjige*. Od 2010. godine *Reality Check* konferencija se najčešće održava pola godine nakon

definiše konkretne mere, da implementira preporuke iz *Bela knjige* i da prati sprovođenje tih mera. Konkretnije, cilj Radne grupe je da poboljša implementaciju preporuka *Bela knjige* FIC-a i postigne napredak do 50% na godišnjem nivou, umesto dosadašnjeg napretka koji se kretao oko 35–45%.

Sa strane Vlade Radnu grupu vodi premijerka Ana Brnabić, dok radom grupe koordinira Kabinet potpredsednice Vlade Zorane Mihajlović. Radna grupa ima šest ekspertskih podgrupa koje se sastoje od predsedavajućih odbora FIC-a i predstavnika državne uprave i bave se prioritetima FIC-a kao što su porezi, rad, inspekcije i bezbednost hrane, nekretnine, e-trgovina i e-uprava, stečaj i devizno poslovanje (forex). Ishod ovog rada morao bi imati pozitivan uticaj na poslovno okruženje, čineći ga jasnijim i kompaktnijim.

FIC je pripremio predlog plana rada koji se koncentriše na šest ključnih oblasti i predlaže aktivnosti koje se mogu brzo realizovati, uglavnom promenom stavova ministarstava ili odluka Vlade. Sledeće izdanje *Bela knjige*, koje će se pojaviti u novembru ove godine, pratiće uspešnost ovih zajedničkih napora.

Od 2017. godine Savet stranih investitora je uveo *Dijalog za promene*, nov format dijaloga između Vlade i FIC-a koji treba da omogući direktniju interakciju i razmenu mišljenja i ideja među sagovornicima.

Prvi *Dijalog za promene* organizovan je 7. aprila i bio je posvećen digitalizaciji i telekomunikacijama, a drugi je održan 27. juna s fokusom na poresku regulativu i njenu implementaciju. Predviđeno je da se *Dijalog* redovno održava čitave godine.

Na prvom događaju su Ana Brnabić, premijerka, a tadašnja ministarka za državnu upravu i lokalnu samoupravu, i Tatjana Matić, državna sekretarka u Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija, zajedno s članovima FIC-a razgovarale o tome kako pokrenuti digitalizaciju i maksimalno iskoristiti prednosti u oblasti telekomunikacija. Glavne teme su bile regulatorni okvir i praktične prepreke za unapređenje digitalizacije i sektora telekomunikacija.

FIC smatra da je prvi „*Dijalog za promene*“ bio veoma uspešan, jer su se kao rezultat *Dijaloga* videle konkretne pozitivne promene, a to je proširenje Akcionog plana, sa ciljem uključivanja važnog segmenta M-uprave.

FIC-ov drugi *Dijalog za promene* posvećen poreskoj regulativi i njenoj implementaciji. Domaćin je bila Dragana Marković, direktorka Poreske uprave Republike Srbije, a glavni govornik Rajnhard Bibel, zamenik šefa jedinice Generalnog direktorata Evropske komisije za poreze i carinsku uniju (DG TAXUD). Diskusija je bila usmerena na konkretne mere poreske politike koje mogu pokrenuti ekonomski rast i koje su u osnovi povezane s predvidljivošću, modernizacijom i doslednom primenom poreske regulative.

Događaj je rezultirao zajedničkim zaključkom da FIC i Vlada treba da prodube saradnju blagovremenim stručnim dijalogom u kojem će Vlada izneti svoje planove reformi, a privatni sektor će oceniti da li su ova rešenja izvodljiva u datom vremenskom okviru i kako će to uticati na poslovanje i, konačno, na BDP zemlje. ■



FIC Networking Cocktail 2014.

FIC se ponosi time što je snažan čuvar interesa poslovne zajednice i, istovremeno, pouzdan partner Vladi Srbije i drugim relevantnim akterima

lansiranja *Bela knjige*, jer takav vremenski okvir omogućava pregled dostignuća na reformskom putu. Plenarno zasedanje okuplja najviše državne zvaničnike i najviše rukovodstvo članova FIC-a. Nekoliko paralelnih radnih sesija omogućava detaljne diskusije sa nadležnim predstavnicima državne uprave o specifičnim temama koje se odnose na poslovnu klimu. Zbog izbora *Reality Check* konferencija nije organizovana u protekle dve godine.

NOVE AKTIVNOSTI

Od ove godine FIC je dodao dve nove aktivnosti. Prva je Radna grupa koju čine članovi Vlade i FIC-a i koja je formirana na inicijativu tadašnjeg premijera, danas predsednika Srbije Aleksandra Vučića, a druga je *Dijalog za promene*. Uvođenjem novog oblika dijaloga FIC želi da inicira razmenu znanja, inspiriše promene i da donese konkretne zaključke i rezultate u zajedničkim akcijama sa Vladom.

Radna grupa osnovana je 31. januara. Cilj radne grupe je da



DRUGI DIJALOG ZA PROMENE SAVETA STRANIH INVESTITORA POSVEĆEN PORESKIM PROPISIMA I NJIHOVOJ PRIMENI

Beograd, 27. jun 2017 – Savet stranih investitora održao je drugi događaj *Dijalog za promene* posvećen poreskim propisima i njihovoj primeni, sa direktorkom Poreske uprave Draganom Marković i predstavnikom Evropske komisije Rajnhardom Bibelom, kao specijalnim govornicima. Diskusija je bila fokusirana na konkretne mere u poreskoj politici koje mogu podstaći privredni rast, a suštinski se vezuju za predvidljivost, modernizaciju i dosledno sprovođenje poreskih propisa.



PREZENTACIJA PREGOVARAČKOG POGLAVLJA 6 – PRAVO PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Beograd, 25. april 2017 – Savet stranih investitora i Ministarstvo privrede održali su prezentaciju Pregovaračkog poglavlja 6 – pravo privrednih društava u Palati *Srbija*. Pored članova Saveta stranih investitora, Ministarstva privrede, šefice i članova pregovaračkog tima za pristupanje Srbije EU, prisustvovali su i predstavnici više poslovnih udruženja – AmCham, NALED, SAM, PKS i *Privrednik* i tom prilikom saznali više o procesu pristupanja EU i osnovama pregovaračke pozicije Republike Srbije za Pregovaračko poglavlje 6 – pravo privrednih društava i kako će to uticati na okruženje u kojem kompanije posluju. Prilika je iskorišćena i da se predstave predstojeće izmene Zakona o privrednim društvima.



PRVI DIJALOG ZA PROMENE SAVETA STRANIH INVESTITORA POSVEĆEN DIGITALIZACIJI I TELEKOMUNIKACIJAMA

Beograd, 7. april 2017 – Savet stranih investitora održao je prvi događaj *Dijalog za promene* posvećen temama digitalizacije i telekomunikacija, u hotelu *Metropol Palace*. Zajedno s ministarkom Anom Brnabić i državnom sekretarkom Tatjanom Matić, članovi Saveta su razgovarali kako da se promovise digitalizacija i ojača oblast telekomunikacija



FIC NETWORKING KOKTEL ZA ČLANOVE (FEBRUAR 2014)

FIC Networking koktel, održan 26. februara u hotelu *Square Nine*, privukao je mnoge predstavnike kompanija članica i potencijalnih budućih članova. Oko 150 predstavnika uglavnom top menadžmenta članica FIC-a, kao i odabranih potencijalnih članova, uživali su u prijatnoj atmosferi koja je ujedno bila i dobra prilika za umrežavanje.



KONFERENCIJA: SRBIJA SE OKREĆE EKONOMIJI – ZAJEDNO I ODGOVORNO ZA REŠENJE KRIZE

Beograd, 8. jul 2013 – Na konferenciji *Srbija se okreće ekonomiji – zajedno i odgovorno za rešenje krize*, koju su organizovali Delegacija EU u Srbiji, Poslovni klub Privrednik, Savet stranih investitora (FIC) i Američka privredna komora u Srbiji (AmCham), predstavnici Vlade Republike Srbije, organizatori konferencije i predstavnici MMF-a i Svetske banke u Srbiji razgovarali su o konkretnim koracima koji su neophodni za prevazilaženje ekonomske krize i za poboljšanje poslovne klime u našoj zemlji.

PREDSTAVLJENA BELA KNJIGA 2012 SAVETA STRANIH INVESTITORA I OBELEŽENA 10. GODIŠNJICA

Beograd, 16. oktobar 2012. godine – Savet stranih investitora predstavio je *Belu knjigu 2012* premijeru Ivici Dačiću i najvišim predstavnicima Vlade Srbije. Ovogodišnje izdanje *Bele knjige* objavljeno u godini u kojoj Savet obeležava desetogodišnjicu svog postojanja predstavlja osnovu za nastavak dijaloga između predstavnika stranih investitora i Vlade Srbije o načinima unapređenja poslovne klime u Srbiji.



FIC REALITY CHECK KONFERENCIJA (JUL 2012)

Savet stranih investitora organizovao je *Reality Check* konferenciju 9. jula 2012. godine u hotelu *Hyatt Regency*. Domaćini su bili premijer Srbije Mirko Cvetković i predstavnici države. Konferencija je organizovana sa ciljem da se doprinese podizanju konkurentnosti Srbije kao investicione lokacije, kroz otvoreni dijalog o ključnim pitanjima koja predstavljaju prepreku za poslovanje u Srbiji.



OKRUGLI STO FIC-A O ZAKONU O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA (APRIL 2012)

FIC je organizovao okrugli sto o Zakonu o privrednim društvima 18. aprila 2012. godine u Centru Sava s namerom da se otvoreno diskutuje o pitanjima koja se odnose na primenu Zakona. Predstavnici svih relevantnih institucija koji su uključeni u njegovu implementaciju prihvatili su poziv za učešće, a prisustvovao je i značajan broj kompanija članica – oko 80 učesnika iz 40 kompanija. Namera FIC-a bila je pokretanje otvorene diskusije i pojašnjenje najvažnijih pitanja iz samog Zakona.



Rastemo uporedo sa privredom



DEJAN VUKOTIĆ

direktor Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije

AOFI iz godine u godinu raste i razvija se, a u 2016. godini osigurani izvozni promet je za 10% veći nego godinu dana ranije

Agencija za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije (AOFI) jedina je izvozno kreditna agencija u regionu koja s ulaskom konkurencije nije zabeležila pad osiguranog prometa, već naprotiv rast. Sa Dejanom Vukotićem, direktorom AOFI, razgovarali smo o planovima ove agencije.

► U 2016. Srbija je imala rekordan plasman robe u inostranstvo, za 11 odsto veći nego godinu dana ranije. Koliko osiguranje izvoza prati njegov rast?

– Aktivnosti, a samim tim i rezultat AOFI u 2016. godini prati pomenuti rast izvoza. Agencija je, kao i srpska privreda u 2016. godini, ostvarila rekordan rezultat, koji je u velikoj meri rezultat povećanja aktivnosti sektora osiguranja. AOFI iz godine u godinu raste i razvija se, a u 2016. godini osigurani izvozni promet je za 10% veći nego godinu dana ranije.

► Imaju li domaći privrednici svest o tome da im se mnogo više isplati da osiguraju izvozna potraživanja nego da im se za robu i usluge u inostranstvu plaća avansno? I koliko se radi na tome da im se ta mogućnost približi?

– Najveći korisnici osiguranja i dalje su multinacionalne kompanije, ali je evidentan sve veći broj domaćih privrednih društava koje prepoznaju značaj osiguranja izvoznih potraživanja i prodaje s odloženim rokom plaćanja kao jednim od načina da se stekne konkurentna prednost. Između ostalog, kroz svoje aktivnosti u okviru godine i sada Decenije preduzetništva, AOFI čini sve da svoje usluge, uključujući osiguranje izvoznih potraživanja,

namerava da kontinuirano pruža podršku preduzetnicima i MSP s ciljem iskorišćenja njihovog punog potencijala za privredni razvoj. Izvozno orijentisanim preduzećima iz ovog segmenta Agencija je za 2017. godinu namenila podršku od 4,12 milijardi dinara u vidu kredita, garancija i faktoringa za izvozne poslove. Ovaj projekat uticao je na promenu strukture portfelja korisnika naših usluga jer se u 2016. godini broj preduzetnika i malih i srednjih preduzeća koji su koristili usluge finansiranja Agencije povećao za preko 15%, i taj trend planiramo da nastavimo i u budućnosti.

Zahvaljujući Vladinom programu Decenija preduzetništva, sve je više korisnika usluga AOFI iz sektora MSP

približi srpskoj privredi, a posebno malim i srednjim preduzećima koja zbog neplaćanja svojih kupaca u inostranstvu mogu zapasti u ozbiljne probleme s likvidnošću.

► Prošlu i ovu godinu Vlada je proglasila godinama preduzetništva. Koliko su, u tom kontekstu, povećane aktivnosti AOFI-ja i da li se, i u kojoj meri promenila struktura preduzeća koja su zainteresovana za usluge Agencije?

– Projekat *Godina preduzetništva* u 2017. godini je prerastao u projekat *Decenija preduzetništva* jer je Vlada Republike Srbije uvidela značaj ovog segmenta privrede kao motora rasta i razvoja, te stoga ovim projektom

► Osim osiguranja izvoza i kreditiranja, koliko domaća preduzeća koriste ostale usluge Agencije, pre svega relativnu novinu na srpskom tržištu – otkup potraživanja?

– Iako ovaj finansijski instrument predstavlja relativnu novinu na finansijskom tržištu Republike Srbije, sve je veći broj finansijskih institucija, što banaka, što faktoring kuća, koji ovu uslugu pružaju svojim klijentima. AOFI je zbog svoje misije koja se ogleda u podršci izvozu svoje poslovanje usmerio na međunarodni faktoring i u 2016. godini je, i pored sve veće konkurencije, bio vodeća finansijska institucija u Republici Srbiji po osnovu međunarodnog faktoringa. Udeo MSP u našem portfelju je u 2016. godini porastao za preko 25% u odnosu na prethodnu godinu. ■

Obrazovanje je ključ za atraktivnu radnu snagu



DEJAN JEČMENICA

predsednik Odbora za ljudske resurse (Wiener Städtische osiguranje a.d.o. Beograd)

Poslodavci u Srbiji suočavaju se s nedostatkom stručne radne snage na nivou srednjeg obrazovanja, što negativno utiče na privlačenje stranih investicija. Po našem mišljenju, potrebno je posebnim sistemskim zakonom ili drugim opštim aktom regulisati sve aspekte dualnog sistema srednjeg stručnog obrazovanja

Učenici u Srbiji najčešće završavaju srednje stručne (zanatske) škole bez ikakvog praktičnog iskustva, što dovodi do problema njihovog zapošljavanja. Bez obzira na inicijativu Vlade Srbije da sistem dualnog obrazovanja bude implementiran u Srbiji, još uvek su otvorena brojna pitanja realizacije ovog modela obrazovanja. Prvi Nacrt zakona naišao je na značajne kritike prilikom javne rasprave u junu 2017. godine, naročito u vezi sa: velikim brojem radnih sati učenika u toku dana i nedelje, visinom naknade koja se isplaćuje učenicu za produktivan rad, nedostatkom odredbi koje preciznije definišu prava učenika i slično. On predstavlja samo prvi korak u procesu zakonskog regulisanja sistema dualnog obrazovanja u Srbiji i, po našem mišljenju, potrebno je jednim posebnim sistemskim zakonom ili drugim opštim aktom regulisati sve aspekte dualnog sistema srednjeg stručnog obrazovanja.

Raspoloživost i kvalitet naše radne snage je izuzetno značajan za privlačenje stranih investicija. Obezbeđivanje kvalitetne i odgovarajuće radne snage je jedan od većih izazova danas. Naše tržište poseduje dobar kvalitet radne snage i investitori to prepoznaju. Kada govorimo o odlivu mozgova i

ulozi stranih investitora u smanjenju tempa odlaska stručnih ljudi iz zemlje, moramo reći da je zbog ratova, međunarodne izolacije, ekonomske krize i društvenih potresa u Srbiji tokom prethodnih godina došlo do velikog talasa migracije ljudi s visokim kvalifikacijama i izuzetnim sposobnostima. I dalje je značajan procenat visokokvalifikovanih radnika u ukupnom broju migranata, upravo sada kad su ti ljudi sa specifičnim znanjima i veštinama najpotrebniji društvu koje prolazi kroz težak period tranzicije.

Strani investitori su svojim dolaskom omogućili da ljudi s visokim kvalifikacijama

dobije mogućnost da iskoristi svoj potencijal.

Potrebno je da visokoškolske ustanove imaju glavnu ulogu u razvoju znanja. Mladi ljudi treba da se osposobe kako bi bili spremni za ulazak na tržište rada, ali i da im se stvore mogućnosti da se obrazuju tokom svog životnog i radnog veka. Kroz lični razvoj jedino mogu da se prilagode promenljivim profesionalnim okolnostima i da odgovore na sve njihove izazove. Treba raditi na poboljšanju kvaliteta obrazovanja kako bi se osiguralo da mladi ljudi steknu odgovarajuće veštine koje će im omogućiti da postanu dobro informisani, aktivni i odgovorni građani i osigurati njihovu socijalnu uključenost i spremnost za profesionalni život.

Kvalitet visokoobrazovnih institucija treba da zadovolji opšteprihvaćene standarde koji su regulisani Zakonom o visokom obrazovanju. Jedno od najvažnijih pitanja se odnosi na raspoložive potencijale visokoškolskih ustanova

za razvoj kompetencija koje su relevantne za potrebe tržišta rada i uključivanje radne snage u proces rada. Imajući to u vidu, visokoškolske ustanove treba da budu svesne onoga šta je potrebno od znanja i veština za uspešan ulazak na tržište rada i bolje zapošljavanje njihovih diplomaca. Da bi se imao visokokvalitetan kadar, to podrazumeva poklanjanje posebne pažnje svim nivoima obrazovanja – od osnovnog do fakultetskog. ■

Strani investitori su svojim dolaskom omogućili da ljudi s visokim kvalifikacijama i potencijalom prepoznaju svoje mesto za rad u Srbiji

i potencijalom prepoznaju svoje mesto rada u Srbiji. Na taj način im je omogućeno da se profesionalno razvijaju kod nas.

Ako govorimo o preostalim pitanjima koje treba rešiti kada je u pitanju regulisanje tržišta rada, naglašavamo značaj obrazovanja za sticanje znanja koja bi doprinela razvijanju sposobnosti radne snage za aktivno učestvovanje u kreiranju društvenog blagostanja. Na taj način se omogućava da svaki mladi čovek

Potrebna bolja primena zakona



VLATKO SEKULOVIĆ

Sekulović Law Office

Bolji kreditni rejting zemalja u okruženju i odlaganje pristupanja Svetskoj trgovinskoj organizaciji predstavljaju prepreke za dinamičniji priliv stranih investicija u Srbiji. Treba unaprediti primenu zakona i podzakonskih akata

S Vlatkom Sekulovićem iz *Sekulović Law Office* razgovarali smo o promenama u pravnom okviru i praksama koji bi doprineli boljem uređenju poslovnog ambijenta u Srbiji.

► **Koja pitanja strani investitori smatraju posebno otežavajućim kada razmišljaju o Srbiji kao destinaciji za ulaganje?**

– Smatram da je pre svega još uvek glavna prepreka većem prilivu stranih investicija kreditni rejting zemlje, to jest procena rizika u vezi s ulaganjem u Srbiju. Svedoci smo da se kreditni rejting poboljšava iz godine u godinu, početkom ove godine je Srbija prešla iz kategorije šest u kategoriju pet prema klasifikaciji OECD-a. Međutim Srbija je, kao investiciona destinacija, u konkurenciji zemalja poput Bugarske i Rumunije, a koje se nalaze u kategoriji tri u smislu ocene rizika, što unapred hendikepira Srbiju kao destinaciju u odnosu na glavne konkurente, a da ne govorimo o Slovačkoj ili Mađarskoj koje su izvan kategorija. Takođe je neophodno i dalje integrisanje u međunarodni pravni okvir koji reguliše spoljnu trgovinu, te je tu glavni cilj, neostvaren već više od 10 godina, pristupanje Svetskoj trgovinskoj organizaciji. Prijem naše zemlje u ovu organizaciju dodatno

bi pojačao pravni kredibilitet i sigurnost, a omogućio bi i dodatne mehanizme rešavanja trgovinskih sporova. Pored ovih generalnih konstatacija, neophodno je učiniti više na uklanjanju i usklađivanju pojedinih odredbi Zakona o privrednim društvima, kao što su na primer odredbe vezane za smanjenje kapitala privrednih društava, proširenja slobode ugovaranja između strana u slučajevima posebnih dužnosti između članova, odnosno

– U smislu dobre zakonodavne prakse, a u oblasti privrede, sigurno se ističe Zakon o planiranju i izgradnji iz 2014. godine, kao i Pravilnik o sprovođenju objedinjene procedure elektronskim putem. Poseban značaj napretku koji je ostvaren ovim aktima daje činjenica da na nivou Evropske unije ne postoji zajednički pravni okvir koji uređuje ovu oblast, već je ona u potpunosti, osim u delu standarda, prepuštena na volju pojedinih članica. U tom smislu pravni mehanizam koji je uspostavljen predstavlja najbolju praksu srpskog zakonodavstva bez mehanicističke primene već isprobanih dobrih rešenja u EU, što je slučaj u većem broju akata koji se donose, te predstavlja svojevrsan plod „domaće pameti“ u oblasti prava.

Zakon o planiranju i izgradnji iz 2014. godine i Pravilnik o sprovođenju objedinjene procedure elektronskim putem predstavljaju primer najbolje prakse srpskog zakonodavstva

akcionara, privrednih društava, ili uvođenja novih oblika organizovanja poput ekonomskih interesnih zajednica. Poseban problem predstavljaju podzakonski akti, od kojih mnogi nisu menjani decenijama, te je neophodno uskladiti ove dokumente sa stvarnim životom, a ne samo s pravilima EU.

► **Koje biste poteze zakonodavca izdvojili kao dobre primere i šta oni govore o sposobnosti domaćeg zakonodavnog sistema da se prilagođava modernim standardima rada?**

► **Šta su danas, kada je domaće zakonodavstvo formalno uglavnom usklađeno s EU standardima, ključni izazovi u funkcionisanju pravnog okvira?**

– Pre svega je neophodno ukazati na to da pravni sistem Srbije još uvek nije u potpunosti usklađen s normama koje važe u okviru Evropske unije i da je neophodno u procesu pristupanja ovoj zajednici izvršiti dodatna usklađivanja. Međutim, glavni problem još uvek je primena zakona i podzakonskih akata od organa vlasti, kako izvršne, tako i sudske, a uz to i birokratija koja opterećuje poslovanje preduzeća. ■

Ambiciozni ciljevi novog odbora



ĐORĐE POPOVIĆ

predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petričić and Partneri a.o.d. in cooperation with CMS Reich-Rohrwig Hainz)

U fokusu odbora biće unapređenje zakonodavnog okvira i prakse u oblasti saradnje javnog i privatnog sektora, u građevinarstvu, energetici i transportu i omogućavanje daljeg razvijanja start-up preduzetništva

Izuzetno mi je zadovoljstvo što je u okviru rada Saveta stranih investitora prepoznata potreba za formiranjem novog Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju. Ovaj najmlađi odbor počeo je sa radom marta meseca 2017. godine i članice dolaze iz veoma različitih sektora privrede počev od kompanija kojima je primarna delatnost proizvodnja infrastrukturnih i energetskih resursa od velikog značaja za privredu Srbije, preko banaka i međunarodnih organizacija, do širokog spektra konsultantskih društava najvišeg profila na tržištu.

S obzirom na značaj razvoja infrastrukture i industrijalizacije za ukupni dalji razvoj Srbije i, posebno, njene privrede, u osnovne primarne ciljeve Odbora svakako je isprva valjalo uvrstiti određivanje osnovnih pravaca i oblasti delovanja Odbora i njenih članica, a kako bi se osigurala konzistentnost i dovoljno obuhvatan i konkretan pravac delovanja. Kao osnovni ciljevi i pravci rada Odbora prepoznate su potrebe daljeg unapređenja zakonodavnog okvira i same prakse primene propisa u oblasti saradnje javnog i privatnog sektora, sektoru građevinarstva, sektoru energetike (uključujući, naročito, oblast obnovljivih

izvora energije i energetske efikasnosti, ali i praćenje napretka u oblasti konvencionalnih izvora energije), sektoru transporta, te omogućavanju daljeg razvijanja start-up preduzetništva, novih biznis modela, kao i njihovog finansiranja.

U skladu s tim, Odbor je identifikovao konkretne prioritete, kao i odgovarajući vremenski okvir. Primera radi, u oblasti građevinarstva kao jedan od najneposrednijih ciljeva prepoznata je potreba daljeg relaksiranja statutornih zahteva za pribavljanje

Raznovrsnost članica Odbora doprineće ostvarenju njegovog osnovnog cilja – a to je davanje konkretnog i merljivog doprinosa daljem unapređenju sektora infrastrukture i industrijalizacije Srbije

građevinskih licenci i efikasno priznavanje stranih inženjerskih licenci; u oblasti transporta potreba za efikasnijim sistemom registracije električnih vozila; u oblasti obnovljivih izvora energije potreba za unapređenjem praksi u odnosu na pojedina pitanja (poput faktičkog indeksiranja podsticajnih

cena i napora da mišljenja nadležnog ministarstva postanu pravno obavezujuća) i tako dalje.

Sigurno je da će specifična ekspertiza i ogromno iskustvo samih članica Odbora u ovim oblastima biti presudna za uspeh ostvarivanja usvojenih ciljeva. S tim u vezi, ohrabruje činjenica da članice Odbora dolaze iz vrlo različitih oblasti privrede, te sam stoga uveren da će definisana pitanja biti adekvatno analizirana i rešenja formulisana na jedan podjednako sveobuhvatan i efikasan način. Ideja je svakako da se specifični zadaci podele među samim članicama, shodno sektorima iz kojih dolaze, uz koordinaciju predsedavajućih Odbora i samog Saveta stranih investitora. Takođe, od velikog značaja je i saradnja Odbora sa drugim odborima unutar Saveta stranih investitora koje imaju povezane oblasti rada – primera radi, sa Poreskim odborom i

Odborom za nekretnine i izgradnju.

Uveren sam da će Odbor za infrastrukturu i industrijalizaciju uskoro ostvariti merljive rezultate u ovim značajnim oblastima. Do tada biće nam drago da i nove članice pristupe našem Odboru i da zajedno radimo na ostvarivanju ovih važnih ciljeva. ■



Kako postići da životna sredina u Srbiji bude čista, zdrava i bezbedna

IVAN LAZAREVIĆ

direktor Ecolab Hygiene doo

Kao globalna kompanija, Ecolab saraduje s većinom korporativnih globalnih i regionalnih imena. Ali od samog početka Ecolab u Srbiji je uspostavio i negovao saradnju s domaćim kompanijama

AgEcolab je nastao iz kompanije koja se zvala *Economics Laboratory*, a koja je formirana pre 123 godine u SAD, dok je u Evropi poslednjih 60 godina prisutna sa svojom poslovnom filozofijom. U osnovi naziva je termin ekonomičnost kroz pomoć partnerima u skraćenju vremena, nivoa rada i sniženju troškova proizvodnje primenom svojih naprednih koncepata.

Obim poslovanja u Evropi se drastično proširio tako da se danas proizvodnja odvija u 23 fabrike u kojima se proizvodi preko 6.000 proizvoda. Danas Ecolab u Evropi zapošljava oko 10.000 saradnika u 35 zemalja koji prenose Ecolabovu misiju čineći svet čistijim, sigurnijim i zdravijim mestom za život, štiteći ljude i vitalne resurse.

Naši proizvodi pomažu partnerima u Evropi, da napomenem samo neke: *Heineken*, *Carlsberg* i *ArcelorMittal*, da postignu veoma izazovne održive ciljeve i ispune zahteve evropskih potrošača za proizvodima koji su napravljeni na siguran način.

► **Kako je Ecolab, globalni lider u tretmanu voda i profesionalnoj higijeni, prepoznat prednosti rada na ovom tržištu?**

– Kada je Ecolab kancelarija osnovana u Srbiji, kao punopravna članica Ecolab porodice pre 15 godina, pravno i poslovno okruženje nisu

pružali mogućnost za brzi razvoj kompanije i za uvođenje naprednih koncepata na domaćem i regionalnom tržištu. Stoga iskreno verujem da je čin osnivanja više bio akt vere u Ecolab tim koji će raditi u Srbiji i u odnos koji će se izgraditi sa partnerima.

Danas imamo domaću kompaniju sa preko 30 zaposlenih, koji pružaju podršku i sveobuhvatnu ekspertizu ne samo za lokalne i regionalne klijente nego i za globalne Ecolab operacije. Siguran sam da niko nije očekivao da ćemo postići ovaj nivo uspeha.

Čvrsto verujem da će moje kolege zajedno sa

Kako mi vidimo – Ecolab je svuda gde je važno; jer ono šta mi radimo i ono kako mi radimo – važno je svuda!

našim partnerima iz oblasti proizvodnje hrane i pića, rudarstva i energetike, hotelijerstva i ugostiteljstva, tekstilne industrije, zdravstva i farmaceutске industrije, tretmana voda, nastaviti da promovisu koncepte sigurne hrane, obezbeđivanja čistog životnog okruženja, sniženja utroška vode i energije i tako postići željeni poslovni rezultat i sigurno životno okruženje za sve nas.

► **Ko su vaši najvažniji klijenti?**

– Ako mi dozvolite dva primera – Ecolab tim iz

Srbije je sa UNIDO kancelarijom iz Beograda i *Knjaz Milošem* učestvovao na dva takmičenja s globalnim učešćem veoma značajnih imena iz savremene industrije, pod pokroviteljstvom *United Nations Industrial Development Organization*. U oba slučaja smo dobili nagradu (prvu i drugu). Pritom smo prezentovali projekte koje smo u *Knjaz Milošu* implementirali i koji dan-danas uspešno rade iz domena upravljanja potrošnjom vode i koncepta hemijskog lizinga.

► **Kako procenjujete uslove rada u Srbiji i da li vidite prostor za dalje instituciono unapređenje?**

– Tržište Srbije je znatno evoluiralo. Globalni trendovi su prisutni u svakodnevnom poslovnom okruženju i životu i najveći izazovi su njihovo usvajanje na smislen i koristan način. S druge strane,

svedoci smo procesa pravnog usaglašavanja između Srbije i EU i drago nam je da smo u tome učestvovali kroz FIC aktivnosti (nekoliko puta smo pisali poglavlja za *Belu knjigu*) i kroz KOZMODET asocijaciju. Ono što vidimo kao neophodnost za Srbiju jeste da razvije efikasan način skladištenja i manipulacije opasnih materija i otpada, dublju kontrolu i upravljanje radom opšteg hemijskog sektora i uticaja koji ovaj sektor i krajnji korisnici imaju na okruženje i prirodu. ■

VINARIJA ZVONKO BOGDAN

Zvonko Bogdan



www.vinarijazvonkobogdan.com

Novim zakonskim rešenjima do bolje regulacije tržišta



DUŠAN LALIĆ

predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora
(Generali Osiguranje Srbija a.d.o.)

Predlažemo da se novim Zakonom o lizingu reguliše operativni lizing i da se materija ugovora o osiguranju izdvoji iz regulative Građanskog zakonika i odvojeno i sveobuhvatno reguliše posebnim Zakonom o ugovoru o osiguranju, kao što je to učinjeno u mnogim zemljama EU

U prošloj godini i u prvoj polovini ove godine beležimo trend rasta vrednosti ugovora lizinga, što je posledica rasta privredne aktivnosti u Srbiji i činjenice da su mala i srednja preduzeća prepoznala lizing kao adekvatan način finansiranja za osnivanje ili razvijanje poslovanja.

U oblasti finansijskog lizinga smatramo najvažnijim donošenje novog zakona o lizingu koji bi regulisao operativni lizing, odnosno omogućio davaocima finansijskog lizinga i pružanje usluga operativnog lizinga. Proširivanjem nadležnosti Narodne banke Srbije i na ovaj tip lizinga došlo bi do uključenja još jednog dela finansijskih tokova u nadzor i kontrolu NBS, što bi vodilo još većoj sigurnosti finansijskog sistema. NBS već dugo smatra da je nastanak operativnog lizinga posledica čvrstih ograničenja koja važe za finansijski lizing (pre svega za fizička lica). Operativni lizing treba da bude definisan kao lizing u kome se ne prenose svi rizici i sve koristi na klijenta. Novim zakonom bi se takođe regulisale i ostale pravne nedoumice i praznine koje su nastale u praksi.

Takođe, postoji potreba da prilikom formiranja programa podsticaja u privredi (industriji, poljoprivredi i dr.) i izrade zakona i podzakonskih akata koji uređuju tu materiju,

bude utvrđeno da se podsticaji mogu realizovati uz podršku putem finansiranja, pod kojom se, sem bankarskih kredita, podrazumevaju i drugi vidovi finansiranja kao što je finansijski lizing.

Na kraju predlažemo da se unapredi postupak registracije ugovora o lizingu kod Agencije za privredne registre, odnosno da se čitav proces digitalizuje.

Kada govorimo o glavnim regulatornim izazovima s kojima se suočava delatnost osiguranja, tu pre svega mislimo na pitanje donošenja posebnog zakona o ugovoru o osigu-

dovelo do izmena regulative u svetu.

Imajući to u vidu, mnoge evropske zemlje su donele poseban Zakon o ugovoru o osiguranju (postoji u Nemačkoj, Francuskoj, UK, Španiji, Portugalu, Luksemburgu, Švedskoj, Belgiji i brojnim drugim razvijenim zemljama), a Srbija bi trebalo da sledi ova pozitivna iskustva i da prati evropske standarde. Na taj način bili bismo prva država u regionu koja će u ovoj oblasti pratiti razvojne evropske zemlje.

Ima prostora i za poboljšanje uslova na tržištu u ovom sektoru. Novim Zakonom o osiguranju omogućeno je ulaganje u investicione jedinice investicionih fondova,

ali je Odlukom o investiranju sredstava osiguranja propisano da u investicione jedinice jednog fonda može biti uloženo do 25% tehničkih rezervi nastalih po osnovu tog tipa proizvoda. Na tržištu Srbije postoji malo investicionih fon-

dova, čime se dodatno destimuliše ta vrsta ulaganja. Nadalje, isti Zakon nalaže da sredstva osiguranja investirana u inostranstvo ne mogu biti veća od 25% osnovnog kapitala, čime se dodatno limitiraju investicione mogućnosti i na bazi toga potencijalni razvoj novih proizvoda. Poboljšanje bi bilo kada bi NBS razmotrila mogućnost liberalizacije investiranja u inostranstvo. ■

Predlažemo da se digitalizacijom celog procesa unapredi postupak registracije ugovora o lizingu kod Agencije za privredne registre

ranju. Preporuka je da se materija ugovora o osiguranju izdvoji iz regulative Građanskog zakonika i da se odvojeno i sveobuhvatno reguliše posebnim zakonom o ugovoru o osiguranju. Za to navodimo sledeće razloge: Neophodno je da se sadašnja regulativa uskladi sa izmenjenim životnim okolnostima i međunarodnom praksom. Tržište osiguranja se u poslednjih 40 godina dosta promenilo i

Borimo se za svoje stavove snagom argumenata



MIHAЈLO ŽIVKOVIĆ

predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija)

Pokrenuli smo niz inicijativa, a najveća očekivanja imamo kada su u pitanju propisi koji regulišu devizno poslovanje i stečaj. Nastojimo da snagom argumenata utičemo da predlozi SSI budu razmatrani i prihvaćeni

Pravni odbor Saveta stranih investitora aktivan je od samog osnivanja FIC-a 2002. godine i okuplja više od 50% članova FIC-a. Ima veliki značaj upravo zbog delokruga tema kojima se bavi. Najpre, reč je gotovo o svim važnim pitanjima koji čine pravni okvir za poslovanje u Republici Srbiji. S druge strane, česte izmene zakona, a naročito zakona koje se za poslovanje mnogih kompanija smatraju sistemskim zakonima, daju Pravnom odboru, koji je i zadužen da takve izmene prati ali i da predlaže izmene propisa u interesu članica, specifičan karakter stalne aktuelnosti. Imajući u vidu široki dijapazon pravnih pitanja kojima se Pravni odbor bavi, upravo je u nadležnosti Pravnog odbora i najveći broj tema prilikom izrade *Bele knjige*.

Pravni odbor je uključen u rad podgrupe 6 Radne grupe Vlade i Saveta koja se odnosi na oblast stečaja i deviznog poslovanja. U tom pravcu, Zakon o deviznom poslovanju i Zakon o stečaju su stalne teme kojima se Pravni odbor bavio prethodnih godina i davao predloge izmena ovih zakona. U trenutku pisanja ovog teksta, Vlada je usvojila Predlog o izmenama i dopunama Zakona o stečaju i očekuje se njegovo usvajanje u Skupštini. Kada je reč o jačanju pravne dr-

žave svakako je pozitivan pomak poslednjih godina napravljen u pogledu načina na koji se donose zakoni. Ono što je nekada bilo pravilo, da se zakoni donose bez javne rasprave, ponekad čak i bez ozbiljnije stručne rasprave, sada je retkost i izuzetak. Svim izmenama važnijih zakona po pravilu prethodi široka javna rasprava u kojoj stavovi poslovne zajednice, a posebno Saveta stranih investitora, imaju određenu težinu i značaj, što proces donošenja ili izmene propisa čini transparentnijim a sam propis je proizvod dijaloga zakonodavca

Organizovanje široke javne rasprave pre donošenja ili izmena propisa i konsultovanje poslovne zajednice predstavlja najveći napredak u pogledu procesa jačanja pravne sigurnosti

i poslovne zajednice. Čini se da je ovo najveći napredak u pogledu procesa jačanja pravne sigurnosti a on se posledično prenosi i na izmene ili donošenje konkretnih propisa kojima se uređuje poslovanje stranih investitora.

Ključni prioriteti Pravnog odbora u narednom prioritetu će biti izmene Zakona o

parničnom postupku, Zakona o deviznom poslovanju, Zakona o investicionim fondovima, Zakona o privrednim društvima donošenje Zakona o alternativnim investicionim fondovima kao i donošenje novog Zakona o zaštiti podataka ličnosti. Za mnoge od ovih zakonskih izmena ili novina su formirane radne grupe a predstavnici Pravnog odbora već imaju priliku ili će imati priliku da stavove Saveta prezentuju i zastupaju u njima, pokušavajući, razume se, snagom argumenata, da utiču da upravo predlozi Saveta budu

konačno ozakonjeni. Takođe, Pravni odbor je inicirao predlog koji je Savet poslao Ministarstvu pravde RS da zatraži autentično tumačenje člana 48. Zakona o izvršenju i obezbeđenju čije tumačenje od strane sudova članicama pravi značajne probleme u praksi. U trenutku pisanja teksta Ministarstvo Pravde je podnelo zahtev Narodnoj Skupštini u skladu sa našim predlozima

i imamo velika očekivanja u pozitivan ishod ove inicijative. Pravni odbor je i inicirao donošenje Pozicionog papira Saveta u pogledu kredita indeksiranih u švajcarskim francima, održao sastanak sa Ministrom pravde Republike Srbije i očekuje pozitivno razrešenje ovog problema. ■

Potrebna poboljšanja zakona i praksi



IVAN GAZDIĆ

predsednik Odbora za nekretnine i izgradnju Saveta stranih investitora
(Bojović & Partners a.o.d. Beograd)

Odbor za nekretnine i izgradnju nastaviće da se bavi reformom katastra i njegovom digitalizacijom jer u primeni zakona i dalje ima dosta otvorenih pitanja i neujednačene prakse. Takođe, potreban je pomak u oblasti konverzije

Prema podacima Svetske banke, Srbija je značajno napredovala na listi rangiranja za izdavanje građevinskih dozvola, te je tako sa 152. pozicije dospela na 36. mesto, prema izveštaju za 2017. godinu.

Već svi dobro znamo da je za napredak na ovoj listi svakako zaslužna tzv. objedinjena procedura za dobijanje građevinske i upotrebne dozvole koja je uvedena izmenama Zakona o planiranju i izgradnji, a od prošle godine počela je i primena izdavanja elektronske građevinske dozvole uvođenjem funkcionalnog sistema za izdavanje E-dozvola.

Sudeći po zvaničnim statističkim podacima, nesporan je primetan porast broja izdatih građevinskih dozvola otkako je uvedena objedinjena procedura. Ipak, investitori i dalje ocenjuju da bi komunikacija s organima nadležnim za izdavanje akata u objedinjenoj proceduri trebalo da se poboljša.

Što se tiče građevinskog zemljišta, problemi koji se tiču konverzije prava korišćenja u pravo svojine ostali su nažalost isti kao i prethodne godine. Veliki broj postupaka konverzije je prekinut, a glavni razlog za to i dalje su sporne odredbe

Zakona kojim se uređuje konverzija uz naknadu, a koje predviđaju da se postupak konverzije mora prekinuti dok se pravosnažno ne okonča postupak restitucije povodom predmetne nepokretnosti, čak i u slučajevima kada vraćanje imovine u naturalnom obliku nije zakonski moguće.

Jedna od najaktuelnijih tema iz sfere interesovanja Odbora za nekretnine i iz-

različitih službi za katastar nepokretnosti.

Nedavno je stručnoj javnosti prezentovan Nacrt zakona o upisima u katastar, na kome radi Ministarstvo građevine, saobraćaja i infrastrukture i mi smo imali prilike da učestvujemo u javnoj raspravi i direktno komuniciramo sa ministarstvom. Ovaj zakon bi trebalo da uvede značajne novine, prvenstveno u načinu podnošenja

zahteva i dostavljanja dokumentacije katastru, odnosu između katastra i drugih državnih organa i nosilaca javnih ovlašćenja, kao i rokovima za postupanje. Ideje tvoraca nacrta su dodatno ubrzanje postupka pred katastrom, uvođenje obaveze javnih beležnika, sudova, javnih izvršitelja i drugih državnih organa da po službenoj dužnosti elektronskim putem dostavljaju katastru svoje odluke u kratkim rokovima, postepeni

prelazak sa pisanog na elektronski način poslovanja katastra (što je vrlo revolucionaran poduhvat), kao i detaljnije uređenje samog postupka pred katastrom.

Odbor za nekretnine i izgradnju nastaviće da prati regulatorne aktivnosti državnih organa i daje predloge za poboljšanje propisa iz oblasti građevinarstva i nekretnina. ■

Između Odbora i predstavnika relevantnih državnih organa, pre svega resornog ministarstva i Republičkog geodetskog zavoda, ostvaren je značajan napredak u dijalogu koji bi trebalo nastaviti i ojačati u narednom periodu

gradnju jeste reforma katastra i njegova digitalizacija.

I posle najnovijih izmena Zakona o državnom premeru i katastru, koje su stupile na snagu pre nešto više od godinu dana, a čiji je cilj bilo ubrzanje postupka upisa u katastar nepokretnosti, u primeni Zakona i dalje, nažalost, ima dosta otvorenih pitanja i neujednačene prakse u postupanju

Dijalogom do bolje poreske politike



DRAGAN DRAČA

predsednik Poreskog odbora Saveta stranih investitora
(PricewaterhouseCoopers d.o.o)

Odsustvo transparentnosti i javne rasprave u domenu promene poreskih propisa obeležili su kako tekuću godinu, tako i one prethodne. Potrebno je više transparentnosti i dijaloga kako bi se došlo do dobrih rešenja

U oblasti poreza ostvaren je relativno skroman napredak u prethodnom periodu. Dve najznačajnije pozitivne promene su izmeštanje drugostepenog postupka po žalbama na poreska rešenja u Ministarstvo finansija i usklađivanje Zakona o porezu na dodatu vrednost s propisima Evropske unije u domenu pravila o mestu prometa usluga s EU modelom i registracije stranih lica za PDV. Međutim, najveći deo poteškoća i problema s kojima se suočava poslovna zajednica i na koje se godinama ukazuje u Beloj knjizi Saveta stranih investitora ostali su nerešeni.

Poreski propisi su najčešće menjani bez omogućavanja poslovnoj zajednici i široj javnosti da ima blagovremen uvid u planirane izmene i priliku da ukaže na potencijalne probleme i da konstruktivne predloge. Primena Pravilnika o obaveznom PDV evidencijama objavljenog u drugoj polovini 2016. godine sa namerom da se primenjuje od 1. januara 2017. godine, ubrzo je odložena za godinu dana zbog toga što se pokazalo da nameće značajne zahteve privredi u pogledu prilagođavanja informacionih sistema i resursa potrebnih za vođenje takvih evidencija. Takođe, porez po odbitku na usluge koji se primenjuje od marta 2016. godine je zbog obaveze pod-

nošenja pojedinačnih poreskih prijava za svaku transakciju mnogim kompanijama uzrokovao dodatne troškove administriranja. Ovakve situacije i problemi su se mogli izbexi blagovremenim i konstruktivnim dijalogom između Ministarstva finansija i poslovne zajednice.

Poslovna zajednica se i dalje suočava s problemom neujednačenog tumačenja i primene propisa između filijala Poreske

zastupljenija u modernim kompanijama, a dinamika amortizovanja sredstava je često u suprotnosti s njihovim ekonomskim i upotrebnim vekom (npr. stubovi vetroturbina i oprema koja se na njih instalira – generator, rotor, elise; naftne bušotine, hoteli) ili prirodom poslovne aktivnosti (koncesije i javno-privatna partnerstva).

Veliki broj parafiskalnih nameta povećava efektivno opterećenje privrede pod uslovima koji su često netransparentni i nepravedni. Dodatni problem predstavlja i to što ova oblast nije jedinstveno regulisana, već su odredbe disperzirane kroz veći broj propisa koji uređuju različite pravne oblasti.

Smatramo da je jačanje Poreske uprave i Ministarstva finansija u pogledu broja, kvalifikacione strukture, stručne obučenosti i osposobljenosti zaposlenih, informacionih sistema i drugih resursa od velikog značaja za rešavanje postojećih problema i unapređenje poreskog sistema i prakse. Takođe je potrebno rasteriti Poresku upravu od drugih nadležnosti (menjački poslovi, devizno poslovanje itd.) koje ne spadaju u njenu osnovnu delatnost. U tom smislu je bitno uspešno ostvarenje plana i završetak procesa transformacije Poreske uprave koji je u toku. ■

Porezi su jedna od najvažnijih tema kojima će se u narednom periodu baviti novoformirana Radna grupa Vlade Republike Srbije i Saveta stranih investitora

uprave, uprkos uvođenju obaveznosti akata i mišljenja Ministarstva finansija za postupanje Poreske uprave.

Sve veći značaj dobija i pitanje reforme postojećih pravila o obračunu poreske amortizacije koja nisu suštinski menjana od njihovog uvođenja 2004. godine. Njihova primena u savremenim uslovima poslovanja izaziva brojne teškoće i nedoumice. Nejasno je u koje poreske grupe svrstati određenu specifičnu imovinu koja je sve

Potencijale industrije tek treba iskoristiti



MARKO JOVIĆ

predsednik Odbora za telekomunikacije i IT Saveta stranih investitora
(Vip Mobile d.o.o.)

Operatori su uložili značajna sredstva u kupovinu frekvencija i razvoj mreža. Da bi se osetio pun značaj ovih investicija, neophodno je da ih prati i regulatorni okvir

Zakon o elektronskim komunikacijama (ZEK) osnovni je akt na kome se zasniva rad sektora, ali i dokument koji treba da omogući razvoj i unapređenje novih servisa. Kako regulativa može pozitivno da utiče, videli smo na primeru digitalizacije TV spektra i alokacije digitalne dividende za potrebe mobilne telefonije. Operatori su uložili značajna sredstva u kupovinu frekvencija i dalje u razvoj mreža. Da bi se osetio pun značaj ovih investicija, neophodno je da ih prati i regulatorni okvir. To treba da donese ZEK, obezbedi dalji napredak sektora i razvoj novih servisa. Predviđeni Nacrt ZEK-a ima pozitivne tendencije, pre svega u tome što prepoznaje „cloud computing“ i predviđa mogućnost prekograničnog prenosa podataka koji se tretiraju kao podaci o ličnosti. Međutim, postoje rešenja s kojima nismo zadovoljni. ZEK predviđa obaveznu registraciju pre-paid korisnika, ali ne predviđa prihvatljivo i sprovodljivo celokupno rešenje koje neće ugroziti poslovanje operatora. Takođe, Nacrt zakona predviđa izmenjeno finansiranje agencije, što će dodatno opteretiti operatore, pošto agencija neće raspolagati sredstvima za finansiranje projekata ili vanrednih troškova.

Zakon o elektronskom poslovanju je takođe neophodan korak za dalji razvoj digitalnih servisa. U trenutku pisanja ovog teksta Vlada je usvojila Predlog zakona i pozdravljamo što skorije usvajanje ovog zakona i brži rad na podzakonskim aktima. Pozivamo Ministarstvo da nas uključi u rad na izradi neophodnih pravilnika kako bi dobili funkcionalnu i sprovodljivu regulativu!

Kao što sam naglasio, trenutna regulativa ne podržava u potpunosti primenu novih usluga i ne podržava opšti trend digitalizacije. Mnogi inovativni servisi se nalaze na „cloudu“ i njihovi serveri se nalaze van teritorije Srbije. Neophodno je jasno predvideti mo-

signalom i poseduje pametne telefone. Oni su sjajna platforma na kojima se može obaviti niz radnji i komunikacija između građana i administracije. To je svakako brži, efikasniji i povoljniji način. Zašto čekati u redu kada se sve može naručiti i platiti preko mobilnog telefona? Neophodno je da država dalje uloži u razvoj portala, softvera, ali i u edukaciju stanovništva. To je bitan segment. Moramo pojednostaviti pitanje autentifikacije korisnika i plaćanje usluga preko mobilnih platformi. Ako korisnik elektronskim putem podnese zahtev a onda mora da ide u banku, uplati nakandu, skenira tu uplatnicu i pošalje je, onda smo i dalje tek na pola puta i daleko od stvarnog cilja – digitalnog društva.

Da bi bili bliže EU standardima, moramo još uvek mnogo da radimo kako na regulativi, tako i na primeni regulative. Kod nas još uvek ne vlada tržišna ekonomija u oblasti elektronskih komunikacija i telekom sektora. Neophodno je raditi na jačanju konkurencije i regulisanju te oblasti, jačanju kapaciteta državnih uprava koji treba da regulišu tržište. Treba nam dalji razvoj infrastrukture i pristup toj infrastrukturi, puna primena elektronskog poslovanja, digitalnog potpisa, uspostavljanja celokupnog digitalnog ambijenta i u praksi. Nadam se da nećemo ispustiti ovu priliku da Srbija postane lider u regionu i jedna od vodećih digitalnih država u Evropi. ■

Srbija ima sjajnu priliku da preskoči nekoliko stepenika i odmah stane rame uz rame s najrazvijenijim EU državama u oblasti e-vlade i m-vlade

gućnost pružanja ovih usluga, koje omogućuju partneri. Nije realno očekivati da se svaki servis pruža lokalno.

Kada je reč o e-vladi i m-vladi, Srbija ima sjajnu priliku da preskoči nekoliko stepenika i odmah stane rame uz rame sa najrazvijenijim EU državama. Najvažniju infrastrukturu, pre svega za m-vladu posedujemo. Veliki procenat stanovništva Srbije je pokriven 4G

Kancelarija sa uvek otvorenim vratima

U Izvršnoj kancelariji Saveta stranih investitora svega šestoro zaposlenih budno motri da stavovi više od 130 kompanija budu uvek usklađeni i podređeni ključnoj misiji – unapređenju poslovne klime u Srbiji



Ana Firtel, izvršna direktorka



Milica Đorđević



Jelena Lazarević

Koja je prva asocijacija na Savet stranih investitora? Možda, *Bela knjiga*, koju s nestrpljenjem već više od decenije, jednom godišnje, iščekuju vlade, institucije i mediji? Možda članstvo u kojem je više od 130 kompanija sa gotovo 100.000 zaposlenih u Srbiji?

O sučeljavanju stavova različitih industrija i konkurenata na tržištu u demokratskoj i transparentnoj atmosferi, pisanju *Bele knjige* i javnim nastupima predstavnika ovog velikog poslovnog udruženja brine – Izvršna kancelarija Saveta stranih investitora.

U Gospodar Jevremovoj ulici, na potezu između Francuske i Kapetan Mišine, u centru Beograda, šestoro ljudi predstavlja podršku svim aktivnostima Saveta stranih investitora (SSI). Oni brinu da proces odlučivanja poslovnih giganta čije interese nije uvek lako uskladiti bude transparentan i efikasan, staraju se da rad deset odbora Saveta bude dobro organizovan i tehnički podržan, koordiniraju rad na pisanju *Bele knjige*, zaduženi su za organizovanje konferencija, koktela i sastanaka i mnogih drugih poslova koji ovu

organizaciju čine vitalnom i sposobnom da bude relevantna i za članice i za širu zajednicu.

U prostoru punom prirodnog svetla i negovanih drecena rade Milica, Jelena, Srđan, Duška i Bogdan. Za sve njih odgovorna je Ana Firtel, izvršna direktorka.

Prvi „signal“ timskog duha su širom otvorena vrata svih kancelarija tako da se žamor i tipkanje po kompjuterima čuje u svakom uglu prostora.

Glavni zadatak izvršne kancelarije Saveta stranih investitora je da odgovara na upite članica, i da organizuje dijalog između članica na dnevnom nivou, što podrazumeva zakazivanje sastanaka, radnih odbora, pisanje beležaka sa sastanaka, njihovo slanje, pripremu *Bele knjige*, ali i nekih drugih projekata i inicijativa, objašnjava Ana Firtel izvršna direktorka, koja već deset godina rukovodi Izvršnom kancelarijom.

Istovremeno, izvršna kancelarija je mesto odakle se vodi komunikacija Saveta stranih investitora sa spoljnim akterima, dakle s



Duška Lalović



Srđan Popović



Bogdan Terzić

Vladom, različitim nosiocima javnih politika i drugim akterima s kojima Savet razmenjuje stavove i saraduje. Takođe, zadatak Kancelarije je da spoljnim akterima prenese kako članice SSI-ja vide ovdašnju poslovnu klimu, šta smatraju najvećim prednostima poslovanja u Srbiji, a šta izazovima i kako u Savetu misle da ovi izazovi mogu biti rešeni. „To su dve strane našeg posla“, kaže Firtel.

Na pitanje kakva je uloga izvršnog direktora u prenošenju politika SSI-ja prema drugim akterima u društvu Firtel kaže da je njena uloga pre svega da prenese ono što je u Savetu stranih investitora dogovoreno kroz jasno razrađenu i transparentnu strukturu odlučivanja. „Odluke donose članice na nivou radnih odbora, a usvaja ih Upravni odbor, tako da kod nas direktor zaista ima ulogu da izvršava odluke koje su članovi doneli. To je nešto na šta smo ponosni jer smo organizacija u kojoj se odluke i odgovarajući stavovi zaista donose odozdo nagore“, kaže Firtel.

Izvršni direktor i kancelarija odgovorni su za organizovanje dijaloga sa stejkholderima, bilo da je reč o predstavnicima Vlade ili drugim bitnim do-

nosiocima odluka. „Na tim sastancima uvek je prisutan neko iz izvršne kancelarije. Razlog tome je što nijedna članica Saveta stranih investitora ne razgovara sa državom da bi zastupala sopstvene stavove“, kaže Firtel. „Ono o čemu se razgovara je važno za sve članove i treba da bude preneto drugim članicama. Zato je tu izvršna kancelarija uvek angažovana, da bi se te informacije uvek i blagovremeno prenosile svim članicama SSI-ja i da se osigura da kada se s nekim priča, da se uvek priča isto, što mi kao SSI garantujemo“.

Savet se trudi da u dijalogu sa svim relevantnim sagovornicima angažuje svoje članice, pre svega predsednike odbora koji su izuzetno kompetentni za tematiku kojom se bave. Ipak, između ovakvog opredeljenja i potrebe da se članice ne opterećuju prevelikim obavezama uvek se pažljivo odlučuje o prioritetima. S obzirom na to da je na velikom broju sastanaka potrebno sistematski i sažeto izložiti poziciju Saveta stranih investitora, taj posao poveren je izvršnom direktoru. „Moj zadatak jeste da prenosim u kondenzovanoj verziji

ključne stavove SSI-ja po različitim pitanjima“, kaže Firtel koja se u radu oslanja na sve svoje članove tima.

Milica Đorđević je već devet godina direktorka komunikacija. Kako je diplomirala psihologiju na Filozofskom fakultetu, nije neobično da je posebno ponosna na činjenicu da se i Savet i kancelarija, koja mu je podrška, „lako prilagođavaju promenama, da to postižu u hodu i kroz konstantnu analizu i odlučivanje o aktuelnim temama, ali i unapređivanje same organizacione strukture“.

Milica brine i o eksternoj i o internoj komunikaciji. Nije lako definisati šta je izazovnije, imajući u vidu da, kako kaže javnost u Srbiji s nesmanjenom pažnjom prati šta će ovo poslovno udruženje, koje

je, iz godine u godinu, postajalo sve veće i kredibilnije, reći o nekim pitanjima. Ni interna komunikacija nije manje jednostavna, jer baza članica broji više od 1.500 ljudi.

„Naša komunikacija s javnošću zasnovana je na tri principa: jednakost, transparentnost i predvidivost“, objašnjava Milica. Posebno naglašava transparentnost u radu. „Veoma nam je

značajno da budemo otvoreni i prema članovima i prema spoljnoj javnosti, naročito u prilikama kada saopštavamo stavove, koji se prethodno promišljaju i analiziraju, o temama, koje su od interesa i za Savet, ali i za javnost u Srbiji, poput nekih zakonskih rešenja ili odluka u kontekstu poslovne klime“.

„Živimo u digitalnom dobu i brzina komunikacije više ne može da se meri klasičnim metodama. Zato u okviru Saveta, a imajte u vidu da je reč o ljudima koji brinu o desetinama hiljada zaposlenih, kojima je 24 sata dnevno malo, komuniciramo veoma efikasno. Jasne i transparentne procedure i komunikacija tzv. pelcer mejlovima, koji su jedinstveni i po formi i po sadržini, čini nas brzim“, precizira Milica.

Savet stranih investitora, između ostalog, analizira, usklađuje stavove i odlučuje o najrazličitijim temama, kroz deset radnih odbora. O njihovom neposrednom radu ravnopravno brinu pravnici, Jelena Lazarević i Srđan Popović. Oni su, prevedeno na svakodnevni

Zadatak Kancelarije je da omogući stalnu efikasnu komunikaciju članica i rad odbora i da javnosti prenese stavove SSI-ja o poslovnoj klimi, prednostima i izazovima poslovanja u Srbiji i predlozima Saveta za njeno poboljšanje

jezik, šefovi pravnih poslova. Njihova konkretna zaduženja, međutim, daleko prevazilaze klasično tumačenje „pravnih poslova“.

„Radni odbori se bave različitim oblastima poput poljoprivrede na primer, telekomunikacija, pravni odbor je opšti, bavimo se porezima, ljudskim resursima, industrijalizacijom i infrastrukturom... Zapravo, reč je o temama od interesa za članove Saveta, kompanije iz najrazličitijih oblasti, često konkurentne na tržištu, sa zajedničkom misijom da unaprede poslovnu klimu u Srbiji“, objašnjava Jelena.

Zaposleni u kancelariji ističu da su veoma zadovoljni što su članovi Saveta, a treba reći da je sve na volonterskoj osnovi, veoma aktivni u odborima i zainteresovani za inicijative i odluke. Tome u prilog govori činjenica da se iz godine u godinu broj odbora povećava, pa je od pet odbora u 2007. godini sada narastao na 10. Takođe je važno naglasiti i to da je rad zasnovan na principu jednakosti članova, bez obzira na veličinu kompanije ili investitora.

„Sva mišljenja su jednako relevantna“, dodaje Srđan i primećuje da je najizazovnije uskladiti, u debati, na odborima, različite stavove kompanija, koje imaju drugačije interese ili su tržišni konkurenti.

Na pitanje kako to postižu, i Jelena i Srđan se

Ponosni smo na to što se u našoj organizaciji odluke i odgovarajući stavovi zaista donose odozdo nagore i što u svakoj prilici zastupamo jedinstvenu poziciju članica Saveta, a ne pojedinačnih kompanija

pozivaju na veoma jasne, precizne i transparentne procedure na kojima počivaju i debate i dijalozni, a iznad svega proces odlučivanja.

„Sve kompanije unapred znaju, i to im se predočava i pred sastanke odbora, kakva su pravila igre. Odluke se donose većinom glasova, ali težimo konsenzusu i u najvećem broju slučajeva ga i postižemo“, kaže Srđan.

Jelena u tom kontekstu posebno ističe da postoje veliki broj opštih tema koje su u interesu svih bez obzira na delatnost koju obavljaju.

Uz vladavinu prava „svi želimo, primera radi, čist vazduh, zdravu hranu i za život poželjnu okolinu“, slikovita je.

Srđan je uz Jelenu zadužen za koordinaciju u procesu izrade *Bele knjige*. Ona se „piše“ skoro pola godine, koliko je potrebno od od-

luke do događaja, kada *Bela knjiga* postaje dostupna javnosti. Obično je to u jesen, a prezentacija preporuka iz *Bele knjige* Saveta stranih investitora tradicionalno je prvorazredni javni događaj. Više od 200 strana tekstova, na kojima radi mnogo ljudi, usklađuje se, rediguje, ali u finišu je uvek na stolu u kancelariji, u Jevremovoj.

„Dok stručna, medijska i politička javnost jedva čeka da je pročitana, mi ovde jedva čekamo da je završimo“, uz osmeh primećuje Srđan, jer je to posao koji prevazilazi radno vreme od 9 do 17.

Duška Lalović je rukovodilac kancelarije. Ukratko, ona vodi računa da sve funkcioniše nesmetano, a to uključuje finansije, administraciju, podršku projektima, kao i pisanu i usmenu komunikaciju sa svim zainteresovanim stranama, članstvom, članovima odbora. Duška daje podršku u organizaciji događaja, promocija, prijema, sastanaka.

„U kancelariji sam nešto duže od godinu dana i ovaj rad je za mene veoma dragoceno iskustvo. Imam utisak da sam mnogo naučila, i to ono što, zbog specifičnosti posla, ne bih imala prilike na nekom drugom radnom mestu. Istovremeno sam upoznala mnogo stručnih i značajnih osoba, što je svakako jedna od privilegija ovog posla“, kaže Duška.

Najmlađi član tima je Bogdan Terzić. On je asistent. U Izvršnu kancelariju saveta praktično je došao pravo s fakulteta. Ovo mu je prvo radno mesto.

„Imam 25 godina i potpuno sam svestan koliko mojih vršnjaka ne samo da nema posao već i da ga ima, nema ovakav“, jasan je Bogdan. Misli da je od decembra prošle godine, kada je počeo da radi, do danas naučio mnogo, a posebno o načinu na koji funkcioniše biznis, ali i insitucije.

„Teško da bih sve ovo saznao i video na bilo kom drugom radnom mestu“.

Kada opisuje svoj posao, Bogdan kaže da je zadužen „za sve“, što se odnosi na neposredno funkcionisanje kancelarije i kolegice i kolega. Najteže mu je bilo na početku, kada je shvatio da mora da bude brz, da se brzo „prebacuje s teme na temu, s jednog na drugo zaduženje“ i tako svaki dan, čitavo radno vreme.

„Morao sam ponekad duže da ostajem na poslu kako bih sve završio. Ali kolege i kolegice su mi mnogo pomagali da savladam prepreke. Najviše mi se sviđa ta atmosfera timskog rada, ali sam i dalje zapanjen koliko posla dnevno obavi šestoro uigranih ljudi“, priča ovaj 25-godišnjak. ■



**Technical
Maintenance and
Property
Management Co.**



**YOUR PROPERTY
OUR CARE**

Dunavska 57a,
11000 Belgrade
T: +381 11 3 034 034
F: +381 11 2 070 995
office@hauzmajstor.rs



www.hauzmajstor.rs

Ana Brnabić,
predsednica Vlade Republike Srbije



Želimo uspešnju, efikasniju i bogatiju Srbiju

Ova Vlada nastavlja da gradi na temeljima koje joj je ostavila prethodna i kroz proces digitalizacije otvara nova vrata privrednog rasta. To je ključni uslov koji će omogućiti brži rast konkurentnosti privrede i više inovacija, drugačiji odnos države i njenih građana.

Jana Mihajlova, predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka Nestlé Adriatic



Verni svojim principima i misiji

Od svog osnivanja 2002. godine Savet stranih investitora bio je veran svojim principima – transparentnosti, jednakosti i predvidljivosti. Danas, kao i u prošlosti, Savet promoviše predvidljivo i jasno poslovno okruženje, koje pruža jednake mogućnosti za sve i dobru poslovnu etiku.

Prof. dr Zorana Mihajlović, potpredsednica Vlade Srbije i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture



Napravili smo velike korake u izgradnji infrastrukture

Pokazali smo da smo spremni da se uhvatimo ukoštac s najizazovnijim pitanjima kao što su reforma javnih preduzeća, izgradnja puteva i unapređenje rada železnice. Saradnja s privatnim sektorom omogućava nam da u praksi proverimo ispravnost naših odluka.

Goran Knežević, ministar privrede Vlade Srbije



Nastavićemo reformskim putem

Vlada Srbije i Ministarstvo privrede nastaviće da rade na unapređenju privrednog ambijenta i poslovne klime sa ciljem da stvore efikasniju, perspektivniju, atraktivniju i konkurentniju privredu i jednak tretman na tržištu Evropske unije.

Jorgovanka Tabaković, guverner NBS



Nastavićemo da vodimo odgovornu monetarnu politiku

Očuvanje stabilnosti cena i finansijskog sistema predstavljaju trajne prioritete Narodne banke Srbije. Sve dok poštovanje ovih ciljeva to omogućava, centralna banka je spremna da podrži sprovođenje ekonomske politike Vlade kojom se podstiče održiv privredni rast.

Henoveva Ruis Kalavera, direktorka za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu Evropske komisije za evropsku susedsku politiku i pregovore o proširenju



Želimo da vidimo Srbiju u Evropskoj uniji

Moj prioritet je pružanje sve naše raspoložive pomoći, saveta i podrške Srbiji na njenom putu ka članstvu u Evropskoj uniji. Evropska komisija je čuvar integriteta procesa pridruživanja Evropskoj uniji i prijatelj Srbije.

Danijel Berg,

direktor kancelarije Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za Srbiju



Srbija mora da se pozabavi tranzicionim jazom

Aktivnosti EBRD-a u Srbiji i dalje su usmerene na poboljšanje upravljanja državnim i privatnim kompanijama, pružanje podrške ulaganjima koja doprinose povećanju inovacija i produktivnosti, jačanje otpornosti privrede i promovisanje zelenih inicijativa kao što su ulaganja u obnovljive izvore energije.

Tomas Lubek,

regionalni menadžer IFC za Zapadni Balkan i Centralnu Evropu



Podržavamo Vladu u ključnim reformama

IFC aktivno pomaže Srbiji u unapređenju poslovne i investicione klime, postavljanju sistemskog okvira za rešavanje pitanja nesolventnosti i duga, kao i u privlačenju privatnih investicija u infrastrukturu putem javno-privatnog partnerstva i koncesija.

Sebastijan Sosa,

stalni predstavnik MMF-a u Srbiji



Teško ostvarene rezultate trebalo bi pažljivo braniti

Od presudnog je značaja da se program strukturalne reforme u celosti i efikasno sprovede kako bi Srbija postala moderna ekonomija predvođena privatnim sektorom s većim i trajnim rastom.

Ingeborg Ofsthus, potpredsednica Saveta stranih

investitora i generalna direktorka Telenora Srbija



Jedinstvo je naša snaga

Najveći adut FIC-a leži u činjenici da njegovi stavovi i predlozi predstavljaju jedinstven glas više od sto kompanija čije poslovanje zavisi od razvoja i rasta celokupnog srpskog tržišta.

Dimitrije Knjeginjić, potpredsednik Saveta stranih

investitora i generalni direktor Lafarž Srbija



Od Vlade očekujemo nastavak reformi

Savet očekuje da će nova Vlada ubrzati važne strukturne reforme, posebno privatizaciju i korporatizaciju javnih preduzeća, obezbediti bolju primenu zakona i omogućiti efikasno usaglašavanje srpskog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU.

Ernst Bode,

izvršni direktor Messer Tehnogasa AD



Srbija tek treba da ostvari svoje potencijale

Srbija ima ogroman potencijal za rast, ali još ima mnogo prepreka koje je potrebno ukloniti. Solidno zakonodavstvo, manja i efikasna javna uprava i profesionalno, pouzdano i funkcionalno pravosuđe, spadaju među najvažnije uslove za rast poslovanja.

Ana Firtel,

izvršna direktorka Saveta stranih investitora

**Očuvali smo jedinstvo i nezavisnost**

Dve najvažnije pouke koje smo izvukli iz 15 godina uspešnog delovanja je da smo insistiranjem na čvrstim pravilima očuvali jedinstvo i nezavisnost i da smo otvorenošću za dijalog i konstruktivnu kritiku pokazali spremnost da se stalno menjamo u skladu s izazovima trenutka.

Goran Pekez, predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (JT International a.d. Senta)

**Zajedničkim angažovanjem do još boljih rezultata**

U suzbijanju sive ekonomije postignuti su zapaženi rezultati. Ipak, da bi ovaj proces bio sveobuhvatno adresiran, neophodna je puna primena Zakona o inspeksijskom nadzoru, odnosno harmonizacija sektorskih zakona s krovnim zakonom i dobra međuresorska saradnja

Jasmina Vignjević, predsednica Odbora za elektronsko poslovanje Saveta stranih investitora (Telenor d.o.o.)

**Nove tehnologije otvoriće nove biznis modele u Srbiji**

U kojoj meri će Srbija biti mesto u kome se razvijaju inovacije i inovativni biznis modeli veoma zavisi od adekvatnog pravnog okvira.

Milica Stefanović, predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora (The Coca-Cola Company-Barlan S&M d.o.o.)

**Ostvaren značajan napredak**

U prethodnom periodu napravljeni su veliki pomaci u kompleksnim pitanjima kao što su pitanje promene Zakona o inspeksijskom nadzoru i razumevanje potrebe za izmenama Zakona o bezbednosti hrane.

Dejan Ječmenica, predsednik Odbora za ljudske resurse (Wiener Städtische osiguranje a.d.o. Beograd)

**Obrazovanje je ključ za atraktivnu radnu snagu**

Poslodavci u Srbiji suočavaju se s nedostatkom stručne radne snage na nivou srednjeg obrazovanja, što negativno utiče na privlačenje stranih investicija. Po našem mišljenju, potrebno je posebnim sistemskim zakonom ili drugim opštim aktom regulisati sve aspekte dualnog sistema srednjeg stručnog obrazovanja.

Đorđe Popović, predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petrikić and Partneri a.o.d. in cooperation with CMS Reich-Rohrwig Hainz)

**Ambiciozni ciljevi novog odbora**

U fokusu odbora biće unapređenje zakonodavnog okvira i prakse u oblasti saradnje javnog i privatnog sektora, u građevinarstvu, energetici i transportu i omogućavanje daljeg razvijanja start-up preduzetništva.

Dušan Lalić, predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora (Generali Osiguranje Srbija a.d.o.)



Novim zakonskim rešenjima do bolje regulacije tržišta

Predlažemo da se novim Zakonom o lizingu reguliše operativni lizing i da se materijal ugovora o osiguranju izdvoji iz regulative Građanskog zakonika i odvojeno i sveobuhvatno reguliše posebnim Zakonom o ugovoru o osiguranju, kao što je to učinjeno u mnogim zemljama EU.

Mihajlo Živković, predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija)



Borimo se za svoje stavove snagom argumenata

Pokrenuli smo niz inicijativa, a najveća očekivanja imamo kada su u pitanju propisi koji regulišu devizno poslovanje i stečaj. Nastojimo da snagom argumenata utičemo da predlozi SSI-ija budu razmatrani i prihvaćeni.

Ivan Gazdić, predsednik Odbora za nekretnine i izgradnju Saveta stranih investitora (Bojovic & Partners a.o.d. Beograd)



Potrebna poboljšanja zakona i praksi

Odbor za nekretnine i izgradnju nastaviće da se bavi reformom katastra i njegovom digitalizacijom jer u primeni zakona i dalje ima dosta otvorenih pitanja i neujednačene prakse.

Takođe, potreban je pomak u oblasti konverzije.

Dragan Drača, predsednik Poreskog odbora Saveta stranih investitora (PricewaterhouseCoopers d.o.o)



Dijalogom do bolje poreske politike

Odsustvo transparentnosti i javne rasprave u domenu promene poreskih propisa obeležili su kako tekuću godinu, tako i one prethodne.

Potrebno je više transparentnosti i dijaloga kako bi se došlo do dobrih rešenja



Marko Jović, predsednik Odbora za telekomunikacije i IT Saveta stranih investitora (Vip Mobile d.o.o.)

Potencijale industrije tek treba iskoristiti

Operatori su uložili značajna sredstva u kupovinu frekvencija i razvoj mreža. Da bi se osetio pun značaj ovih investicija neophodno je da ih prati i regulatorni okvir.

DIGITALNO IZDANJE

FOREIGN INVESTORS COUNCIL - FIRST 15 YEARS na engleskom jeziku možete pročitati na www.fic.org.rs i www.cordmagazine.com

Poslušajte lako, pitajte nas kako!
Poslovne informacije za
Srbiju, region i ceo svet!

Bisnode

dun & bradstreet
BRITISH AMERICAN INVESTMENT

Milutina Milankovića 7V, 11070 Novi Beograd E-mail: info@bisnode.rs
Telefon: +381 11 22 52 747, +381 11 22 52 740
bisnode.rs

FENIKSSPED
Part of Expeditors Global Network

Fenikssped d.o.o.
Beograd, Aerodrom Nikola Tesla
Tel: +381 11 228 64 83, Fax: +381 11 228 64 84
E-mail: beograd@fenikssped.com

PMC
AUTOMOTIVE

PMC Automotive d.o.o.
Oktobarskih žrtava bb
34000 Kragujevac, Serbia
+381 34 309 600

Prva tona gvožđa proizvedena je iz rude, ”
” zadnja će biti proizvedene iz reciklaže!

CENTAR ZA REKLAŽU

Tome Buše 14 | Tel. +381 11 6580 586 | Fax: +381 11 6577 315
11250 Železnik, Beograd | office@czr.rs | www.czr.rs

PATRIMONS

PATRIMONS D.O.O.
Sterijina 7, 11000 Beograd
Tel: 011 2772 729
Fax: 011 2781 829
E-mail: office@patrimons.com

aim
aim International trade

Makenzijeva 67, Belgrade, Serbia
Tel: (+381 11) 2450 508; 2450 204
Fax: (+381 11) 2450 122
b.novcic@aim.rs
www.aim.rs; www.cordmagaz.com

Cord

UNIP

ULTRA modern capacity
HIGH quality products & services
PERFORMANCE & excellence of people

Tigar Tyres



DRUŠTVENO-EKONOMSKI UTICAJ COCA-COLA SISTEMA U SRBIJI

Coca-Cola u Srbiji prisutna gotovo pola veka

COCA-COLA SISTEM ZNAČAJNO DOPRINOSI SRPSKOJ PRIVREDI

PRIHODI

29 miliona €
direktne dodate vrednosti

ZAPOŠLJAVANJE

1.000 LJUDI ZAPOSLENIH
I PODRŽAVA JOŠ
10.700 RADNIH
MESTA

POREZI

9 miliona €
direktnih poreskih prihoda



Coca-Cola



**Coca-Cola HBC
Srbija**

www.coca-colahellenic.rs